

Kertomus  
Sosialidemokraattisen  
Eduskuntaryhmän  
toiminnasta  
**vuosilta 1963-1965**

# KERTOMUS

## Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän toiminnasta vuodelta 1963

### SOSIAALILAINSÄÄDÄNTÖ ELÄKEASIA

Maaliskuun 5. päivänä kertomusvuonna ryhmä teki hallitukselle välikysymyksen kansaneläkkeen varassa elävien vanhusten taloudellisesta asemasta. Kysymyksen tekemiseen antoi aiheen huoli jatkuvista suurista hintojen korotuksista. Välikysymyksessä tiedusteltiin:

"Tietääkö hallitus, että kansaneläkkeen ja työkyvyttömyyseläkkeen varassa elävät kansalaiset ovat joutumassa yhä pahempaan puutteeseen hintojen ja asumiskustannusten jo tapahtuneen ja uhkaamassa olevan nousun vuoksi ja että Eduskuntakin on tahtonaan ilmaissut, että jo tapahtuneesta elinkustannusten noususta johtuen kansaneläkkeitä olisi pitänyt korottaa asianomaista valtioneuvoston päätöstä korjaamalla, ja

mihin toimenpiteisiin Hallitus aikoo ryhtyä vanhusten ja työkyvyttömiä eläkkeiden yleiseksi parantamiseksi ja asumistukijärjestelmän toteuttamiseksi, sekä

mitä hallitus aikoo tehdä kansaneläkkeiden indeksisidonnaisuutta koskevan kohtuuttoman korkean indeksikynnyksen alentamiseksi."

Välikysymykseen antoi pääministeri hallituksen vastauksen 19. päivänä maaliskuuta. Tätä ennen, välikysymyksen jättämisen jäi-

keen, oli hallitus kuitenkin lieventänyt välikysymyksessä manittua indeksisidonaisuutta antamalla esityksen, jonka mukaan kansaneläkkeitä olisi korotettava, kun elikustannusindeksi kohoaa 5 prosentilla. Ryhmä ehdotti rajaksi 3 %, mutta se ei mennyt läpi.

Värikkäässä keskustelussa esitettiin lukuisia ponsiehdotuksia. Ryhmän ehdottama ponsiehdotus kuului seuraavasti:

"Kuultuaan hallituksen vastauksen välikysymykseen eduskunta toteaa, että kansaneläkkeen varassa olevat vanhukset ja työkyvyttömät ovat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa, sillä eläkkeitä ei ole korotettu elinkustannusten nousua vastaavasti eivätkä eläkeläiset ole saaneet heille kuuluvaa osaa kansantulon kasvusta. Edelleen eduskunta toteaa, että vanhusten asumistukijärjestelmän puuttumisen eduskunta toteaa, että vanhusten asumistukijärjestelmän puuttumisen vuoksi ne vähävaraiset vanhukset, jotka asuvat vuokrahuoneistoissa, ovat kiireellisen avun tarpeessa ja että vähävaraisten sairaiden vanhusten lääkäri-, lääke- ja sairaalakulujen korvaaminen on tarpeen sanelema. Vielä eduskunta toteaa, ettei kansaneläkelaitos ole suorittanut jatkuvasti eläkkeen saajien kulutus- ja tulotasosta tutkimuksia, jotka osoittaisivat vanhusten todelliset tarpeet ja joiden pohjalta kansaneläkelakia voitaisiin kehittää nykyistä oikeudenmukaisemmaksi. Edellä lausutun perusteella eduskunta edellyttää, että hallitus sitoo kansaneläkkeet elinkustannusten muutoksiin samalla prosenttiluvulla kuin maataloustuotteiden hinnat on sidottu ansiotasoon, että elinkustannusten ja kansantulon nousua vastaava eläkkeiden korotus pannaan välittömästi toimeen, että vanhusten asumistuesta annetaan viipymättä esitys eduskunnalle, että eläkkeen tukiosaa saavien vanhusten lääkäri-, lääke- ja sairaalakulujen korvaamiseksi ryhdytään toimenpiteisiin ja että välittömästi pannaan alulle vanhusten kulutus<sup>^</sup> ja tulotutkimus, jonka pohjalta eläkelakia voidaan jatkuvasti kehittää vanhusten todellisia tarpeita vastaavaksi, sekä siirtyä päiväjärjestykseen.

Hallitus katsoi kaikkien asiassa esitettyjen ponsien merkitsevän epäluottamuslausetta hallitukselle. Ryhmän ehdotus voitti väliäänestyksissä kaikki muut ponsiehdotukset, mutta hylättiin puhemiehen ehdotusta vastaan suoritettussa äänestyksessä äänin 105—85. Ryhmän ponnen puolesta äänesti tässä äänestyksessä vain vasemmisto.

Välikysymyksen välitön vaikutus oli indeksisidonaisuuden aleneminen, joka merkitsee, että kansaneläkkeet seuraavat entistä nopeammin elinkustannusten muutoksia.

### **Vanhusten avuttomuuslisä**

Hoitajaa tarvitsevien kansaneläkkeen työkyvyttömyyseläkettä saavien asemaan saatiin parannus kertomusvuonna. Näille eläkkeen saajille suoritetaan uudistuksen seurauksena erikoista avuttomuuslisää. Yksimielisyyden merkeissä hyväksytyn lain perusteluihin ei eduskunnan porvarillinen enemmistö kuitenkaan halunnut lisättäväksi sosialidemokraattien ehdottamaa lausumaa, jonka mukaan yli 65-vuotiaitten kansaneläkkeensaajien avun ja hoidon tarpeesta olisi suoritettava tutkimus ja ryhdyttävä tutkimuksen tarpeelliseksi osoitamiin toimenpiteisiin.

### **Eläkelakien muutokset**

Heinäkuun 1. päivänä 1962 voimaan tulleiden työeläkelakien ensimmäinen muutos suoritettiin kertomusvuoden syksyllä. Nämä muutokset koskivat lakien teknillistä parantamista, mutta myös pientuloisten eläkkeensaajien aseman parantamista. Tärkein tämän suuntainen muutos oli se, että työsuhde-eläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovituksen yhteydessä ei pidetä kiinni 60 %:n kokonaiseläkkeen rajasta pientuloisten kohdalla, vaan esim. alle 200 mk kuukaudessa ansaitsevat voivat päästä huomattavasti suurempaan kuin 60 prosenttiin eläkkeeseen.

Lainmuutosten käsittelyn yhteydessä ryhmä toi käsittelyyn omien aloitteidensa mukaisesti mm. ehdotuksen, jonka mukaan täysimääräinen työeläke ansaittaisiin 30 vuodessa 40 vuoden sijasta. Samoin ehdotettiin TEL:n soveltamisessa noudatettavaksi 6 kuukauden odotusajan lyhentämistä yhteen kuukauteen. Nämä muutosehdotukset, jotka olivat äänestyksissä lain 2. käsittelyssä, eivät saaneet riittävästi kannatusta.

### **Lapsilisät ja kansaneläkkeet**

Eduskunnassa aikaansaattujen lainmuutosten ansiosta korotettiin lapsilisä, erityislapsilisä ja kansaneläkkeitä 5 %:lla liikevaihtoveron korotuksesta johtuen. Ryhmän käsityksen mukaan mainittu korotus ei kuitenkaan vastaa elinkustannusten nousua. Ryhmä vaatii näin ollen pikaista tarkistusta.

### **METSÄTYÖMIESTEN ASIAT**

Metsätyöntekijäin palkkataso, joka edellisen vuoden lopulla huipentui kiivaaksi taisteluksi po. työntekijäin vähimmäispalkkalaista ja antoi aiheen ryhmälle tehdä välikysymyksen asiasta heti lain hyväksymisen jälkeen, jatkui välittömästi kertomusvuoden alussa. Hallitus oli jättänyt vastaamatta ryhmän joulukuun 19. päivänä 1962

tekemään metsätyömiesten vähimmäispalkkoja koskevaan välikysymykseen. Hallituksen tällainen suhtautuminen asiaan pakotti ryhmän ryhtymään lisätoimenpiteisiin heti uusien valtiopäivien alussa. Helmikuun 2. päivänä kertomusvuonna ryhmä uudisti joulukuussa tekemänsä välikysymyksen metsätyömiesten palkkatasosta, mutta laajensi sen koskemaan myös työllisyystöissä olevien palkkoja.

Tässä välikysymyksessä tiedusteltiin:

"Onko hallitus tietoinen siitä, ettei nykyinen metsätyöntekijän vähimmäispalkkalaki anna lainsäädännöllisiä takeita näiden palkkojen riittävästä korottamisesta ja tehokkaasta tarkkailusta, ja

aikooko hallitus antaa eduskunnalle viipymättä esityksen metsätyöpalkkojen korottamiseksi, ja

mitä hallitus aikoo tehdä palkkatarkkailun tehostamiseksi ja laajentamiseksi metsätöissä, sekä

onko hallitus suunnitellut työllisyystöiden luonnottoman alhaisen palkkatason pikaista nostamista kohtuullista elintasoa vastaavaksi?"

Tähän kysymykseen saatiin vastaus jo saman kuun 6. päivänä. Antamassaan vastauksessa hallitus piti uutta metsäpalkkalakia hyvänä ja sanoi lain huomattavimpana ansiona olevan sen, että metsä- ja uittotyöläisten keskimääräisen ansiotason tulee lain mukaan vähintään seurata yleistä elintasoa. Lain mukaiset uudet palkat olivat hallituksen mielestä huomattavasti paremmat kuin entiset palkat.

Vastauksen kuultuaan ryhmä ehdotti hyväksyttäväksi seuraavan ponnen:

"Kuultuaan hallituksen vastauksen välikysymykseen eduskunta toteaa, että palkkataso metsätöissä on jäänyt yhä enemmän jälkeen maan yleisestä palkkakehityksestä ja ettei äsken solmittu alan palkkasopimukseen paranna tilannetta tyydyttävästi eikä siihen sisälly takeita siitä, että tätä sopimusta sovelletaan yleisesti metsätöissä työntekijäin kannalta oikeudenmukaisella tavalla. Eduskunta toteaa edelleen, että työllisyystöissä sovellettava palkkaus on jatkuvasti niin alhainen, ettei kohtuullinen toimeentulo sen turvin ole mahdollista. Varsinkin siirtotyömaille osoitettujen asema on tukala alhaisen palkkauksen vuoksi. Edellä lausutun perusteella eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä eduskunnalle esityksen metsä- ja uittotöiden vähimmäispalkkalaiksi, jotta nykyistä tyydyttävämmän elintason saavuttaminen näillä työaloilla turvattaisiin, ja ryhtyy viivytyksettä toimenpiteisiin metsäpalkkatarkkailun tehostamiseksi koko maassa siten, että työehtosopimuksen soveltaminen

työntekijöiden kannalta oikeudenmukaisella tavalla tulee turvatuksi, ja että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin työllisyystöissä noudatettavan palkkatason korottamiseksi tuntuvasti nykyisestä tasosta ja että kotiseudultaan muualle maahan osoitetuille huoltovelvollisille työntekijöille maksetaan myös päivärahaa siltä ajalta, jonka hän on siirtotyömaalla, sekä siirtyy päiväjärjestykseen."

Välikysymyskeskustelussa esitetyt lukuisat ponsiehdotukset eivät kuitenkaan saaneet riittävää kannatusta.

#### Uusi valhe

Vuoden -62 lopussa ja kertomusvuoden alussa käydyn taistelun seuraamuksena muodostui kertomusvuoden lopulla lain uusinta myös varsin mielenkiintoiseksi. Hallitus antoi joulukuun alussa esityksen entisen lain jatkamisesta pääasiallisesti siten muutettuna, että lakia sovellettaisiin myös työehtosopimustyömaalla järjestäytymättömiin työntekijöihin, ts. palkkatarkkailijat valvoisivat myös järjestäytyneiden ja siten palkkasopimukseen<sup>1</sup> sidottujen työnantajien työmaita.

Lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä laki tuli kuitenkin niille linjoille, jotka olivat ryhmän tavoitteena jo edellisenä syksynä lakia uusittaessa. Näitä suuntaviivoja seurasi myös kertomusvuoden valtiopäiville jätetty ryhmän lakialoite. Aloitteessa kuin myös hyväksytyksi tulleessa uudessa laissa määrättiin alan työpalkkojen keskimääräiseksi tasoksi puunjalostusteollisuuden palkkojen keskimääräinen taso. Seuraava vuosi tulee osoittamaan, mikä vaikutus lailla tulee olemaan.

#### Muita metsätyömiesten asioita

Työsuhde-eläkelakien mukaan tehdyistä eläkehakemuksista oli metsäalan työeläkekassassa havaittu, että 38 %:lla eläkkeen hakijoista oli hakemuksen perusteena tuberkuloosi ja noin 10 %:lla muut hengityselinten sairaudet. Ryhmä teki asiasta eduskuntakyselyn, johon hallitus antoi mitäänsanomattoman vastauksen. Mainittakoon kuitenkin, että kertomusvuoden lopulla edellä mainittu eläkekassa päätti panna toimeen seuraavana vuonna laajan tutkimuksen metsätyöntekijäin terveydellisestä tilasta, pääasiassa hengityselinten sairauksista.

#### Hevos- ja moottorisahavähennyksen verotuksesta

Hevosesta ja moottorisahasta verotuksessa annettavat vähennykset joutuivat kertomusvuoden lopulla eduskunnassa puheenaiheeksi hallituksen antaessa esityksensä lain jatkamisesta sellaisenaan. Ryhmän taholta kiinnitettiin asiaan huomiota osoittamalla, että vähen-

nykset vaikuttavat haitallisesti mm. työntekijäin eläke-, tapaturma- ja vuosilomaetuihin. Ryhmän esiintymisen seurauksena lain perusteluihin saatiinkin toivomus, jonka mukaan hallituksen tulisi selvittää vähennysten haittavaikutukset työntekijäin sosiaaliin etuihin ja ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin lisäämättä kuitenkaan työntekijäin kokonaisverorasitusta.

## SAIRAUSVAKUUTUS

Sosiaaliturvapolitiikan eräs pahin aukko täyttyi pitkällisten ponnistelujen tuloksena, kun laki sairausvakuutuksesta tuli hyväksytyksi. Tosin laki sai sellaisen sisällön, että sairauskassojen jäsenet saatavat lain seurauksena jäädä aikaisempaa heikommille sairauskorvauksille.

Sairausvakuutus tulee voimaan maksujen osalta 1. 4. -64 ja etuuksien osalta 1. 9. -64. Vakuutuksen kustannukset jakaantuvat seuraavasti: vakuutetut vuoteen 1967 saakka 0,5 penniä kunnallisverotuksessa määrättyä äyriltä ja vuoden 1967 alusta 1 penniä äyriltä, työntekijät vuoteen 1967 saakka 0,5 prosenttia ja sen jälkeen 1 prosentti työntekijälle suoritettun palkan määrästä. Maksut kerätään kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahastoon, jonne valtio vuosittain suorittaa määrän, joka vastaa kolmasosaa kokonaiskustannuksista. Vakuutuksen kustannukset on arvioitu ensimmäisessä vaiheessa 12 mrd:ksi vanhaksi markaksi vuodessa ja toisessa vaiheessa 19,7 mrd:ksi vmk:ksi.

Korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä suoritetaan vakuutetulle päivärahaa, joka on suhteessa ao. ansiotasoon. Päivärahaa suoritetaan ns. karenssiajan kestänyt 14 päivää. Äitiysrahaa suoritetaan 54 arkipäivältä siten, että kolmannes siitä kohdistuu synnytystä välittömästi edeltäneeseen ja kaksi kolmannesta sitä välittömästi seuraavaan aikaan. Lain mukaan suoritetaan myös huoltajanlisää, joka on puolison osalta 15 prosenttia ja jokaisen lapsen osalta 10 prosenttia päivarahasta, kuitenkin enintään 50 prosenttia siitä.

Sosialidemokraattiselta ryhmältä oli hallituksen esityksen rinnalla käsiteltävänä oma lakiehdotuksensa, joka rakentui ns. kassaperiaatteelle, tarkoittaen silti koko kansan vakuutusta. Lain periaatteellinen linja, joka hallituksen esityksessä merkitsi vakuutuksen hallinnon keskittämistä kansaneläkelaitokselle, sai taaksensa eduskunnan enemmistön. Tämän seuraamuksena joutui vapaaehtoisella pohjalla toimineiden sairauskassojen jäsenten sosiaaliset etuisuudet kaventumisuhan alaisiksi.

Ryhmä ehdotti lain käsittelyssä mm.:

- vakuutetuille pienempiä maksuja,
- lyhyempää karenssiaikaa,
- suurempaa päivärahaa,
- pidempää äitiysrahan saantiaikaa,
- sairaskassojen jäsenten etuisuuksien turvaamista siten, etteivät he joutuisi aikaisempaa huonompaan asemaan.

Nämä tämänsuuntaiset muutosesitykset eivät saaneet porvarillisissa ryhmissä kannatusta.

## KULTTUURIPOLIITTISET ASIAT

### Yhtenäiskoulu

Periaatteelliselta kannalta oli merkittävä eduskunnan yhtenäiskoulukysymyksessä hyväksymä periaatepäätös. Periaatepäätöksen perusteluissa eduskunta toteaa mm., että eduskunta pitää tarpeellisena, että peruskoulua ryhdytään kiireellisesti uudistamaan ottaen huomioon kouluohjelmakomitean mietintö ja sen jättämisen jälkeen suoritettujen kokeilujen tulokset. Edelleen eduskunta edellyttää, että uutta koulujärjestelmää toteutettaessa syrjäisten ja vähävaraisten seutujen oppilaitosten tarve tyydytetään ensisijaisesti ja että nykyistä oppikoululaitosta uuteen koulujärjestelmään nivellettäessä sen toimintamahdollisuudet käytetään hyväksi. Varsinaisessa toivomusponnessa kehoitetaan hallitusta ryhtymään kiireellisesti toimenpiteisiin peruskoulumme uudistamiseksi yhtenäiskouluperiaatteen mukaisesti ja kehoitetaan lisäksi antamaan välittömästi koulun uudistusta koskevat esitykset eduskunnalle. Tämän periaatepäätöksen hyväksyminen merkitsee ensimmäistä todella merkittävää edistysaskelta tässä Sos.-dem. Eduskuntaryhmän voimakkaasti ajamassa koulun uudistusasiassa.

### Yksityisoppikoulujen lukukausimaksut

Hallitus oli esityksessään tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1964 esittänyt yksityisoppikoulujen lukukausimaksujen alentamista ja vapaaoppilaspaikkojen ja sisaralennusten lisäämistä varten 800.000 mk. Sos.-dem. Eduskuntaryhmän raha-asia-aloitteen pohjalta eduskunta totesi kuitenkin ehdotetun määrärahan nykyisissä oloissa kohtuuttoman vähäiseksi ja korotti mainittua määrärahaa 500.000 markalla.

### Naistyövoiman ja tyttöjen ammattiinkouluttaminen

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän aloitteesta tuli budjetin käsittelyn yhteydessä huomioiduksi sosiaaliselta sekä taloudelliselta kannalta merkittävä naistyövoiman uudelleen kouluttaminen. Budjetin yleispe-

rusteluissa lausutaan, että eduskunnan mielestä ammattikoulutuksen kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota nykyistä suuremmassa määrin naistyövoiman monipuoliseen koulutukseen niin hyvin varsinaisessa ammattikouluiässä olevien tyttöjen kuin varttuneemman-kin naistyövoiman keskuudessa. Eduskunta lausui mainitun sos.-dem. aloitteen johdosta kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokan kohdalla vielä odottavansa, että hallitus kiinnittää vakavaa huomiota aloitteessa kosketeltuun kysymykseen ja siten ryhtyy harkitsemaan niitä toimenpiteitä, joihin olisi ryhdyttävä teollisuudesta työtömiksi joutuneiden naisten uudelleen ammattiin kouluttamista varten.

#### TUK:n avustus

Merkittävää oli myös se, että eduskunta budjetin käsittelyn yhteydessä Sos.-dem. Eduskuntaryhmän aloitteesta muutti urheilu- ja liikuntakasvatustoimintaan varatun määrärahan käyttöperusteita niin, että mainittua määrärahaa saadaan käyttää myös Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton toimeenpanemaa ja johtamaa kansanterveyttä edistävää liikuntatoimintaa varten.

#### VEROASIAT

Kertomusvuonna tapahtui lukuisia veropoliittisia muutoksia. Suurin tähän ryhmään kuuluva tapahtuma oli liikevaihtoverolain uudistaminen. Kaikissa näissä muutoksissa oli hallitsevana porvarillisten piirien pyrkimys siirtää verorasitusta kuluttajaväestön kannettavaksi. — Seuraavassa tarkastellaan eräitä kertomusvuoden aikana tapahtuneita veropoliittisia ratkaisuja.

#### Tulo- ja omaisuusvero

Vuoden 1964 tulo- ja omaisuusveroesityksen käsittelystä muodostui eräs mielenkiintoinen poliittinen tapahtuma. Kansanpuolue, joka erikoisesti oli mainostanut itseään verojen alennuksiin pyrkivänä puolueena, oli varsin vaikeassa asemassa. Sos.-dem. ryhmä pyrki veronalennuksen kautta saamaan oikeutta pienituloisille kansalaisille, mutta veronalennukseen ei kuitenkaan päästy. Tämän pyrkimyksen seuraamusta kuitenkin oli, että tulo- ja omaisuusvero jäi entiselleen hallituksen pyrkiessä veronkorotukseen.

#### Liikevaihtoverolaki

Hallitus antoi maaliskuulla 1963 eduskunnalle esityksen uudeksi liikevaihtoverolaki. Esitys perustui pääosiltaan ns. Virkkusen komitean mietintöön ja merkitsi oleellista muutosta liikevaihtovero-

järjestelmään. Lakiesitystä valmistelevaan eduskunta asetti erityisen verovaliokunnan, joka sai mientintönsä valmiiksi 7. päivänä marraskuuta 1963.

Esityksen mukaan verojärjestelmä perustuu tavarakäsitteeseen. Veroa olisi suoritettava tavarán myynnistä, joka tapahtuu liiketoiminnan muodossa, ja tavarán maahantuonnista. Myyntiin rinnastetaan myös tavarán muu luovuttaminen ja vuokraaminen sekä tavarán valmistustyö samoin kuin tavaraan kohdistuva muutos-, puhdistus-, korjaus-, kunnostamis- ja asentamistyö, niin myös ravitsemus- ja majoitusliikkeessä tahi liiketoiminnan muodossa tapahtuva tarjoilu. Niin ikään olisi veroa suoritettava, kun verovelvollinen ottaa tavarán liiketoiminnan yhteydessä käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen. Palveluelinkeinot, kuten parturit ja matkatuomistot ovat veron ulkopuolella, samoin tietyt oikeustoimet.

Periaatteessa kaikki tavarat ovat veronalaisia. Periaatteesta on kuitenkin tehty eräitä poikkeuksia. Hyväksytyssä muodossa lain 3 §:n mukaan verosta vapaita ovat sanoma- ja aikakauslehdet, vähintään kuukauden ajaksi tilattuina, pyöreä puutavara, myös kyllästettyä tai lahosuojattuna, halot, pilkkeet, polttohake ja turve, poronjäkäle, maa, hiekka, sora, kivi, sellaisenaan, seulottuna, louheena tai murskeena, ei kuitenkaan pakkauksissa tai muissa vähittäismyyntierissä, kotieläimet, ilma-alukset ja sellaiset vesialukset, joiden rungon suurin pituus on vähintään 10 metriä.

Lain 4 §:n mukaan eräät peruselintarvikkeet, kuten viljatuotteet, karjatalous- ja puutarhatuotteet, kalatalouden tuotteet sekä myös apteekkitavarat ovat verosta vapaita siltä osin kuin myyjänä on alkutuottaja tai tavarán alkuperäinen valmistaja. Verotonta on myös tällaisten tavaroiden maahantuonti.

Verovelvolliset jaetaan tukku- ja vähittäisverovelvollisiin, joista tukkuverovelvollisen maksaa veron laskuttamastaan hinnasta sekä vähittäisverovelvollinen myyntihinnastaan ns. marginaaliveron.

Verosta vapaita ovat sellaiset pienyrittäjät, jotka harjoittavat elinkeinoaan liiketoimipaikkaa pitämättä ja käyttämättä apulaisina muuta kuin aviopuolisoa tai alle 21 vuotta nuorempia jälkeläisiään.

Liikevaihtoveroprosentiksi hallitus esitti 11. Valiokunnan enemmistö päätti veroprosentiksi 7, kuitenkin siten, että veroprosentti v. 1964 on 10.

Aikaisempaan liikevaihtoverolakiin verrattuna uusi järjestelmä sisälsi vähävaraisen kuluttajaväen kannalta useita huononnuksia, ennen muuta sen, että välttämättömyystavarat saatettiin veronalaiseksi, mikä käytännössä aiheuttaa huomattavaa elinkustannusten nousua. Myös käsityöläisten asema vaikeutui, samoin vähittäiskauppiai-

den, jotka joutuvat verovelvollisiksi. Niinpä ryhmän taholta ehdotettiin laki hylättäväksi. Yhdessä SKDL:n ryhmän kanssa pysyvän lain syntyminen kyettiinkin estämään, mutta eduskunnan porvarillisen enemmistön turvin laki hyväksyttiin yksivuotisena, veroprosentin ollessa 10. Laki astui tällaisena voimaan 1. 1. 1964.

#### Pakkolaina — lisävero

Toukokuussa hallitus antoi eduskunnalle esityksensä pakkolainasta. Esityksen mukaan pakkolainan suuruus olisi ollut 20 prosenttia edellisen vuoden tuloista määrätystä tuloverosta ja 50 prosenttia samalta vuodelta määrätystä omaisuusverosta. Kun asia kohtasi eduskunnassa voimakasta vastarintaa, vain" maalaisliiton ollessa pakkolainan kannalla esityksen tarkoittamalla tavalla, peruutti hallitus esityksensä.

Hallitus peruutti esityksensä marraskuun 29. päivänä ja antoi tällöin uuden esityksen, joka lainan kantoaikoja ja muutoksenhakua lukuunottamatta oli saman sisältöinen kuin peruutettu esitys. Kuu tämäkään esitys ei saavuttanut kannatusta eduskunnassa, peruutti hallitus tämänkin esityksen tammikuun 8. päivänä ja antoi samalla esityksen vuodelta 1964 suoritettavasta lisäverosta. Tämän esityksen mukaan lisäveroa kannettaisiin luonnollisilta henkilöiltä sekä sellaisilta yhteisöiltä, joille vero tulon perusteella määrätään tulo- ja omaisuusverolain 48 §:n nojalla ja omaisuuden perusteella 49 §:n nojalla, 20 prosenttia verovelvolliselle vuodelta 1964 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa määrättävästä tuloverosta. Lisävero on progressiivinen.

Ryhmä vastusti lisäveron liian alhaista rajaa, koska lisäveroa joutuvat lain mukaan suorittamaan sellaisetkin henkilöt, joilla ei ole mahdollisuuksia suorittaa mainittua veroa ilman, että siitä seuraa heille vaikeuksia. Laki tuli kuitenkin hyväksytyksi sellaisenaan — yhden äänen enemmistöllä. — Lisävero kohdistuu raskaana ammatillisiin palkansaajaryhmiin.

#### Moottoriajoneuvoveron korotus

Moottoriajoneuvoveron korottamista kaksinkertaiseksi esitti hallitus eduskunnalle antamassaan esityksessä. Vasemmisto ja erät porvarillisetkin edustajat asennoituivat esitystä vastaan, minkä seurauksena esitystä eduskunnassa muutettiin niin, että korotus tuli olemaan vuoden 1964 alusta lukien n. 50 prosenttia. Ryhmä oli kuitenkin loppuun saakka veron korottamista vastaan.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun

lain muuttamisesta siten, että nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa korotetaan 2 pennillä litralta. Tällä toimenpiteellä estettiin po. aineiden hinnan alentaminen, joka olisi ollut seuraus liikevaihtoveron muutoksen johdosta. Ryhmä esiintyi lain muutosta vastaan, mutta porvarillinen enemmistö ajoi lain läpi.

#### Auto- ja moottoripyörävero

Hallitus antoi eduskunnalle esityksensä auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain jatkamisesta vuoden 1964 loppuun saakka. Hallituspuolueet yhtyivät hallituksen mukaiseen esitykseen, joka merkitsi lievää veron alentumista. Ryhmä ehdotti asian käsittelyssä, että alennus olisi ollut huomattavampi ns. kansanautojen osalta, mutta lievempi suurten autojen osalta. Tämän suuntainen muutosehdotus ei saanut vastakaikua hallitusrintaman taholla.

#### Asuntotuotannon veronhuojennus

Asuntotuotannon veronhuojennuslain jatkamiseslykseen eivät vassemistoryhmät halunneet yhtyä sen vuoksi, että veronhuojennuslain jatkamisen hyväksyminen tässä vaiheessa merkitsisi vain rakennustyöläisten talvityöttömyyden lisäämistä, koska se heikentäisi kiinnostusta rakennustöiden aloittamiseen talvikautena 1965—64. Tällä perusteella eduskunta hylkäsikin lain jatkamiseslyksen.

### TEOLLISUUS JA TYÖLLISYYS

#### Pienteollisuuden takuut

Kertomusvuoden alussa hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden tuotteiden markkinointia varten annettavista valtion takuista. Esitys oli tarkoitettu vain Mekes Oy:n tukemiseksi. Ryhmä vaikutti eduskunnassa syntyneeseen päätökseen, jonka mukaan laissa tarkoitettuja valtion takuita voidaan antaa vuoden 1964 loppuun saakka yhteensä enintään 20.000.000 markan määraisten luottojen vakuudeksi. Samalle yritykselle tai yhtymälle älköön kuitenkaan myönnettäkö enempää kuin puolet edellä olevasta takuusummasta. Viimeksi mainitun kohdan ottaminen lakiin merkitsi sitä, ettei koko takuusumma tullut yksinomaan Mekesin käyttöön kuten maalaisliittolaisella taholla oli suunniteltu.

#### Työllisyyslain uusinta

Kertomusvuoden alussa hallitus antoi eduskunnalle esityksen työllisyyslain uusimisesta ja jatkamisesta. Ehdotus pohjautui niihin kokemuksiin, joita ministeriö oli lain siihen astisesta sovellutuksesta saanut.

Lain käsittelyn yhteydessä ryhmä pyrki omien aloitteidensa pohjalta mm. seuraaviin muutoksiin:

- milloin työntekijälle ei voida järjestää kotiinkuljetusta työmaalta, on hänelle järjestettävä majoitus ja maksettava työntekijälle vieraalle paikkakunnalle sijoittumisesta aiheutuvat lisäkustannukset,
- ministeriön on saatettava kunnan tietoon perusteet, joilla kunta on sijoitettu tiettyyn luokitusryhmään ja kunnalla on oikeus valittaa sijoituksesta,
- työvoimatoimikunnan kulut korvaa valtio kokonaisuudessaan,
- työvoimatoimikunnan kortistoon hyväksytylle henkilölle, jota ei voida sijoittaa työhön ja joka sen vuoksi tarvitsee taloudellista tukea, voidaan suorittaa työttömyyskorvausta valtion varoista.

Nämä muutosehdotukset eivät kuitenkaan tulleet hyväksytyiksi.

### **Pientelakoiden työllisyys**

Kertomusvuoden toisen tulo- ja lisämenoarvion yhteydessä ryhmä kiinnitti huomiota Valmetin ja pientelakoiden heikentyneeseen työllisyyteen ehdottamalla lisätalousarvion a.o. kohtaan lausumaa, jonka mukaan valtiovallan tulisi kiinnittää asiaan huomiota ja ryhtyä tarpeelliseksi katsottaviin toimenpiteisiin. Lausuma ei kuitenkaan tullut hyväksytyksi.

Samaan asiaan ryhmän jäsenet kiinnittivät huomiota mm. eduskuntakyselyn avulla.

### **Maansiirtotyöt**

Eduskunta hyväksyi 26. 4. -63 sos.-dem. aloitteesta toivomuksen, jonka mukaan TVH:n ja muiden valtion keskusvirastojen maansiirtotyöt on annettava ilman väliurakoitsijoita suoraan ammattimaisen liikenteen kuorma-autoilijoille.

## **MAATALOUSASIA**

### **Salaojituslain muutos**

Hallituksen antamasta salaojituslain muutoksesta virisi kertomusvuoden lopulla vilkas keskustelu. Hallitus ehdotti lakia jatkettavaksi v. 1964 loppuun, mikä käytännössä olisi merkinnyt salaojituksen edistämiseen käytettyjen määrärahojen vähenemistä 500.000 markalla entisestä tasosta. Kun varojen tarve oli osoitettu 100 prosenttia suuremmaksi kuin mitä tähän saakka oli vuosittain ollut käytettävissä, ryhmä ehdotti lain sisällön sellaiseksi, että tarkoitukseen käytettävät määrärahat olisivat säilyneet entisen suuruksina. Maalais-

liitto hallituspuolueena taisteli ankarasti tällaista muutosta vastaan. Ryhmän asennoituminen johti kuitenkin siihen, että Karjalaisen hallituksen kaatumisen jälkeen määrärahat saatiin entisen suuruiseksi.

### **Maatalouden verohelpotukset**

Hallitus antoi kertomusvuonna esityksen maataloudelle kaden johdosta myönnettävistä verohelpotuksista. Hallituksen esitys, jonka eduskunnan porvarillinen enemmistö ajoi läpi, oli niin rakennettu, että verohelpotuksista pääsivät osallisiksi pääasiallisesti vain suurempien tilojen haltijat. Vasemmisto kokonaisuudessaan pyrki muuttamaan esitystä mm. niin, että pientiloilla ns. isännän palkan arvo saatettaisiin yhdenmukaiseksi keskikokoiselle tilalle määrättävän isännänpalkan arvon kanssa. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu.

### **Hintapoliittinen tuki viljelijöille**

Kertomusvuoden ensimmäisen lisäbudjetin yhteydessä ryhmä ehdotti hyväksyttäväksi kannan, jonka mukaan Pohjois-Suomen ohran ja rukiin osalta maksamatta jäänyt alueellinen hintapoliittinen tuki maksetaan viljelijöille suoraan valtion toimesta. Tätä kantaa eivät hallitusryhmät kuitenkaan hyväksyneet.

### **Voin hintapäätös**

Toukokuussa oli eduskunnan ratkaistavana hallituksen päätös korottaa voion hintaa 20—24 pennillä kilolta. Sosialidemokraatit olivat sillä kannalla, että hallituksen päätös olisi kumottava. Kaikki porvarilliset ryhmät olivat hallituksen antaman korotuspäätöksen takana, joten päätös jäi voimaan.

## **MUITA ASIOITA**

### **Saneerauslait**

Eduskunnan opposition voittona on pidettävä sitä, että hallitus joutui peruuttamaan eräitä saneerausesityksiään. Esitysten peruuttamiseen vaikutti varmaankin valiokuntien niihin nähden omaksuma kielteinen kanta. Talousvaliokunta esitti mm. hylättäväksi hallituksen esitykset, joiden tarkoituksena oli kunnille vuoden 1963 Alkon voittovaroista suoritettavan osuuden pienentäminen voimassa olevan lain edellyttämästä yhteensä 2,50 markasta 1,80 markkaan jokaista kunnan henkikirjoitettua asukasta kohti sekä valtion radiorahastosta siirtää valtiolle jokaiselta vuoden 1964 päättyessä voimassa olevalta television katseluluvalta 20 markkaa. Sivistysvaliokunta puolestaan esitti hylättäväksi hallituksen esityksen, jonka tarkoituksena oli poistaa urheiluopistoilta nimenomaan tätä tarkoitusta varten budjettiin varattu määräraha. Edellä mainittujen valiokuntien hyi-

käystuomioiden pelästyttämänä hallitus peruutti myös jo ennen valiokuntakäsittelyä esityksen kansaneläkelain muuttamisesta ja huoltopulain muuttamisesta, joiden molempien muutosesitysten tarkoituksena oli kuntien rasisutusten lisääminen.

#### Kunnallisvaalilainsäädännön **uudistus**

Vuoden 1963 valtiopäivillä uudistettiin kunnallinen vaalilainsäädäntö lähinnä vaaliteknisesti. Tämän uudistuksen mukaan keskitetään vaaliluetteloiden laatiminen kaikissa kunnissa kunnallishallituksille, joille siirtyy myös vaaliluetteloiden otteiden antaminen. Uudistukseen sisältyy myös säännöksiä vaalitoimituksista sairaaloissa ja eräissä huoltolaitoksissa. Äänestäjien kannalta on uudistuksessa huomattavinta se, että jokaiselle kunnassa vaaliluetteloon otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on tunnettu, on lähetettävä ilmoitus, jossa on ne tiedot, jotka hänestä on henkikirjaan ja vaaliluetteloon otettu, ja tieto siitä, minkä äänestysalueen vaaliluetteloon hänet on merkitty, missä ja milloin vaaliluettelo on nähtävänä sekä missä ja milloin äänestys tapahtuu. Tässä vain eräitä esimerkkejä muutoksista kunnallisvaalilakiin.

#### Saimaan kanavan vuokraus

Lähes kymmenen vuotta sitten vireille saatettu Saimaan kanavan vuokrakysymys vietiin myönteiseen päätökseen vuoden 1963 valtiopäivien aikana. Asiaa tutkineen komitean hankkeen kannattavuudesta esittämät laskelmat saivat osakseen kritiikkiä eri tahoilta. Kanavan kuntoonsaattamiskustannukset on arvioitu 200 miljoonaksi markaksi. Kukaan ei kuitenkaan tässä vaiheessa pysty sanomaan, missä määrin tämä arvio pitää paikkansa. On vain toivottava, että hanke antaa elinkeinoelämämme ja taloudellisen kasvun kannalta toivotun tuloksen.

Eduskunta hyväksyi omalta osaltaan kanavan vuokraukseen liittyvät sopimukset yksimielisesti. Ainoastaan hallituksen menettelytavat asian hoitamisessa, lähinnä eduskuntaan nähden, saivat osakseen arvostelua.

#### RYHMÄN SISÄINEN JÄB.TESTÄYTYMINEN

Sos.-dem. ryhmän puheenjohtajana toimi kertomusvuoden ajan Rafael Paasio, I varapuheenjohtajana Veikko Helle ja II varapuheenjohtajana Eino Raunio sekä rahaston hoitajana Meeri Kalavainen. Heidän lisäksi kuuluivat ryhmän työvaliokuntaan Anni Flinck, Gunnar Henriksson, Kaarlo Pitsinki, Väinö Tikkaaja ja V. A. Virtanen. Ryhmän tiedotussihteerinä toimi toimittaja Aaro Kärkäinen.

# KERTOMUS

## Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän toiminnasta vuodelta 1964

Vuoden 1964 valtiopäivät avattiin helmikuun 4 päivänä ja päätettiin tammikuun 30 päivänä 1965 runsas kuukausi myöhemmin kuin normaalisti. iSuurinta osaa kuluneista valtiopäivistä hallitsi epänormaali pitkä parlamentaarinen kriisi. Se, että joulukuun 18 päivänä 1963 nimitetty Lehdon virkamieshallitus joutui istumaan aina syyskuun 13 päivään 1964, osoittaa porvarillisten puolueiden kykenemättömyyttä ja halua pakoilla vastuuta. Farvareiden tarkoituksena oli vyöryttää vastuu lisäveroista ja muista epämiellyttävistä lakiesityksistä, jotka ne kuitenkin olivat hyväksymässä eduskunnassa, virkamieshallitukselle.

Lähestyvät kunnallisvaalit, Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän tekemä välikysymys elintarvikkeiden hintojen korotuksista ja Arava:n ja AJSO:n lainojan koron korottamisesta pakotti porvarilliset puolueet muodostamaan (tri Virolaisen johdolla enemmistöhallituksen.

Molemmat mainitut hallitukset ilmoittivat ohjelmassaan, että maata tullaan hallitsemaan veroja, hintoja ja maksuja korottamatta. Elinkustannusindeksi on kuitenkin tänä aikana ennätyksellisesti kohonnut yli 10 pistettä ja Inflaatio on huolestuttavasti murentanut markkamme arvoa.

Kuluttaja- ja palkansaajaväestön kannalta epämiellyttävistä ratkaisuista mainittakoon mm. lisävero, sairausvakuutusmaksun koro-

tus, nestemäisten polttoaineiden, sokerin, maidon, leipäviljan, voin, margariinin ja monien muiden elintarvikkeiden hintojen korotukset sekä kansaneläkkeiden perusosien korotuksen lykkääminen vuoden 1965 heinäkuuhun.

Valtiopäivien positiivisista aikaansaannoksista mainittakoon perintölainsäädännön uudistus, maatalouden perusluottolaki sekä TEL ja LEL eläkkeiden korotus vanhimpien työntekijäryhmien kohdalla.

Porvareiden politiikka on ollut sanelupolitiikkaa, josta eniten ovat joutuneet kärsimään kuluttajat, palkansaajat, eläkeläiset ja muut pienituloiset.

Eräät porvareiden sanelemat lainsäädännölliset ratkaisut hipovat laittomuuden rajaa ja yksinomaisena pyrkimyksenä on ollut tarkoitus estää oppositiota käyttämästä parlamentaarisia oikeuksiaan.

## SOSIAALILAINSÄÄDÄNTÖ

### Kansaneläkkeiden kohtalo

Virkamieshallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi kansaneläkelain muuttamisesta. Ehdotetut muutokset koskivat työkyvyttömyyden määrittelyä, työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeen saajille tulevaa apu- ja hoitolisää, hautausavustusta, kansaneläkelaitoksen sijoitustoiminnan ulottamista käsittämään myös vanhusten käyttöön tarkoitettujen asuntojen rakentamisen ja muutoksen hakua eläkelaitoksen toimihenkilöiden ja tarkastuslautakunnan päätöksiin.

iSosiaalivaliokunta hyväksyi pienin korjauksin esitetyt parannusehdotukset. Merkille pantavaa on, että sosiaalivaliokunta ei katsonut hallituksen ehdottamia korjauksia riittäviksi, vaan ehdotti lisäksi eläkkeiden perusosien korottamista 7 markalla kuukaudessa vuoden 1965 alusta lukien.

Virolaisen hallitus ei halunnut kuitenkaan noudattaa valiokunnan ehdotusta, vaan peruutti mainitun esityksen, ja antoi samalla uuden esityksen, joka kuitenkin valitettavasti sisälsi sosiaalivaliokunnan mietintöön nähden melkoisia huononnuksia. Ennen muuta on todettava, että Virolaisen hallitus esitti perusosien korotuksen tulevaksi voimaan vasta heinäkuun 1 päivästä 1965. Tästä asiasta käytiinkin istuntosalissa erittäin vilkas keskustelu, jossa pääministeri joutui myöntämään sen, että vaikka rahat ovat kansaneläkelaitoksen ilmoituksen mukaan valmiina käytettäväksi perusosien korotuksiin heti vuoden alusta, niin hallitus tulee tarvitsemaan nämä kansaneläkeläisiä varten kootut varat muihin tarkoituksiin. Hallituksen mielestä eläkeläisillä on aikaa odottaa.

Virolaisen hallitus esitti vanhusten asuntotuotantoon tarkoitettuja lainoja myönnettäväksi vain kunnille ja samalla korkeammalla

korolla kuin mitä eläkelaitos käyttää muussa lainaustoiminnassaan. Tämä ei tyydyttänyt kuitenkaan sosiaalivaliokuntaa. Valiokunnan parannusehdotus, joka hyväksyttiin eduskunnassa sisälsi maininnan siitä, että kuntien lisäksi varoja saadaan lainata kuntien välittämänä ja valvomina yleishyödyllisille säätiöille ja yhdistyksille sekä seurakunnille. Edelleen hyväksyttiin lisäys siitä, että eläkelaitos voi määrätä vanhusten asuntotuotantoon tarkoitettujen rakennuslainojen koron, muussa sijoitustoiminnassaan käyttämäänsä korkoa alhaisemmaksi. Nämä korjausesitykset sisältyivät myös Sos.-dem. eduskuntaryhmän tekemään rinnakkaisaloitteeseen.

Sos.-dem. lakialoitteessa sekä valiokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa esitettiin edelleen hautausavustuksia korotettavaksi sekä voimaantulosäännöstä muutettavaksi siten, että perusosien korotus tulisi voimaan jo vuoden 1965 alusta. Toisessa käsittelyssä nämä sos.-dem. ehdotukset hävisivät äänin 104—84 porvareiden äänestäessä vastaan.

Lain muutoksen sisältämistä parannuksista mainittakoon vielä se, että nyt kahdeksankymmentä vuotta täyttäneet saavat ilman muuta apulislääkäriä ja 85 vuotta täyttäneet hoitolisää.

Huolimatta siitä, että jopa pääministeri oli käyttänyt puheenvuoron tukiosien pikaisen korottamisen tärkeydestä hylkäsivät porvarit sos.-dem. ponnen, jossa hallitusta kehoitettaisiin ensi tilassa antamaan eduskunnalle lakiesitys kansaneläkkeen tukiosan korottamisesta.

#### Kansaneläkelaitoksen **valtuutettujen toimintakertomus**

Käsitellessään kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomusta vuodelta 1963 sosiaalivaliokunta on kiinnittänyt mietinnössään huomiota kahteen merkittävään seikkaan.

(Ensitilassa tulisi selvittää, olisiko mahdollisuuksia eläkkeeseen oikeuttavan ikärajan alentamiseen varsinkin niissä ammateissa, joissa 65 vuotta nuorempi työntekijä ei enää pysty tehokkaasti työskentelemään. Esimerkkeinä mainitaan metsätyöntekijät ja kivistyöläiset. Toiseksi valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että työkyvyttömyyden arviointi työkyvyttömyysasioita ratkaistaessa tapahtuu aivan liian usein vakuutetun kannalta kielteisesti ja kehottaa työkyvyttömyyden arvioinnissa objektiivisempaan ja tasapuolisempaan menettelyyn, jossa paikallisten olosuhteiden tuntemus tulee nykyistä enemmän otetuksi huomioon.

Tyydytyksellä todettakoon, että kansaneläkelain muutoksen yhteydessä selvennettiin sos.-dem. ryhmän aloitteesta työkyvyttömyyden määritelmää työntekijälle edulliseen suuntaan.

### Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki

Kuntien palveluksessa olevien viranhaltijain ja työntekijäin eläke-etuissa ja järjestelmissä on esiintynyt hyvinkin suuria eroja ja kirjavuutta. Erityisesti niissä kunnissa, joissa työväen edustus on vahvin, on viranhaltijain ja työntekijäin eläke-edut olleet paremmat yksityisen sektorin yleisiä eläke-etuja. Kaikki kunnat eivät ole kuitenkaan halunneet seurata näiden etummaisten kuntien esimerkkiä. Onpa maassamme 20 sellaista kuntaa, joissa ei ole lainkaan järjestetty kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläketurvaa ja lähes 80 kuntaa, joissa ei ole järjestetty kuntien palveluksessa olevien työntekijäin eläketurvaa.

Huhtikuun 7 päivänä 1964 hyväksytyn kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain tarkoituksena on keskitetyn kunnallisen eläkejärjestelmän aikaansaaminen. Hyväksytyn lain mukaan kunnalliseen eläketurvaan kuuluu perus- ja lisäeläketurva, joista edellinen on pakollinen. Se täyttää työntekijäin eläkelaisissa säädetyt vähimmäisvaatimukset ja siihen sovelletaan työntekijäin eläkelaisissa omaksuttua niin sanottua koskemattomuus- eli jatkuvuusperiaatetta. Lisäeläketurvan järjestäminen on sen Sirjaan vapaaehtoista eikä siihen sovelleta mainittua koskemattomuusperiaatetta sellaiseenaan. Viranhaltijalle tai työntekijälle, joka haluaa säilyttää entisen eläkejärjestelmän, annetaan tähän mahdollisuus, mutta silloin koskemattomuusperiaate ei koske häntä.

Laki- ja talousvaliokunta teki hallituksen esitykseen eräitä muutoksia, joista merkittävin oli se, että järjestelmä ulotetaan koskemaan myös sellaisten yhdistysten henkilökuntaa, joiden jäseninä on yksinomaan kuntia, kuntainliittoja ja niiden muodostamia yhdistyksiä. Mainittakoon vielä, että valiokunta toisin kuin hallitus ehdotti, että kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin edustavimpien keskusjärjestöjen tulee olla edustettuna paitsi hallituksessa niin myös eläkelaitoksen valtuuskunnassa.

Vasemmiston edustajat eivät voineet yhtyä hallituksen esitykseen eikä monin kohdin myöskään valiokunnan mietintöön. Vasemmiston yhteisessä vastalauseessa todetaan mm., että laki valiokunnan siihen tekemistä parannuksista huolimatta ei anna turvaa siitä, etteikö uudistus voisi johtaa kunnallisten eläke-etujen heikentämiseen, sen vuoksi lakiin olisi lisättävä määräys siitä, että kunnilla ei ole oikeutta huonontaa eläke-etuja nykyisestään siirryttäessä uuteen eläkejärjestelmään. Tähän liittyen ehdotetaan vastalauseessa lisäksi, että lisäeläkejärjestelmän tulisi olla mahdollisimman monipuolinen eikä sitä saisi rajoittaa niin kuin valiokunnan mietinnössä ja hallituksen esityksessä ehdotetaan. Edelleen esitetään, että

myös lisäeläkkeen tulisi kuulua koskemattomuusperiaatteen piiriin kuten mm. rekisteriröidyttä lisäeläkkeet TEL-järjestelmässä kuuluvat. Hallituksen esityksen ja mietinnön mukaan se, joka valitsee vanhan eläkejärjestelmän, jäisi koskemattomuusperiaatteen ulkopuolelle, ts. tällä pyritään siihen, että asiallisesti ottaen pakotetaan siirtymään uuteen järjestelmään. Tästä johtuen vastalauseessa ehdotetaan, että lakiin olisi otettava määräys siitä, että vanhan kunnallisen eläkejärjestelmän perusteella eläkkeensä saavat tulevat koskemattomuusperiaatteen piiriin ainakin TEL:n mukaisen peruseläketurvan osalta.

Porvarillinen enemmistö ei ollut valmis hyväksymään näitä vastalauseessa esitettyjä jo oikeudenmukaisuuden kannalta merkittäviä parannuksia. "Vastalauseessa ehdotetut parannukset kaadettiin äänin 105—77.

Todettakoon vielä, että koska lyhytaikaisissa työsuhteissa olevat kuntien ja kuntainliittojen työntekijät, joiden eläke on järjestetty LEL-järjestelmän mukaan, jäävät kunnallisen eläketurvan ulkopuolelle, niin valiokunta perusteluissaan edellyttää, että myös heidän liittämisenä kunnalliseen eläkejärjestelmään kiireellisesti tutkitaan.

### **Kunnallisen eläkelain muutos**

Kunnallinen eläkelaki on. ehtinyt olla voimassa ainoastaan muutamana kuukauden, kun sitä jo jouduttiin paikkaamaan. Oli nimittäin selvinnyt, että viranhaltija ja työntekijä, jonka eläketurvan kunta tai kuntainliitto on järjestänyt omalla eläkesäännöllään saattaa silloin, jos eläketapahtuma sattuu työntekijäin eläkelain voimaantulon ja kunnallisen eläkelaitoksen toimesta annettavaan eläketurvan voimaantulon välisenä kahden vuoden aikana, jäädä kokonaan ilman eläkettä, vaikka hän ennen eläketapahtumaa olisi ollut kunnan tai kuntainliiton palveluksessa yli kymmenenkin vuotta.

Hallituksen esityksen mukaisesti muutettiin eläkelain 15 §:n 2 momenttia niin, että tällaisessa tapauksessa henkilöllä on oikeus saada työntekijäin eläkelaisa isäädetyim edellytyksin sanotun lain mukainen eläketurva kunnalliselta eläkelaitokselta.

Samalla muutettiin myös lain 16 pykälää siten, että henkilöllä, jolle on myönnetty vanhan eläkejärjestelmän mukainen eläke heinäkuun 1 päivän 1964 ja kesäkuun 30 päivän 1965 välisenä aikana sattuneen eläketapahtuman johdosta, on taannehtivasti mahdollisuus, jos hän viimeistään joulukuun kuluessa vuoteen 1966 mennessä toimittaa eläkehakemuksensa kunnalliselle eläkelaitokselle,

siirtyä kunnallisen eläkelaitoksen eläketurvan alaiseksi. Tällä lain muutoksellahan on merkitystä sellaisissa tapauksissa, että vanhan järjestelmän mukainen eläke olisi pienempi kuiri kunnallisen eläkelaitoksen eläketurva.

Yhteisessä valiokunnan mietintöön Mittamassaan vastalauseessa vasemmisto toteaa mm., että vaikka hallitus onkin esityksessään ehdottanut korjauksia eräisiin ilakiin jääneisiin epäkohtiin se ei kuitenkaan valitettavasti esitä tässäkään yhteydessä vanhan kunnallisen eläkejärjestelmän pahinta epäkohtaa korjattavaksi ts. että koskemattomuusperiaate ulotettaisiin myös siihen. Porvarillinen enemmistö hylkäsi jälleen vasemmiston tätä korjausta koskevan ehdotuksen.

#### TEL ja MiL-eläkkeiden korotukset

Täysin yksimielisesti hyväksyi eduskunta työeläkelakeihin muutokset, jotka merkitsevät huomattavia korotuksia vanhimpien ikäryhmien työntekijöille. Suurin korotus tulee vuonna 1897 syntyneille ja korotusprosentti laskee nuorempiin ikäluokkiin siirryttäessä, siten että vuonna 1916 syntyneet on viimeinen ikäluokka, joka pääsi korotuksesta osalliseksi. Kdkonaiskorotus on n. 25 % ja indeksikorotus n. 10 %. Näin huomattava korotus oli tarpeen, koska em. ikäluokkiin kuuluvien eläkkeet olivat erikoisjärjestelyistä huolimatta jääneet suhteellisen vähäisiksi.

Muina parannuksina mainittakoon TEI<sup>^</sup>eläklkeiden soveltamista rajoittavan 55 ikävuoden poistaminen ja karenssiajan lyhentäminen 6 kk:sta 4 kuukaudeksi.

Edellä mainitut parannukset osoittavat, että tämä sosialidemokraattien aloitteesta aikaansaatu työeläkejärjestelmä on muodostunut todella yksinomaan työntekijöiden turvaa lisääväksi, eikä kuten kansaneläkelaitos erääksi valtion rahoituslähteeksi, kuten saatoimme viimeksi havaita kansaneläkelain muutoksen yhteydessä.

Nuoresta iästään huolimatta TESL ja liED järjestelmät pystyvät jo nyt osittain suorittamaan huomattavastikin korkeampia eläkeitä kuin kansaneläkelaitos ja lähivuosina se ajaa yhä laajemmalla rintamalla kansaneläkkeiden ohi. Järjestelmää pyritään jatkuvasti kehittämään todella työntekijää palvelevaksi järjestelmäksi.

On syytä muistaa, että maalaisliitto ajoi aikanaan innokkaimmin työntekijäin eläkelain soveltamisen ja maksamisen uskominen (kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Työntekijöiden onneksi tämä yrittä ei kuitenkaan onnistunut.

### Merimieseläkelain muutos

Merimieseläkelakia muutettiin niin, että jos laissa tarkoitettussa aluksessa työskentelevä merimies oli kuollessaan täyttänyt 21, mutta ei 67 vuotta, suoritetaan hänen leskelleen tai kuolinpesälleen, Jos kuolinpesän osakkaana on edunjäntäjälle suoraan etenevässä polvessa sukua oleva henkilö, ottolapsi tai jompikumpi vanhemmista, hautausavustusta iän imukaan porrastettuina siten, että korkeimmillaan avustus on 4 000 mk ja vähintään 1000 mk.

Sairausvakuutusmaksun korotus ja työnantajien osuus sosiaaliturvamaksuista eli outoa veropolitiikkaa

Sairausvakuutuslakia säädettäessä hyväksyttiin periaate, että sairausvakuutuksen vaatimat kustannukset jakautuisivat tasan valtion, työnantajien ja kjunnallisveronmaksajien kesken.

Sairausvakuutuslain voimaantulosta annetun alkuperäisen lain mukaan on vakuutetun sairausvakuutusmaksun suuruus aima vuoteen 1967 osti 0,5 penniä veroäyriiltä ja v. 1967 lähtien 1 peruni veroäyriiltä ja työnantajan osuus vuoteen 1967 puoli prosenttia työntekijälle suoritettun palkan määrästä ja v. 1967 lähtien 1 prosentti suoritettun palkan määrästä. Valtion osuus olisi tämän mukaan v. 1965 n. 84 milj. mk.

Ahneudessaan porvarillinen hallitus antoi eduskunnalle lainmuutosesitykset, joissa ehdotetaan vakuutetun osuudeksi v. 1965 alusta 0,75 penniä veroäyriiltä ja työnantajien osuuden korottamista vastaavasti 1 prosentiksi, mutta kuitenkin niin, että työnantajien lapsilisämaksu alennettaisiin kolmesta ja puolesta prosentista kolmeksi prosentiksi.

Mielenkiintoista asiassa on se, että Kansaneläkelaitos ilmoitti, että korotus ei ole tarpeellinen. Hallituksen tarkoituksena oM näin ollen sairausvakuutusmaksun nimellä kulkevalla uudella verolla koota rahaa muihin tarkoituksiin kuin sairausvakuutuksen maksamiseen ja sosiaalisella lailla panna pienituloiset kunnallisveron maksajat suorittamaan vakuutusmaksua enemmän kuin mitä he saavat sairausvakuutuslain kautta tukea.

Hallituksen esitys hyväksyttiin porvarelden äänin 81—80. Tämänkin lain kohdalla riistettiin oppositiolta mahdollisuus käyttää sille kuuluvia parlamentaarisia oikeuksia muuttamalla väkivaltaisesti sosiaalinen laki verolaiksi, jotta se voitaisiin säätää yksivuotisena yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Tämä oli ennakkotapauksena erittäin arveluttavaa. Syystä voi kysyä, meneteltiinkö tässä perustuslain mukaisesti. Korotuksen jäi-

keen valtion osuus sairausvakuutuksen kustannuksista putosi 84 milj. markasta 11 milj. markkaan.

Tämä ei kuitenkaan ole ensimmäistä kertaa, kun porvarillinen hallitus kerää kansalaisten sosiaalisen turvajllisuuden lisäämiseen tarkoitettuja varoja muihin täysin vieraisiin tarkoituksiin. Lapsilisämaksuja jää 100 milj. mk valtion kassaan ja käytetään kaikkiin muihin tarkoituksiin, mutta ei [lapsilisien korotuksiin.

Sosialidemokraattien taholta ehdotettiin työnantajien sosiaaliturvamaksusta annetun lain muutosehdotus äänestettäväksi lepäämään yli vaalien. Näin myös tapahtui vasemmiston äänin.

Työnvälityslain muutos — muuttoavustusta valtiolta muiden pohjoismaiden tapaan

Eduskunnan hyväksymän työnvälityslain muutoksen mukaan Suomessa työntekijänä on mahdollisuus saada valtiolta muuttoavustusta, jos hän on työtön tai välittömästi joutuu työttömäksi ja on halukas asianomaisen työnvälitysviranomaisen osoituksesta muuttamaan työhön asuinpaikkakuntansa ulkopuolelle. Muuttoavustus käsittää muutosta aiheutuneiden kustannusten korvaamisen.

Maalaisliiton eduskuntaryhmä asettui ainoana ryhmänä vastustamaan tätä muutosta.

Muissa pohjoismaissa saatujen kokemusten mukaan tällaisella menettelyllä on työnhakija voitu osoittaa, harkitummin ja entistä paremmin tuottavaan työhön kehittyvän talouselämän eniten laajentuville aloille ja yhteiskunta on voinut säästää huomattavia kustannuksia työttömyyskassaan, työttömyysavustusten ja työttömille järjestettyjen työllisyystöiden kohdalla. Maalaisliitolle tyypillisen käsitystavan mukaan ihmisten pitäisi jäädä kurjuuteen siellä, missä ovat, vaikka samanaikaisesti muualla tuottavan talouselämän aloilla kärsittäisiin työvoimapulasta.

Hallituksen työllisyyskertomus ei tyydyttänyt vasemmistoa

Vasemmisito liitti yhteisen vastalauseen sosiaalivaliokunnan mietintöön valtioneuvoston kertomuksen johdosta eduskunnalle toimenpiteistä työllisyyslain soveltamisessa vuonna 1962.

Vastalauseessa korostetaan talonrakennustöiden tärkeyttä merkitystä lähinnä siinä mielessä, että ne antavat työtilaisuuksia myös monilla muilla aloilla, kohottaisivat työllisyystöissä olevien palkkatasoa, edistäisivät tulotason vakaantumista ja tasaisempaa työllisyyttä turvaavaa kulutusta. Erityisesti tähdennetään vastalauseessa sitä, että myönnettäessä lainoja ja avustuksia työttömyyden tor-

juntaan olisi kiinnitettävä huomiota kipeässä asuntotarpeessa olevien vanhusten ja suuriperheisten asuntopulan ohella myös ylioppilaiden valkeaan asuntotilanteeseen opiskelukaupungissa.

Vastalauseen mukaisen lisäyksen perusteluihin torjui eduskunnan porvarillinen enemmistö äänin 78—68.

Asunto-oloja koskeva Kansainvälisen työkonferenssin suositus N:o 115

Asuntopolitiikkamme kehittäminen ei näytä kiinnostavan porvarilista eduskuntaa. Kansainvälisen työkonferenssin 45. istutokaudella hyväksymä suositus N:o 115 koski työntekijöiden, vanhusten, eläkeläisten ja vammaisten asunto-alojen kehittämistä ja asuntopolitiikan keskittämiseen liittyviä kysymyksiä. Suosituksen mukaan ei vuokrana olisi sallittava periä kuin (kohtuullinen voitto sijoitetulle pääomalle. Tämän lisäksi suosituksessa kiinnitetään huomiota moniin yleistä asuntopolitiikkaa sivuaviin kysymyksiin.

Porvarillinen eduskunnan enemmistö hyväksyi suosituksen ainoastaan siltä osin, mikä koski asuntopolitiikan keskittämistä.

Sos.-deim. eduskuntaryhmä vaati jo valiokunnassa esittämänsä vastalauseen mukaisesti suosituksen hyväksymistä kokonaisuudessaan. Vastalauseessaan ryhmä vaati suosituksen mukaisesti myös toimenpiteitä tonttikysymyksen hoitamiseksi niin, että tonttien hinnat voitaisiin pitää kurissa ja voitaisiin näin luoda edellytykset asumiskustannusten tuntuvalle alentamiselle.

Kohtuuttomat vuokrat alennettava

Sen jälkeen kun vuokrasäännöstely purettiin Helsingin kaupungissa, ei asuntotilanne pääkaupungissamme ole olennaisesti heipottunut, varsinkin kohtuuvuokraisista perheasunnoista on ollut jatkuvasti huutava pula. Poikkeuslaeilla onkin aina vuodesta 1962 lähtien pyritty edes hieman helpottamaan tilannetta. Näiden poikkeuslakien merkitys on ollut siinä, että raastuvanoikeus voi suostua muuttopäivän siirtämiseen lievemmin perustein kuin huoneenvuokralaki edellyttää.

Eduskunnan porvarillisesta enemmistöstä huolimatta saatiin lakia muuttopäivän siirtämisestä jatkettua vuoden 1965 loppuun.

Asian käsittelyn yhteydessä todettiin sosialidemokraattisen ryhmän taholta, että on todella nöyryyttävää, ettei yhteiskunta pysty suojaamaan heikoimpia jäseniään vuokrakiskontaa vastaan. Valiokunta oli jo esittänyt eduskunnan hyväksyttäväksi perusteluihin ponnien, jossa edellytetään hallituksen tutkivan ja selvittävän, miten asumiskustannusten nousua voitaisiin hillitä ja ryhtyä sen mu-

kaisiin toimenpiteisiin. Tämän lisäksi eduskunta hyväksyi sos.-dem. ryhmän ehdottaman lisäyksen perusteluihin. Lisäyksen mukaan pidetään välttämättömänä, että hallitus ryhtyy myös muihin sellaisiin toimenpiteisiin, joiden avulla ohjehiontoisesti määritellään koh- tuullisiksi katsottavat vuokrat ja luodaan vuokralaisille mahdoili- Isuus saada ilmeisesti kohtuuton vuokra alennetuksi.

Valtionapujärjestelmä saatava oikeudenmukaiselle pohjalle

.Laki- ja talousvaliokunnan mietintöön, joka koski köyhille kun- nille annettavaa valtionapua, liitettyssä sos.-dem. vastalauseessa to- dettiin mm, että "kestävän ja oikeudenmukaisen perustan aikaan- saamiseksi uudelle valtionapujärjestelmälle olisi aineellinen vero- lainsäädäntö viipymättä uusittava. Heikosti toimeentuleville pienille kunnille olisi luotava Tjehokkaat edellytykset yhdistymiseen. Syrjä- seutujen kunnille tulisi hankkia lisää verotuloja esim. säätämällä niille kunnille, joissa metsä kasvaa, oikeus ostajalta perittävään eräänlaiseen inetsäkauppaveroon, jonka ostaja saisi vähentää lo- pullisesti kunnanverosta. Kuntien taloudellinen kantokyky olisi mää- rittävä objektiivisin perustein, jolloin olisi otettava huomioon mm. se, mitä omakohtaisia suunnitelmia apua saavalla kunnalla on ta- loutensa kehittämiseksi. Koiko valtionapujärjestelmän tulisi edistää pitkäjännitteistä suunnittelua kunnan taloudellisen aseman kohen- tamiseksi."

#### Metsäpalkkalaki

Eduskunnan porvarillinen enemmistö hyväksyi 19. päivänä joulu- kuuta 1964 pysyvän meijtsäpalkkalain. Laki on porvareiden säätämä laki. Lakiin ei opposition taholta saatu ainuttakaan parannusta, vaan päinvastoin laki on entistäkin huonompi. Sosialideniöfcraa- teilila oli oma rinnotakaislafciesityksensä, ja ikun kommunistit tuli- vat sen taakse, oli opposition eli vasemmiston mahdollista esiintyä yhdistetyin voimin. Sos.-dem. lakialoitteeseen pohjautuva vases- miston sosiaalivaliokunnan mietintöön liittävä vastalause hävisi hallituksen esitykselle käsittelyn pohjasta äänestettäessä äänin 98— 77. Työntekijäin kannalta arveluttavista huononnuksista mainitta- koon mm. määritelmä siitä, että metsätyöpalkkoja määrättäessä ja verrattaessa puunjalostusteollisuuden työntekijäin ansioihin on otet- tava huomioon työhön käytetty aika ja työntekijän ammattitaito. Tämä voi johtaa siihen, että huomattava määrä metsätyöntekijöitä jää ilman vertailukelpoisuutta eikä pääse osalliseksi tarkoitetusta palkkatasosta. Oikeusturvan kannalta on erittäin arveluttava sään- nös, jonka mukaan palkkaerimielisyys, jota ometsäpalkkaviranomai-

nen ei ole kyennyt selvittämään, voidaan saattaa metsäpalkkalautakunnan päätettäväksi, vain mikäli sillä on periaatteellista merkitystä.

Sos.-dem. ryhmän ehdottamista parannuksista mainittakoon mm. palkkavertailun suorittaminen puunjalostusteollisuuden työntekijäin ansiotasoon urakkapäiväansioden pohjalla, koska uitto- ja metsätyöt ovat pääasiassa urakkatyötä, työkalukorvauksen maksaminen, jonka suuruus olisi 5 sadalta metsätyömiehen bruttoansiosta, vähintään viiden mankan asumiserokorvauksen maksaminen työntekijälle, joka ei voi kulku- tai muiden työhön liittyvien esteiden vuoksi asua kotonaan, työntekijän suojaaminen työnantajan taholta tapahtuvalta painostukselta, samoin kuin luottamusmiehen aseman lakisääteinen turvaaminen. Kolmannessa käsittelyssä esitettiin vasemmiston taholta hyväksyttäväksi pontta, jossa hallitusta kehoitettaisiin ryhtymään toimenpiteisiin metsätyöläisten palkkaus- ja ihuiden epäkohtien korjaamiseen mm. suorittamalla nopeasti tutkimuksen työkalu- ja päivärahakorvauksen maksamisesta sekä luottamusmiehen aseman varmistamiseksi nykyisestäään. Ponsiehdotus hävisi äänin 107—81 porvareiden äänestäessä vastaan.

Näin kaadettiin myös toiveet saada lähiaikoina parannuksia hyväksyttävään lakiin ja metsätyömiesten asemaan.

## VEROASIAT

### Liikevaihtoverolaki

Hallitus kiirehti antamaan jo 4 päivänä syyskuuta esityksen nykyisin voimassa olevan liikevaihtoverolain jatkamisesta ja sen säätämisestä pysyväksi. Aineellisiin säännöksiin ei esitetty ainuttakaan muutosta. Sos.-dem. eduskuntaryhmällä oli oma rinnakkaisaloite ja vastalause valtiovarainvaliokunnan mietintöön.

Hallituksen esityksestä poiketen isos.-dem. ryhmän taholta esitettiin veron määrän alentamista nykyisin voimassa olevasta 10 %:sta 7 %:iin sekä peruselintarvikkeiden, asusteiden, tekstiilien, jalkineiden, lääkkeiden ja varsinaiseen kirjallisuuteen kuuluvien kirjojen vapauttamista liikevaihtoverosta. Edelleen esitettiin, että myyntihintaan ei laskettaisi rahtikustannuksia.

Koska lakiin ei saatu ainuttakaan parannusta, esitettiin se sosiaalidemokraattien taholta hylättäväksi. Hylkäämisehdotus hävisi äänin 84—106. Pysyväisen lain aikaansaamiseen eivät porvareiden voimat sentään riittäneet, vaan laki tuli voimaan yksivuotisena verolakina.

Äänin 104—87 hävisi sos.-dem. ponsiehdotus, jolla hallitusta olisi kehoitettu tutkimaan, mitä mahdollisuuksia olisi tekstiilien, jälki-

neiden ja kirjojen kohdalla siirtyä yksinomaan marginaaliverotukseen ja myönteisessä tapauksessa antamaan tätä koskevan esityksen.

Kysymys välillisistä veroista on ollut ryhmän keskuudessa vilkkaan pohdinnan alaisena. EM ole mahdotonta, että vuoden kuluttua asiaa lähdetään tarkistelevaan kokonaan uudelta pohjalta.

Aatteellisten yhdistysten julkaisutoiminta vapaaksi liikevaihtoverosta

Kaikki ne aikakauslehtien kustantajina toimineet aatteelliset yhdistykset, jotka -tosiasiallisesti eivät harjoittaneet liiketoimintaa, joutuivat hankkimaan näitä lehtiä koskevat painokset kirjapainolta verolliseen hintaan. Asiantila oli kohtuuton, koska toisaalta verovapaus koski liiketoiminnan muodossa harjoitettua sanoma- ja aikakauslehtien myyntiä ja maahantuontia.

Tähän epäoikeudenmukaiseen asiantilaan saatiin korjaus, kun eduskunta toukokuun 15. päivänä 1964 hyväksyi sos.-dem. ryhmäin tekemän lakialoitteen liikevaihtoverolain muuttamiseksi niin, että verotonta on vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyvän sanoimattai aikakauslehden painoksen myynti aatteelliselle yhdistykselle, joka harjoittamatta sanoma- ja aikakauslehtien osalta liiketoimintaa julkaisee sanoma- tai aikakauslehteä pääasiassa jäseniään tai jäsenyhdistystensä jäseninä olevia luonnollisia henkilöitä varten, samoin kuin sellaisen lehden maahantuonti.

Liikevaihtoveronpalautuslaki

Viimevuosien hallitukset ovat joutuneet syömään sanansa toistuvasti. Näin kävi myös liikevaihtoveron palautusten suhteen sellaisille tukku- ja vähittäisliikkeille, joilla uuden liikevaihtoveron astuessa voimaan oli varastossaan tavaroita, joista oli suoritettu vanhassa liikevaihtoverolaissa säädetty vero, mutta jotka oli saatettava samaan asemaan kuin uuden lain voimassa ollessa hankitut. Liikevaihtoverolain uudistuksen yhteydessä veronpalautukset luvattiin suorittaa verovelvollisille neljän kuukauden aikana vuoden 1965 alussa.

Virkamieshallitus antoi 4 päivänä syyskuuta 1964 Eduskunnalle esityksen liikevaihtoveronpalauttamisesta annetun lain muuttamisesta, siten että palautukseen oikeutetuille annettaisiin obligaatioita, jotka lunastettaisiin takaisin vuosien 1966—1973 aikana. Tämä aiheutti oikeutettua närkästystä liike-elämän piirissä, jossa suunnitelmat oli tehty luottaen hallituksen lupaukseen. Varsinkin pienyritykset tämä uhkasi saattaa vaikeaan asemaan. Reaktio oli

niin voimakas, että Virolaisen hallitus joutui peruuttamaan mainitun virkamieshallituksen esityksen 3 päivänä lokakuuta 1964 ja miettimään muita keinoja. Alunperin oli selvää, että uusikaan hallitus ei tulisi palauttamaan veroa lupausten mukaisesti.

Eduskunnan vasemmistoryhmät uhkasivat äänestää lain yli vaalien, ellei hallituksen esitys tyydytä niitä.

Hallituksen ja opposition sekä kaupan piirien kanssa käytiin neuvotteluja asiasta budjetin käsittelyn yhteydessä vuoden 1965 alussa. Hallitus ehdotti, että niille, joille palautettava määrä on korkeintaan 5000 mk, suoritettaisiin palautus lupauksen mukaan, mutta muille annettaisiin velkakirja, jolle maksettaisiin 8 %:n korko. Velkakirjat päivättäisiin huhtikuun 15. päivälle ja lyhennykset suoritettaisiin siten, että helmikuusta 1966 lähtien 19 kuukauden aikana suoritettaisiin lyhennystä 1/20 ja korot kokonaisuudessaan yhtenä eränä lokakuussa 1967. Palautusten hakijoita on 26 000 kpl ja palautettava summa kokonaisuudessaan 226 milj. Niitä, jotka tulisivat aamaan tuon 5000 imk palautuksen, on 22 905 kpl ja summa 23 milj.

Oppositio ei ollut halukas hyväksymään ehdotusta. Oli kuitenkin pelättävissä, että jos hallitus joutuu maiksamaan vuoden 1965 alussa tuon 226 milj. mk kokonaisuudessaan, lisättäisiin mahdollisesti fyysillisten henkilöiden verotusta. Sen tähden sos.-dem. ryhmä otti yhteyden hallitukseen ja ilmoitti olevansa valmis hyväksymään lain, jos aravamäärärahaa korotetaan 30 milj. mk. Hallitus ilmoitti, että se ei voi suostua näin suureen korotukseen ja ehdotti 20 milj. mk. Oppositio ilmoitti puolestaan, että sen osalta asia on sitten loppuun käsitelty. Hallitus peräytyi kuitenkin niin paljon, että korotti määrän 25 milj. Tämän ryhmä katsoi voivansa hyväksyä. » Sumiman jakamisesta sovittiin siten, että Aravalle asemakaavoiteuille alueille rakentamista varten tulee 20 milj. mk ja Asolle 5 milj., mutta käytettäväksi vain asuntorakennustoimintaan.

Tämänlkin lain kohdalla tuli selvästi ilmi porvareiden tarkoitus siirtää valtion taloudellisia velvoituksia niille vuosille, jolloin se olettaa eduskunnassa jälleen olevan vasemmistoenenimistön.

Yhtiövero korotettiin 48 prosenttiin

Virolaisen hallitus ei uskaltanut enää lähteä lisäämään fyysillisten henkilöiden verotaakkaa, kuten virkamieshallitus oli ehdottanut. Porvareilla oli tuoreessa muistissa se, mitä kansa ajatteli vuodelle 1964 porvariäänin säädetyistä lisäverosta. Virolaisen hallitus peruutti virkamieshallituksen esityksen, jonka mukaan puolet vuonna 1964 kannetun lisäveron määrästä liitettäisiin vuodelta 1965

kannettavaan tulo- ja omaisuusveroon. Sen sijaan eduskunta hyväksyi virkamieshallituksen esityksen yhtiöveron korottamisesta 45 %:sta 48 %:iin, kuitenkin siten, että jaetun voitan osalta vero on vain 42 %. Yhtiöiden omaisuusvero jäi entiselleen eli yhteen prosenttiin.

#### Asuntohujarit ja lisävero

Kun eduskunta hyväksyi lain fyysillisiltä henkilöiltä kannettavasta lisäverosta, poistettiin tästä esityksestä säännökset, joiden mukaan lisäveron tulisi kohdistua myös asuntokeinottelijoihin. Samalla eduskunta kuitenkin lausui toivomuksen, että hallitus antaisi erillisen esityksen lainan ottamisesta sellaisilta fyysisiltä ja juridisilta henkilöiltä, joilla vuonna 1964 on tonttimaan tai huoneiston vuokraamisesta asuntotuotannon veronhuojennuslakien nojalla tulo- ja omaisuusverotuksessa verovapaata tuloa.

Hallitus antoi tältä koskevan esityksen eduskunnalle maaliskuun 20. päivänä 1964. Eduskunta hyväksyi mainitun lakiesityksen, mutta koska se oli hyväksyttävä perustuslain säätämisyjärjestyksessä, vaadittiin kiireelliseksi julistamiseen 5/6 enemmistö eduskunnassa. Tätä mahdollisuutta hyväkseen käyttäen kokoomus ja eräät muut porvarit estivät lain kiireelliseksi julistamisen äänin 41—129 ja vapauttivat näin asuntohujarit ja riistäjät samasta lisäverosta, jota olivat vähää aikaisemmin olleet säätämässä rehelliselle palkansaa-jalle, joka kovalla työllä joutuu ansaitsemaan palkkansa.

Asian käsittelyn yhteydessä vasemmiston taholta osoitettiin jälleen kerran maassamme laajasti harjoitettu epäterve keinottelu vuokra-asunnoilla. Varakkaat henkilöt sijoittavat huomattavassa määrin rahojaan vuokrahuoneistoihin, pääasiassa yksiöihin, koska nämä antavat parhaan voiton ja koron rahoille. Tämä on johtanut siihen, että meillä rakennetaan aivan liian pieniä asuntoja, vaikka kehityksen tulisi kulkea päinvastaiseen suuntaan. Koska valtaosa eduskunnasta katsoi jo periaatteessa olevan väärin, että asuntokeinottelijat vapautettaisiin lisäverosta, eduskunta hyväksyi jälleen toivomuksen, jossa hallitusta uudelleen kehoitetaan antamaan uusi esitys kuitenkin sillä erolla, että pakkolaina tulisi korvata lisäverolla, koska silloin se voitaisiin hyväksyä yksinkertaisella enemmistöllä yksivuotisena verolakina, eikä kokoomuksella olisi mahdollisuutta estää lain voimaantuloa.

#### Porvarit estivät pienituloisille farkoitettut verohelpotukset

Kun eduskunnassa käsiteltiin hallituksen esitystä laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin, esitettiin vasem-

miston taholta muutoksia, jotka olisivat merkinneet suuryhtiöille myönnettyjen vähennysoikeuksien rajoittamista, mutta toisaalta verohelpotuksia tavalliselle kansalle mm. siten, että oman asunnon asuntoetu olisi verotonta ellei se ylitä 1500 markkaa, vuokra-asunnossa asuva voisi vähentää tulostaan vuokramenot siltä osin kuin ne ylittävät 10 % verovelvollisen tai yhteisverotettavien aviopuolisoiden tulosta, ei kuitenkaan enempää kuin 1500 mk/v. Edelleen ehdotettiin, että niillä verovelvollisilla, jotka eivät saa päivärahaa, mutta joutuvat hankkimaan ansiotulonsa asuinpaikkakuntansa ulkopuolelta, olisi oikeus vähentää tulostaan ne erityiset kustannukset, jotka aiheutuvat työn tai tehtävän suorittamisesta.

Porvarit kaatoivat kaikki em. ehdotukset.

### **Laki moottoriajoneuvoverosta ja nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta**

Viime vuosina hallitukset ovat kiinnittäneet erikoisesti huomiota moottoriajoneuvojen verotukseen tulojen hankkimiskeinona. Virkamieshallitus antoi eduskunnalle syyskuun 4. päivänä 1964 esityksen uudeksi laiksi moottoriajoneuvoverosta ja nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta. Virkamieshallitus lähti esityksessään vanhan lain pohjalta. Ollenaitsimpana muutoksena oli se, että moottoriajoneuvoverosta poistetaan vanhan lain mukainen moottoriajoneuvo-veron lisävero ja kaikkia ajoneuvoja verotetaan saman perusteen eli kokonaispainon mukaan. Ajoneuvokohtainen lisävero tulisi kysymykseen vain siinä tapauksessa, kun ajoneuvossa ryhdytään käyttämään polttoainetta, jota ajoneuvon käyttäminen ei sinänsä edellytä tarkoittaen lähinnä ns. "värjättyä polttoainetta" eli polttoöljyä. Virkamieshallituksen esityksen mukaan traktorit olisivat olleet varsinaisesta ajoneuvoverosta vapaat.

Virolaisen hallitus peruutti kuitenkin mainitun virkamieshallituksen esityksen lokakuun 3. päivänä 1964 ja antoi uuden esityksen lokakuun 29. päivänä 1964. Tämän uuden esityksen mukaan poistettaisiin bensiinikäyttöisten moottoriajoneuvojen esinekohtainen vero kokonaan ja siirryttäisiin yksinomaan kulutuksen mukaiseen polttoaineverotukseen siten, että valmisteveroa nostettaisiin. Sen sijaan dieselikäyttöisten samoin kuin ajoneuvojen, jotka käyttävät moottoripetrolia, lentokonebensiiniä tai sähköä, esinekohtainen vero säilyy, mutta alenee noin kolmannekseen entisestään ja vastaavasti valmisteveroa korotetaan. Uutta esityksessä oli myös se, että traktorit eivät vapautuisi varsinaisesta ajoneuvoverosta. Varsinaisesta ajoneuvoverosta ovat vapaat mm. valtion autot, palo- ja sairausautot, työkoneet jne.

Esitys tähtää siihen, että ajoneuvossa käytettäisiin ainoastaan sitä polttoainetta, joka on siihen nimenomaan tarkoitettu. Ei ole kielletty käyttämästä esim. dieselkäyttöisessä ajoneuvossa halpaa polttoöljyä, mutta jos näin tapahtuu, on lisävero kymmenkertainen varsinaiseen moottoriajoneuvoveroon nähden. Näin esim. traktorit, jotka eivät esityksen mukaan ole varsinaisesta ajoneuvoverosta vapaat, joutuvat käyttämään polttoainetta, johon sisältyy valmisteveron lisävero.

Hallituksen esitys oli tiettyssä määrin ymmärrettävä, mutta eräissä merkittävissä kohdissa sos.-dem. eduskuntaryhmä asettui vastustamaan hallituksen esitystä ja esitti oman ehdotuksensa.

Sos.-dem. ryhmä ei asettunut vastustamaan sitä, että bensiini-käyttöisten ajoneuvojen kohdalla luovuttaisiin esinekohtaisesta verosta ja siirryttäisiin yksinomaan kulutuksen mukaiseen polttoaineverotukseen, vaan sitä, että hallitus ehdotti valmisteveroa korotettavaksi huomattavasti enemmän kuin mikä korvaisi esinekohtaisesta verotuksesta luopumisen. Perusveron lisäksi, joka on 95 % voimassa olevasta tullista, hallitus ehdotti kannettavaksi valmisteveron lisäveroa ts. korotettavaksi valmisteveroa 11,24 pennillä. Sos.-dem. ryhmän aloitteessa vastaava korotus oli 6,99.

Dieselkäyttöisten ajoneuvojen kohdalla ei ryhmällä sinänsä ollut mitään hallituksen esitystä vastaan paitsi se, että tässäkin kohden hallitus ehdotti korotettavaksi dieselöljyn valmisteveroa enemmän kuin mitä esinekohtaisen veron alentaminen olisi edellyttänyt. Hallitus ehdotti dieselöljyn valmisteveroa korotettavaksi 14,45 pennillä/ltr. Sos.-dem. ryhmän ehdotus oli 11,45 penniä/ltr. Lisäksi sos.-dem. ryhmän ehdotuksessa esitettiin, että ammattimaiseen liikenteeseen käytettyjen dieselkäyttöisten henkilö-, paketti-, kuorma-, linja- ja erikoisautojen esinekohtainen vero olisi alhaisempi kuin muilla vastaavaa polttoainetta käyttävillä ajoneuvoilla. Sos.-dem. ryhmän taholta esitettiin edelleen, että vastoin hallituksen esitystä polttoöljyn ohella lisäverosta olisi vapaa myös moottoripetrooli. Ryhmä perusteli esitystään sillä, että moottoripetroolia joutuvat käyttämään juuri kalastajat ja näin ollen lisävero tulisi vaikeuttamaan heidän muutoinkin vaikeata toimeentuloa.

Mainittujen lakien käsittelyn yhteydessä joutui hallitus ensimmäiseen sisäiseen kriisiin. Lähinnä ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat vaativat, että traktorit olisi vapautettava lisäverosta. Muut hallitusryhmät olivat kuitenkin esityksen kannalla ja lopulta melko pitkiksi venyneiden neuvottelujen jälkeen hallituspuolueet pääsivät kompromissiratkaisuun. Lisävero jäi myös traktoreille, mutta sovittiin sellaisen ponnien hyväksymisestä, että hallitus selvittää, millä tavalla kustannusten nousu voidaan korvata ei ainoastaan maa- ja

metsätaloudessa käytetyille traktoreille, vaan myös muille elinkeinonharjoittajille, joiden työkonet joutuvat saman lisäveron alaiseksi kuin maa- ja metsätaloudessa käytetyt traktorit. Hyvityksen on laskettu merkitsevän n. 20 milj. mk menoerää valtiolle.

Toisessa käsittelyssä hävisi sos.-dem. vastalause hallituksen esitykselle äänin 100—85. Vasemmistoryhmien yhteistyöllä onnistuttiin estämään pysyvän lain säätäminen. Laki tuli näin ollen voimaan yksivuotisena verolakina. Hallituksen esityksen hyväksyminen merkitsi sitä, että valtio kerää aikaisempaa enemmän veroa autoilijoiden kustannuksella. Bensiinin hinta kohosi 49 p:stä 56 p: iin/l ja dieselöljy 25 p:stä 35 p: Un/l. Erittäin valitettavaa oli, että eduskunta ei hyväksynyt sitä sos.-dem. ehdotusta, jonka mukaan ammattiautoilijoiden veroa olisi alennettu, koska tämä nyt suoritettu veron korotus tulee vaikuttamaan kuljetusmaksuihin sekä myös välillisesti elintarvikkeiden hintoihin.

#### Moottoriajoneuvojen tuontivero

Kun vuonna 1962 säädettiin moottoriajoneuvoille huomattava tuontivero, niin sen piti olla vain väliaikainen toimenpide. Hallitus esitti kuitenkin veroa myös seuraavalle vuodelle samansuuruisena. Tällöin hyväksyttiin kuitenkin sos.-dem. ryhmän ehdotuksesta ponsi, jossa hallitusta kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin tuontiveron alentamiseksi. Seuraavan kerran lakia jatkettaessa veroprosenttia ehdotetuinkin alennettavaksi 5—10 %, ja samalla eduskunnan annettiin ymmärtää, että veroprosenttia tultaisiin jälleen alentamaan lain voimaassaoloaikaa seuraavan kerran pitennettäessä.

Tätä lupaustaan hallitus ei pitänyt, vaan veroa ehdotettiin kannettavaksi muuttamattomana vuoden 1965 loppuun. Sos.-dem. ryhmä teki rinnakkaisaloitteen ja myöhemmin sen mukaisen vastalauseen, josta esitettiin 10—15 % alennusta veroprosentteihin alle 9000 mk hintaryhmissä. Ryhmän taholta todettiin, että autoa tai moottoripyörää ei enää voida pitää minään ylellisyysesineenä, vaan suoranaisena työvälineenä tai välttämättömänä kulkuneuvona työmatkojen yhä pitentyessä. Ryhmän taholta viitattiin myös saatuihin huonoihin kokemuksiin käytettyjen autojen kaupassa. Mainittakoon vielä, että suuren valiokunnan jaostossa erään porvarin tullessa vasemmiston linjoille päästiin eräänlaiseen kompromissiin, mutta jo suuressa valiokunnassa tämä musta lammas oli palautettu järjestykseen, eikä hän siellä uskaltanut edes esittää omaa ehdotustaan. Porvarit olivat hallituksen esityksen takana kolmea poikkeusta lukuunottamatta ja niin sos.-dem. ehdotus hävisi äänin 104—85.

### Elokuvaverolaki

Hallitus antoi vuoden alussa eduskunnalle esityksen elokuvaverolaiksi. Uuden lakiesityksen tarkoituksena oli elvyttää elokuvateatterien toimintaa, jotka viime aikoina ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin elokuvanäytännöissä kävijöiden määrän alentumisen vuoksi. Nykyinen elokuvaverojärjestelmä perustuu vuonna 1943 annettuun elokuvalakiin, jonka mukaan vero määräytyy lähinnä sen mukaan, onko elokuva kotimainen vai onko se tuotu ulkomailta.

Esityksessään hallitus lähti kokonaan uudelta pohjalta veron määrätymiseen nähden. Ratkaisevaa ei sen mukaan ole se, onko elokuva kotimainen vaiko ulkomailta tuotettu, vaan elokuvan laadullinen ja teknillinen sisältö. Veroluokkia olisi vain kaksi normaali 10 % ja 30 % sellaisille filmeille, joiden katsotaan olevan huonoja tai moraaliselta ja taiteelliselta laadultaan heikkoja. Verosta vapaat ovat kuitenkin tiede- ja opetuselokuvat, uutiskatsaukset, sanomaelokuvat ja erityisesti lapsille tarkoitettut elokuvat.

Erityinen 5 %:n vero peritään silloin, jos elokuvan yhteydessä esitetään tupakka- tai alkoholimainoksia.

Valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa sivistysvaliokunta, lähinnä vasemmiston edustajien vaikutuksesta, esitti lakiesityksen hylättäväksi. Vasemmiston mietintöön liitettyssä vastalauseessa todetaan, että mikäli valtiovarainvaliokunta puoltaa lain hyväksymistä, lakiin liitettäisiin uusi pykälä, jonka mukaan osa elokuvaverotuksen tuottamista tuloista käytetään elokuvaan liittyvän kasvatus- ja tutkimustyön tukemiseen.

Valtiovarainvaliokunta asettui puoltamaan lain hyväksymistä, mutta ehdotti mietinnössään huomattavia jo sivistysvaliokunnan esittämiä muutoksia.

Verovapaus ulotettiin koskemaan myös sellaisia elokuvia, jotka olematta erityisesti opetuselokuvia, edistävät kuitenkin taiteen, historian, luonnon ja maantiedon tuntemusta.

Ns. pienten paikkakuntien 10 % teatterialennuksen hallitus oli esityksessään poistanut kokonaan. Valtiovarainvaliokunta otti tämän lisäyksen sivistysvaliokunnan ehdotuksesta lakiin. Kotimaisten lyhytelokuvien esittämisestä voimassa olevan leimaverolain mukaan myönnetty määräaikainen veronalennus turvattiin lyhytelokuville kyseisen määräajan loppuun saakka sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Näin ollen suuri osa niistä heikkouksista, joiden perusteella mm. sosialidemokraatit olivat sivistysvaliokunnassa olleet hylkäävällä

kannalla, olivat tulleet korjatuiksi. Näiden korjausten jälkeen sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei asettunut vastustamaan lain hyväksymistä. Laki hyväksyttiin kesäkuun 9. päivänä 1964 suurenvaliokunnan ehdottamassa muodossa.

## MAA- JA METSÄTALOUSASIAT

### Turmiollisen maataloustulolain seuraukset

Maataloustulolain tuhoiset vaikutukset kuluttajien ja palkansaa-  
jien kannalta ovat olleet ehkä kaikkein selvimmin nähtävissä vuo-  
den 1964 aikana. Mainitun lain mukainen ensimmäinen vuoden 1964  
maataloustuotteiden hintojen tarkistus suoritettiin helmikuussa.  
Maatalouden hintatoimikunta, joka tekee hintojen tarkistuksesta  
esityksen valtioneuvostolle, katsoi ansiotason sitten edellisen syk-  
syn tarkistuksen nousseen 8,6 prosenttia. Toimikunnan vasemmis-  
toa ja kuluttajia edustavat jäsenet esittivät vastalauseensa ansio-  
tason nousun laskemisperusteita vastaan ja katsoivat hintojen tar-  
kistuksen tarpeettomaksi. Tarkistuksen ansiosta voin hintaa koro-  
tettiin 9 pennillä kilolta ts. 543 markkaan, maidon hintaa 3 pennillä  
litralla ja juuston hintaa 15—25 penniin kilolta. Korotukset tulivat  
voimaan maaliskuun 1. päivästä lukien. Voin kuluttajahinta olisi  
kohonnut n. 50 p/kg, ellei valtio olisi maksanut tästä korotuksesta  
38 p/kg. Tähän subventioon tarvittiin valtion varoja 24 milj. mk.  
Koko maataloudelle annettu kompensaatio kohosi 83,7 milj. mk.

Socialidemokraattinen eduskuntaryhmä saattoi julkisuuteen lau-  
sunnan, jossa se toi selvästi ilmi vastalauseensa tapahtuneita ku-  
luttajahintojen korotuksia vastaan. Kun valtioneuvoston päätös  
voin hinnan korottamisesta oli esillä eduskunnassa, äänesti sosia-  
lidemokraattinen eduskuntaryhmä päätöksen kumoamisen puolesta.  
Porvareiden äänin tuli korotus kuitenkin hyväksytyksi.

Vaikkakin tiedettiin, että jälleen elokuussa suoritettavassa tarkis-  
tuksessa maataloustuotteiden hinnat tulisivat nousemaan, oli hinta-  
toimikunnan ehdotus kuitenkin mitä epämiellyttävinkin yllätys kulut-  
tajille.

Tässä tilanteessa sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei voinut  
jäää toimettomaksi, vaan se saattoi valtioneuvoston ja yleisön tie-  
toon julkilausuman, jossa todettiin maataloustulolain syntyvaiheet,  
ryhmän vastustava kanta nykyisen lain suhteen sekä lain muka-  
naan tuomat inflatoriset vaikutukset. Julkilausumassa vaadittiin,  
että maataloudelle tulevasta tulonlisästä vähintään puolet olisi suo-  
ritettava pinta-alalisinä ja muuna välittömänä tukena sekä  
yhdyttiin ammatillisten järjestöjen hallitukselle jättämään vaati-  
mukseen, ettei tämä tuottajahintojen tarkistus saisi aiheuttaa elin-

tarvikkeiden kuluttajahintojen nousua. Edelleen ryhmä totesi, että tulevaisuudessa on pienten tilojen edut voitava paremmin turvata. Lopuksi viitattiin parlamentaarisiiin toimenpiteisiin siinä tapauksessa, ettei ryhmän esittämää vaatimusta oteta huomioon.

Kuluttajapiirien vaatimukset kaikuivat kuuroille korville. Virkamieshallitus vahvisti hintatoimikunnan ehdotuksen sellaisenaan. Pinta-alalisiin käytettiin ainoastaan laissa asetettu vähimmäismäärä eli 10 % ja seurauksena oli, että voin hinta kohosi peräti 52 penniä/kg ts. 595 penniin kilolta. Maidon hinta kohosi 3 pennillä litralta. Vehnäjauhotuotteiden hinnat kohosivat 10—12 penniä/kg ja ruisjauho 9 penniä/kg. Mallitus ei tyytynyt vielä tähänkään, vaan korotti lisäksi margariinin hintaa 68 penniä kilolta ts. margariinin kilohinnaksi tuli 404 mk ja erikoismargariinin hinnaksi 432.

Margariinin korotuspäätöksellä hallitus rikkoi edellisen vuoden lopulla oppositioryhmien kanssa tehdyn sopimuksen, jonka mukaan margariinin hintaa ei koroteta vuoden 1964 aikana.

Edellä mainitut korotukset ovat yhä yleisemmin tunnustettu jo käyntiin lähteneen indeksiautomaatin ja inflaation aiheuttajiksi. Jopa nykyisen pääministerin taholta, on todettu, että tällainen hinnankorotuslinja ei voi jatkaa loputtomiin, vaan on löydettävä uusia menetelmiä. Vuoden 1965 alussa tulee käsiteltäväksi uusi maataloustulolaki. Silloin voimme nähdä, mitä menetelmiä porvarilliselta taholta ehdotetaan.

Koska hallitus ei ollut ottanut huomioon ryhmän vaatimuksia, teki ryhmä asiasta välikysymyksen.

### **Laki kotimaisen sokerituotannon turvaamisesta**

Sokerituotannon turvaamisesta annetun lain ollessa eduskunnassa käsiteltävänä vuonna 1961 valtiovarainvaliokunta esitti lausuntoaan, ettei valiokunta pidä oikeana valtio» varojen kohtuutonta jakamista sokeritehtaille sokerituotannon turvaamisen nimissä. Siitä huolimatta on tämänkin jälkeen jatkettu kohtuuttomana pidettävien avustusten maksua sokeritehtaille. Näin ollen ei ole ollutkaan ihme, että sokeritehtaat ovat ennätysajassa kuolettaneet tuotantokoneistonsa ja samanaikaisesti osakkeen omistajille on jaettu 8—6 % osinkoja.

Vuoden 1963 lopussa hallitus antoi jälleen esityksen laiksi kotimaisen sokerituotannon turvaamisesta, jossa entiseen tapaan esitetään huomattavia korvauksia sokeritehtaille mm. tuotantopalkkioina, varastointikorvauksinä ja hankintapalkkioina ja kaiken huipunä ehdotetaan tuotantopalkkiot sidottaviksi indeksiin siten, että

jos tukkuhintaindeksi kohoaa perusvuodesta yhdellä sadalta korotetaan tuotantopalkkiota 0,4 pennillä. Ainoana positiivisena uudistuksena laissa ehdotetaan siirtymistä sokeripitoisuuteen perustuvaan laatumaksutapaan. Lakiehdotuksessa ehdotetaan lisäksi sokerijuurikkaan tuottajille taattavan perushinnan korottamista 1,5 pennillä/kg.

Vasemmisto oli alusta lähtien sitä mieltä, että valtion varoja ei saisi käyttää vauraiden yrittäjien rikastuttamiseen. Ja toisaalta olisi pyrittävä kotimaisen juurikasviljelyn supistamiseen, koska meillä on tällä hetkellä ainakin kaksi sokeritehdasta liikaa ja on viitteitä siitä, että juurikkaan viljely valtaa alaa myös Pohjois-Suomessa, missä sokerijuurikkaiden sokeripitoisuus on aivan olematon.

Vasemmisto oli valmis hyväksymään laissa esitetyn korotuksen juurikkaan viljelijöille, mutta vaati, että tehtaille maksettavat varastointikorvaukset olisi poistettava kokonaan, hallituksen esittämät tuotantopalkkiot olisi alennettava n. 50 % siitä, mitä hallitus esitti sekä että tehtaita koskeva indeksisidonnaisuus olisi poistettava ja että lain voimassaoloaika olisi korkeintaan 3 vuotta.

V

Maalaisliitto oli lain innokkain puoltaja, johtuen luultavasti siitä, että maalaisliiton johtomiehet istuvat tehtaiden johtokunnissa ja hallintoneuvostoissa ja omistavat mainittujen tehtaiden osakkeita. Maalaisliitto oli jo hallitusneuvotteluissa vaatinut lain hyväksymistä. Niinpä toisessa käsittelyssä kaatuivat kaikki muut vasemmiston esitykset lukuunottamatta indeksisidonnaisuuden poistamista tehtaiden osalta. Sosialidemokraatit ehdottivatkin lain tultua hyväksytyksi sen äänestämistä yli vaalien. Toukokuun 15. päivänä laki äänestettiin vasemmiston äänin 84—106 lepäämään yli vaalien. Tällä toimenpiteellä ei vaarannettu viljelijöiden asemaa, koska he saivat ehdotetun korotuksen budjetin kautta, mutta voitettiin se, että tehtaat eivät saaneet tarkoitettuja korvauksia ja säästettiin valtion varoja huomattavasti eli 2,8 milj. mk.

Yli vaalien äänestämällä voitettiin enemmänkin. Hallitus ja sokeritehtaat joutuivat neuvottelemaan opposition kanssa niistä ehdoista, joilla uusi sokerilaki voitaisiin säätää. Nämä neuvottelut johtivatkin suotuisaan lopputulokseen. Sosialidemokraatit onnistuivat saamaan tehtaille tulevan korvauksen kohtuullisiin rajoihin ts. lisäystä tulee vain 1,8 milj. mk. Laki on voimassa vain 2 vuotta, jona aikana erityinen komitea, jossa vasemmiston edustus varmistettiin, tekee ehdotuksen kokonaan uuteen järjestelmään siirtymisestä ja maan sokeripolitiikan hoitamisesta. Tehtaiden tuotantopalkkion indeksisidonnaisuudesta luovutaan kokonaan. Sokerijuurikkaan hin-

Soittelussa otetaan huomioon sokeripitoisuus korottavana tai alenavana tekijänä. Viljelyalueen laajentamisen tarkoituksenmukaisuus "tutkitaan.

Syntynyttä sopimusta voidaan pitää merkittävänä saavutuksena 4& oikeaan osuuneena toimenpiteenä kieroutuneen maatalouspolitiikkamme hoitamisessa.

### **Maatalouden markkinointirahastolaki ja rasvaneuvottelut**

Efta-rsopimuksen tullisäännösten vuoksi on Suomessa lokakuusta 1962 lähtien toteutettu tulo- ja menoarvion ulkopuolella maataloustuotteiden markkinoimisrahastojärjestelmää. Kun ei ole voitu kantaa tulleja, on peritty tuontimaksuja, joista saadut tulot on käytetty maatalouden tukemiseen. Näin ollen rahaston tarkoituksena on myös ollut pitää "näkyvässä" tämä osa maatalouden saamista subentioista. Syyskuussa 1964 antoi hallitus eduskunnalle esityksen maataloustuotteiden markkinoimisrahastosta annetun lain jatkamisesta.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta ilmoitettiin, että se ei tule suhtautumaan suopeasti lakiesitykseen, koska virkamieshallitus rikkoi opposition kanssa tehdyn sopimuksen siitä, että margariinin hintaa ei koroteta vuoden 1965 aikana. Hallitus ehdotti silloin neuvotteluja, joissa pyrittäisiin sopimaan margariinin hinnan korotuksen kuluttajille aiheuttamien menetysten korvaamisesta ja samalla varmistamaan markkinointilain hyväksyminen.

Neuvottelut kulkivatkin suotuisissa merkeissä. Neuvottelijoilta, joihin kuului mm. pääministeri Virolainen, valmistui ehdotus hallituksen ja opposition välillä tehtäväksi sopimukseksi maataloustuotteiden markkinoimisrahastolain jatkamisen edellytyksistä. Lähtökohtana pidettiin n. 700 milj. vmk suuruisen korvauksen suorittamista kuluttajille. Ehdotetun luonnoksen hyväksyminen olisi merkinnyt myös margariinin hinnan pysyttämistä muuttumattomana vuoden 1965 aikana. Sopimusluonnos sisälsi myös monia muita kuluttajaväesön kannalta merkittäviä helpotuksia.

Oppositio ja pääministeri olivat valmiit hyväksymään ehdotuksen mukaisen sopimuksen. Vastatuuli nousi hallituksessa ja lopulta koko asia ajautui karille kokoomuksen ja eräiden ruotsalaisten hallituksen jäsenten ansiosta. Pääministeri ei halunnut vaarantaa hallitusyhteistyötä ja antoi kokoomukselle ym. vastustajille periksi.

Oppositio ilmoitti tämän jälkeen välittömästi, että se ei tule hyväksymään maataloustuotteiden markkinoimisrahastolakia. Hallituksen oli näin ollen peruutettava sitä koskeva esityksensä ja annettava uusi esitys, joka perustuu kokonaan uudelle periaatteelle.

Siinä luovutaan tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevasta maataloustuotteiden markkinoimisrahastosta. Kerättävät tuontimaksut tulevat tuloutettavaksi tulo- ja menoarvion puitteissa. Vastaava määrä esitetään tulo- ja menoarviossa myönnettäväksi maatalouden tukiaisiin.

Tämän operaation tarkoitus oli se, että kun markkinointirahastolaki olisi normaalina lakina voitu äänestää yli vaalien, aikoi hallitus järjestää asian tuontimaksulain nimisenä yksivuotisena verolakina, jolloin oppositiolla ei olisi mahdollisuuksia sen yli vaalien äänestämiseen.

Asiasta jouduttiin pyytämään perustuslakivaliokunnan lausunto. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä ja yhden vuoden verolakina, jos lakiin tehdään pieniä muutoksia. Valiokunnan oppositiojäseneet olivat eri mieltä ja esittivät yhteisen vastalauseen. Oppositio katsoi, että lakiehdotusta ei korjatussakaan muodossa voida käsitellä verolakina. Vastalauseen perusteluissa todettiin mm., että lakiesitys sisältää varsinaisten verosäännösten lisäksi myös varojen käyttöä koskevia, eduskunnan budjettivaltaa sivuuttavia säännöksiä ja antaa valtioneuvostolle tässä laajoja valtuuksia. Valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitti oppositio myös yhteisen vastalauseen, jossa ehdotetut muutokset tuontimaksutaulukoihin noudattivat suurin piirtein hallituksen ja opposition välillä käydyissä em. rasvaneuvotteluissa saavutettuja tuloksia tuontimaksujen alentamiseksi. Alennukset olisivat merkinneet huomattavaa kevennystä varsinkin vähävaraisille kuluttajille.

Suurivaliokunta teki lakiin maataloustuotteiden tuontimaksuista perustuslakivaliokunnan ehdottamat muutokset ja laki hyväksyttiin porvareiden äänin eduskunnassa yksivuotisena verolakina 21. päivänä joulukuuta 1964.

Opposition väitteet menettelyn lainvastaisuudesta osoittautuivat kuitenkin oikeiksi, sillä valtiovarainvaliokunta joutui budjetin yleisperusteluissa toteamaan, että maataloustuotteiden markkinoimisrahaston lakkauttamisesta tehty päätös ja siirtyminen näiden menojen osalta budjettirahoitukseen ei tältä osin vastaa niitä vaatimuksia, jotka hallitusmuodon 66 §:ssä vuotuiselle tulo- ja menoarviolle asetetaan.

Tällainen toteamus oli melkoinen tahra ja osoitus porvareiden häikäilemättömästä politiikasta. Porvareille tulikin kiire budjetin yleisperustelujen käsittelyn yhteydessä poistaa mainittu lausuma ja korvata se toisella, jossa edellytetään hallituksen selvittävän asiaa.

### **Perusluottolaki**

Merkittävänä edistysaskeleena surullisen kuuluisan maatalouspolitiikkamme hoidossa voidaan pitää eduskunnan 14. päivänä joulukuuta 1964 hyväksymää maatalouden perusluottolakia, jonka perusteella tullaan myöntämään lainoja mm. sisäsuuksien lunastamiseen ja lisämään hankintaan. Laki oikein sovellettuna luo mahdollisuudet terveelle maanviljelijäväestön ansiotasokehitykselle ja tulee toivottavasti vähentämään myös palkansaajilta tapahtuvaa tulon siirtoa maataloudelle. Hyväksytyn lain mukaan lainojen myöntäminen tapahtuu pankkien välityksellä. Tämä oli merkittävän asia, jonka suhteen sos.-dem. ryhmä esitti vastalauseensa. Sos.-dem. ryhmän käsityksen mukaan rahoituksen tulisi tapahtua asutushallituksen toimesta budjettitietä. Näin voitaisiin käyttää hyväksi valmista organisaatiota eikä tarvitsisi uhrata valtion varoja uuden organisaation luomiseen. Valvonta olisi myös budjettitietä käytettäessä tehokkaampaa. Pankkien kautta tapahtuvaan rahoitukseen liittyy myös valtion taloudelle haitallisia ilmiöitä varsinkin, kun on kysymys veronhuojennuksista ja ulkomaisille lainoille myönnettävistä valtion takuista. Sos.-dem. ryhmä joutui kuitenkin tappiolle tässä kysymyksessä. Sen sijaan eduskunta hyväksyi ryhmän esittämän ponnen, jossa hallitusta kiirehditään antamaan eduskunnalle esityksen laiksi tilojen osittamisen rajoittamisesta. Vain kommunistit vastustivat ryhmänä ponnen hyväksymistä.

Perusluottolain ja mainitun ponnen hyväksyminen osoittavat, että muidenkin puolueiden on vähitellen pakko tunnustaa sosiaalidemokraattien ajaman maatalouspolitiikan oikeutus.

### **Mera-ohjelma**

Vuonna 1958 aloitetun ns. Mera-ohjelman toteuttamista jatkettiin yhdellä vuodella jatkamalla metsänparannuslain voimassaoloaikaa vuoden 1965 loppuun.

Tietävästi eduskunnalle on tarkoitus lähikuukausina antaa esitys metsänparannuslain kokonaisuudistuksesta samanaikaisesti yksityismetsätalouden organisaation uudistusesityksen kanssa.

Tällaista uudistusta todella kaivataan, mutta eri asia on se, onko esityksissä onnistuttu asettamaan yleinen etu edelle yksityistä etua.

### **Kommunistien välikysymys**

Kommunistit tekivät hallitukselle välikysymyksen huhtikuun alussa. Välikysymyksen aihe, metsätyömiesten palkat, ei ollut tässä vaiheessa kuitenkaan erikoisen onnistunut. Aihe tuntui uudestaan lämmitetyltä eikä siihen ollut muutenkaan erityistä syytä, koska

uuteen metsäpalkkalakiin perustuva työehtosopimus ei vielä ollut päässyt edes vaikuttamaan.

Näin ollen hallituksella oli helppo tehtävä vastata välikysymykseen. Laimeaa innostusta välikysymystä kohtaan osoittaa se, että keskustelu vietiin läpi kuudessa tunnissa.

Sosialidemokraattien taholta käytetyissä puheenvuoroissa kohdistettiin arvostelun kärki hallituksen suorittamiin hintojen korotuksiin. Metsätyömiesten palkkojen suhteen todettiin myös, että metsätyömiehet pystyvät tuskin yksinomaan lain turvin järjestämään asioitaan tyydyttävällä tavalla, vaan metsätyömiesten ammatillista järjestäytymisasetta olisi kohotettava. Tällä hetkellä lieenee vajaa 10 % metsätyömiehistä järjestäytynyt. Sosialidemokraattien taholta korostettiin voimakkaasti edelleen sitä, että he eivät voi olla mukana jatkamassa nykyisen virkamieshallituksen elinaikaa ja alleviivasivat jälleen kerran sitä, että valtiopäivät pitäisi hajottaa ja uudet vaalit toimeenpanna. Näin ollen sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esitti oman ehdotuksensa päiväjärjestykseen siirtymiseksi, jossa paheksuttiin hintojen ja maksujen korotuksia, todettiin hallituksen laiminlyönnit metsätyömiesten palkkojen tyydyttävän hoidon kannalta sekä edellytettiin hallituksen ryhtyvän kiireisiin toimenpiteisiin hintojen korotusten estämiseksi ja hinnankorotusten varsinkin eläkeläisille aiheuttamien menetysten hyvittämiseksi.

Sosialidemokraattien ponsi voitti kommunistien ponnen, mutta sai ratkaisevassa äänestyksessä taakseen vain vasemmiston 80 ääntä.

## **KOULU- JA KULTTUURIASIAT**

### **Hallitus soutaa ja huopaa ammattikasvatushallituskysymyksessä**

Paljon moititun virkamieshallituksen eräänä positiivisena toimenpiteenä voidaan mainita sen eduskunnalle antama esitys laiksi ammattikasvatushallituksesta.

Ammattikasvatuksen voimakas lisääntyminen on tehnyt yhä ilmeisemmäksi sen yleisesti tunnustetun epäkohdan, että ammattikasvatuksen hallinnollinen organisaatio on hajoitettu monen eri ministeriön alaisuuteen.

Virkamieshallituksen mainitussa esityksessä ehdotetaan kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen perustettavaksi erityinen ammattikasvatushallitus, jonka hoitoon keskitettäisiin käytännöllisesti katsoen koko ammattikasvatustöin». Esityksen perusteluissa todetaan, että tulevaisuudessa olisi tarkoituksenmukaisinta yhdistää

ammattikasvatus yleisen koulutoimen organisaatioon, mutta koska se edellyttäisi koko opetushallinnon uudistamista, niin tässä vaiheessa siihen ei ole mahdollisuutta.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta ehdittiin antaa virkamieshallitukselle jo kiitosta tämän todella merkittävän esityksen johdosta. Ilo ei kuitenkaan muodostunut pitkäaikaiseksi, koska Virolaisen hallitus peruutti mainitun esityksen marraskuun 6. päivänä 1964.

Sos.-dem. ryhmä kääntyi silloin hallituksen puoleen ilmoittaen huolestumisensa asian saaman kääntein johdosta ja vaati uuden esityksen antamista.

Hallitus antoi uuden esityksen, mutta sen mukaan keskityksen ulkopuolelle jäisi monia ammattikasvatuksen aloja. Sos.-dem. ryhmä jätti rinnakkaislakialoitteen, joka vastaa suurin piirtein virkamieshallituksen antamaa, mutta peruutettua esitystä. Asia tulee ratkaistavaksi vasta vuoden 1965 valtiopäivillä.

### **Kielten opetus kansa- ja kansalaiskouluissa**

Ehdotus laiksi kielenopetuksesta kansa- ja kansalaiskouluissa kuului niihin lakiehdotuksiin, jotka valtiopäivien kevätistuntokauden loppukirissä aiheuttivat kiivaita yhteenottoja eri mielipiteiden välillä.

Lain muutoksen tarkoituksena on saattaa tähän asti vapaaehtoisuuden varassa ollut kansa- ja kansalaiskoulujen kielenopetus laakisäateiselle pohjalle. Hallituksen esityksen mukaan tulisi kansakouluissa antaa opetusta toisessa kotimaisessa kielessä tai yhdessä vieraassa kielessä. Kansalaiskoulussa tulisi opetus käsittämään toisen kotimaisen kielen ja yhden vieraan kielen opetuksen.

Sivistysvaliokunta ja suurivaliokunta hyväksyivät hallituksen esityksen muuttamattomana kansakouluja koskevalta osalta, mutta kansalaiskoulujen osalta ehdottivat hallituksen esityksestä poiketen, että kunnilla olisi mahdollisuus valita kahden vaihtoehdon välillä. Toinen vaihtoehto olisi hallituksen esitys ja toinen se, että opetusta voitaisiin antaa kahdessa vieraassa kielessä.

Erityisesti ruotsalaisen kansanpuolueen taholta, mutta myös eräät muiden ryhmien edustajat totesivat, että tämä toinen vaihtoehto merkitsee käytännössä ruotsinkielen opetuksen syrjäyttämistä kansalaiskouluissa, mikä ei olisi järkevää, koska meillä ruotsinkieli tulee aina olemaan ensimmäisellä sijalla läheisten suhteittemme johdosta Pohjoismaihin.

Äänestyksessä suurenvaliokunnan ehdotus voitti hallituksen esityksen äänin 80—57. Sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenillä oli vaapat kädet äänestää omantuntonsa ja käsityksensä mukaan.

Ruotsalainen kansanpuolue teki ehdotuksen lain äänestämisestä lepäämään. Lepaamaanjättämisehdotus tuli kuitenkin hylättyä sen saatua taakseen ainoastaan 24 ääntä.

Opettajien valmistus koulu-uudistuksen, tarpeita vastaavaksi

Uuteen koulujärjestelmään siirtyminen aiheuttaa peruskoulussa siirtymistä nykyistä laajemmassa mitassa luokkaopettajajärjestelmästä aineopettajajärjestelmään ja toisaalta kieltenopetuksen lisääntymistä. Tästä syystä onkin tyydytyksellä todettava, että eduskunnassa saatiin aloitteiden pohjalta hyväksytyksi toivomus siitä, että hallitus kiireellisesti ryhtyisi toimenpiteisiin kansakouluun kuuluvien keskikoulujen, kansalaiskoulujen ja varsinaisten kansakoulujen yhteisten opettajien valmistuksen ja jatkokoulutuksen suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi sellaiseksi, että ne vastaavat uuden peruskoulun tarpeita.

Tämän toivomuksen hyväksyminen oli jälleen yksi askel eteenpäin pyrkiessämme puolueohjelmamme mukaiseen yhtenäiskoulujärjestelmään.

Taideteollinen oppilaitos valtion haltuun

Jo vuonna 1943 annetussa komiteamietinnössä esitettiin Suomen Taideteollisuusyhdistyksen omistama Taideteollinen oppilaitos otettavaksi valtion haltuun. Ottaen huomioon taideteollisuuden tärkeän merkityksen maallemme ja sen, ettei Taideteollisella oppilaitoksella, joka on ainoa alan oppilaitos, ole nykyisellään edellytyksiä valmistaa riittävää määrää teollisuuden tarvitsemia taideteollisen koulutuksen saaneita henkilöitä oli todella korkea aika säätää laki taideteollisesta oppilaitoksesta, jolla Taideteollinen oppilaitos siirtyi valtion haltuun.

Korkeakouluissa opiskelevien opintolainoille myönnettävien takauksen ylärajaa korotettiin

Korkeakouluissa opiskelevien ja niissä loppututkinnon suorittaneiden henkilöiden opintolainojen valtioneuvoston antamasta laista muutettiin siten, että valtioneuvoston antamien takauksien enimmäismäärä oli 10 000 000 markkaa. Lain muutokseen asti mainittu enimmäismäärä oli 10 000 000 mk. Sos.-dem. ryhmän aloitteen pohjalta on mainittua takausmäärää nostettu aikaisemmin. Tälläkin kertaa oli käsiteltyssä ryhmän tekemä samansisältöinen lakialoite kuin hallituksen esitys.

### **Opintokerhotoiminta valtionavun piiriin**

Opintokerhotoiminnalla on maassamme ollut jo vuosikymmeniä erittäin vankka jalansija. Tämä on osoituksena kansalaistemme halusta itsensä kehittämiseen. Opintokerhotoiminta on osoittautunut sellaiseksi yhteisopiskelun muodoksi, joka helposti saadaan mukautumaan toisistaan huomattavastikin eroaviin olosuhteisiin.

Opintokerhotoimintaa on harjoitettu ilman minkäänlaista lakisääteisyyttä.

Valtio on määrärahoihin tukenut opintokerhotoimintaa 1920-luvun alusta saakka. Taloudellinen tuki on ollut suhteellisen vähäistä. Valtionapua saaneita kerhoja oli vuonna 1961 3020.

Vuoden 1963 valtiopäiville sos.-dem. eduskuntaryhmä jätti aloitteen opintokerhotoiminnan ja avustamisen saattamisesta lakisääteiselle pohjalle.

Toivomus toteutui, kun eduskunta aloitteiden pohjalta hyväksyi lain opintokerhotoiminnan valtionavusta.

Opintokerhotoiminnan vakiinnuttaminen lailla tulee merkitsemään paljon kerhotoiminnan elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi.

Valtion avustusta saavan opintokerhotoiminnan valvonta kuuluu kouluhallitukselle.

### **Kulttuurihistoriallisesti huomattaville rakennuksille lakisääteinen suojelu**

Hyväksytty laki kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta tekee mahdolliseksi sen, että rakennus tai rakennusryhmä, joka rakennushistoriallisesti tai käyttönsä vuoksi tahi historialliseen tapahtumaan liittyvänä on kulttuurihistoriallisesti erityisen huomattava, voidaan saattaa suojeltavaksi.

Esityksen rakennuksen saattamisesta suojeltavaksi saa tehdä rakennuksen omistaja, muinaistieteellinen toimikunta, rakennushallitus, seutukaavaliitto tai kunta, jonka alueella rakennus sijaitsee,, sekä kotiseutuyhdistys ja muu kulttuuriperinteitä vaaliva yhtymä.

Tämä laki on sopusoinnussa sosialidemokraattisen puolueen kulttuuripoliittisen ohjelman kanssa.

### **Televisiossa esitettävät uutisfilmit vapautettiin ennakkotarkastuksesta**

Käytännössä Suomen Televisiossa esitetyt uutisfilmit ovat olleet ennakkotarkastuksen ulkopuolella. Eduskunnan oikeusasiamies on kuitenkin 10.2.62 antamassaan päätöksessä todennut, että valtion yleisradio ei muodosta mitään poikkeusta siitä, mitä laki elokuvien ennakkotarkastuksesta säättää ja vaati, että myös tässä tapaukses-

sa elokuvatarkastustoimiston on noudatettava lakia. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta oli todennut, että lain säännöksiä on ehdottomasti noudatettava.

Saattaakseen asian lain mukaiselle kannalle hallitus antoi maaliskuun 6. päivänä 1964 eduskunnalle esityksen laiksi elokuvien ennakkotarkastuksesta annetun lain muuttamisesta siten, että yksinomaan televisiolähetyksiä varten valmistetut ja hankitut uutiselokuvat ja elokuvat, jotka sisältyvät pääasiallisesti muuta kuin elokuvia käsittävään ohjelmaan, ovat vapaat ennakkotarkastuksesta. Hyväksyessään lainmuutoksen eduskunta lausui edellyttävänsä po. elokuvien tehostettua laatutarkkailua yleisradion taholta ja sitä, että elokuville asetetut laatuvaatimukset tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

### ERINÄISIÄ ASIOITA

Sos.-dem. ryhmän välikysymys porvareiden harjoittamasta talous- ja hintapolitiikasta

Maataloustulolain elokuun tarkistuksen yhteydessä oli sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä antanut julkisuuteen kannanmäärittelyn, jossa se vaati, että vähintään puolet maataloudelle tulevasta tuesta on tämän tarkistuksen yhteydessä annettava pinta-alalisinä ja muuna välittömänä tukena, jotta tehtäisiin oikeutta sekä kuluttajille että pienviljelijöille. Ryhmä lupasi ryhtyä parlamentaarisiiin toimenpiteisiin, ellei sen vaatimuksia otettaisi huomioon.

Hallitus teki päätöksensä, joka merkitsi sitä, että lähes kokonaan tuki siirrettiin hintoihin ja ainoastaan lain vaatima 10 % käytettiin pinta-alalisiin.

Lupauksensa mukaisesti sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä jätti välikysymyksen heti syysistuntokauden alussa eli syyskuun 8. päivänä 1964. Välikysymyksessä arvosteltiin ankarasti virkamieshallituksen harjoittamaa talous- ja hintapolitiikkaa ja vaadittiin selvitystä siihen, miten hallitus aikoo korvata vähävaraiselle kuluttajaväestölle suoritettut välttämättömyystarvikkeiden hintojen korotukset. Välikysymyksessä kohdistettiin ankara kritiikki myös hallituksen päätöksiin korottaa Aravan ja Ason lainojen korkoja. Porvarit pelästyivät tästä sos.-dem. välikysymyksestä. Yleisesti tiedettiin, että kaiken todennäköisyyden mukaan hallitus kaatuisi; koska porvarit tuskin enää voisivat seistä hallituksen takana. Kunnallisvaalit olivat edessä eivätkä porvarit olisi mielellään nähneet, että hallitus kaatuu sosialidemokraattien välikysymykseen juuri ennen vaaleja.

Tämä aiheuttikin sen, että pitkin vuotta vireillä olleet ja keväällä

kariutuneet porvarillisten puolueiden hallitusneuvottelut käynnistettiin. Edellä mainitut seikat painoivatkin niin paljon, että porvareiden enemmistöhallitus nimitettiin syyskuun 13. päivänä 1964.

Ensitöikseen hallitus kiirehti peruuttamaan virkamieshallituksen päätöksen Aravan ja Ason korkojen nostamisesta sekä ilmoitti peruuttavansa myös virkamieshallituksen esityksen lisäveron liittamisesta vuoden 1965 aikana kannettavaan tulo- ja omaisuusveroon. Näillä toimenpiteillä oli kaksi tarkoitusta, ensinnäkin pyrittiin osamaan pisteitä juuri ennen vaaleja ja toisaalta taittamaan kärki välikysymykseltä.

Hallitus vastasi välikysymykseen syyskuun 24. päivänä. Välikysymyskeskustelu käytiin erikoislaatusessa ja omituisessa tilanteessa, joka sinänsä oli hallitukselle eduksi. Hallitus, jolle välikysymys oli tehty, oli poistunut näyttämöltä ja uusi vihreä hallitus saattoi viitata vain siihen, että sen ei tarvinnut ottaa vastuuta edellisen hallituksen tekemisistä ja tekemättä jättämisistä. Näin ollen keskustelusta tuli helppo ottelu pääministeri Virolaiselle. Hallitus oli kuitenkin pakotettu tekemään päätöksen samana päivänä siitä, että hintasalku pidetään muuttamattomana voimassa vuoden loppuun.

Kuultuaan hallituksen vastauksen sos.-dem. ryhmä esitti ponnessaan siirtymistä perusteltuun päiväjärjestykseen. Ponnessa vaadittiin hinnankorotusten korvaamista eläkeläisille ja muille vähävaraisille, määrärahojen lisäämistä sosiaaliseen asuntotuotantoon, kansaneläkkeiden ja lapsilisien korotuksia, uutta maataloustulolakia, joka paremmin kuin voimassa oleva ottaa huomioon pienviljelijöiden ja kuluttajien edut sekä tehostettua hintavalvontaa.

Hallitus sai kuitenkin luottamuslauseen porvarien äänin. Voitaan kuitenkin hyvällä syyllä todeta, että välikysymys osaltaan vaikutti siihen, että epäparlamentaarinen tila maassa päättyi ja maahan saatiin teoistaan eduskunnalle vastuullinen hallitus sekä pakotti hallituksen peruuttamaan eräitä kuluttajien rasitukseksi suunniteltuja virkamieshallituksen esityksiä.

Karvasta makeaa eli sokerin hinnan korotukset

Sokeri on viimeisten kahden vuoden aikana ollut erikoisesti porvarillisten hallitusten mielenkiinnon kohteena, ei kuitenkaan makeutensa vuoksi, vaan tuontimaksujen muodossa kerättävien tuontimaksujen suhteen.

Sokerin hinta on yhden vuoden aikana kaksinkertaistunut, todettiin eduskunnassa 13.3.64 käsiteltäessä hallituksen 1.2.64 voimaan tullutta viimeistä 41 pennin kuluttajahinnan korotusta. Edel-

lisen vuoden toukokuussa oli sokerin hintaa korotettu 18 penniä/kg. Lokakuussa oli korotus 19 penniä ja liikevaihtovero aiheutti puolestaan 16—19 pennin korotuksen ja kun tähän lisätään viimeisin korotus 41 penniä, on vuoden aikana kidesokerin hinta kohonnut 94 penniä ja palasokerin vastaavasti 97 penniä.

Hallitus perusteli viimeistä hinnankorotustaan maailmanmarkkinahintojen kohoamisella. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän asiasta hallitukselle jättämässä kyselyssä todetaan kuitenkin, että esim. Ruotsissa, kun maailmanmarkkinahinta kohosi, ensin alennettiin tuontimaksua ja lopulta poistettiin kokonaan ja vasta tämän jälkeen korotettiin kuluttajahintaa. Kyselyssä viitattiin myös muiden maiden toimenpiteisiin kuluttajahinnan kurissa pitämiseksi. Kyselyssä todettiin edelleen, että Suomessa tuontimaksu tällä hetkellä tekee 52 penniä/kg, mikä tuo valtiolle lisätuloja n. 68 milj. mk vuodessa. Tulot liikevaihtoverosta kohoavat 35 milj. mk ts. valtiolla on sokerista lisätuloja vuodessa yhteensä 103 milj. mk.

Perustuslakivaliokunta totesi mainittua sokerin hinnan korotusta käsitellessään, että niin huomattava korotus ei ollut talouspoliittisesti eikä muutenkaan tarkoituksenmukainen. Kun hallitus teki päätöksensä, olisi sen pitänyt tietää, että maailmanmarkkinahintojen aleneminen oli odotettavissa. Valiokunta edellytti edelleen, että maailmanmarkkinahintojen alenemisen tulee vaikuttaa myös vähittäishintoihin ja että valtio ei pyri saamaan lisätuloja maahan tuodusta sokerista.

Vasemmiston taholta esitettiin hallitukselle epäluottamuslausetta, mutta huolimatta perustuslakivaliokunnan ankarasta arvostelusta olivat porvarit tukemassa jälleen kerran virkamieshallitusta, joka sai luottamuslauseen äänin 106—78.

### **Virkamiesten palkat ja menettelytapalaki**

Sitkeiden neuvottelujen jälkeen allekirjoittivat hallitus ja virkamiesten neljä keskusjärjestöä helmikuun 1. päivän vastaisena yönä 1964 kaksivuotisen palkkasopimuksen, joka noudattaa päälinjoiltaan yleisillä työmarkkinoilla solmittua ns. R-sopimusta, ja jonka tarkoituksena on turvata samanaikaisesti työrauha myÖ3 julkisella sektorilla kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Keskusjärjestöt ja valtiovalta pääsivät yksimielisyyteen samalla myös uudesta virkamiesten palkkojen tarkistamista koskevasta menettelystä.

Hallitus antoi jo helmikuun 14. päivänä 1964 eduskunnalle esitykset sekä varsinaiseksi palkkalaiksi että ns. menettelytapalaiksi. Se että esitykset tulivat vasta toukokuun lopulla käsiteltäviksi eduskunnan täysistunnossa osoittaa, kuinka sitkeiksi neuvottelut

opposition ja hallituksen välillä ns. menettelytapalasta muodostuivat. Turvataksaan esitysten läpimenon hallitus oli ilmoittanut, että se pitää kiinni siitä, että lait käsitellään yhtenä nippuna.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä oli alusta pitäen valmis hyväksymään varsinaisen palkkalain ja piti hallituksen taholta epakorrektina menettelynä sitä, että se ilman asiallista syytä vaati lakien samanaikaista hyväksymistä.

Ns. menettelytapalakiin nähden omaksui ryhmä sen sijaan alunpitäen kielteisen kannan lähinnä siitä syystä, että virkamiesten ansiotason muutokset esityksen mukaan sidottaisiin teollisuustyöntekijöiden ansiotason muutoksiin. Koska kysymyksessä oli aivan uuden menettelyn aikaansaaminen, ryhmä ei myöskään voinut hyväksyä sitä, että laki säädettäisiin pysyväksi. Hallituksen esitys ei myöskään antanut riittäviä takeita siitä, että nimenomaan pienipalkkaisille virkamiehille varmistettaisiin kohtuullinen ansiotason kehitys. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä päätti lähes yksimielisesti hylätä hallituksen esityksen ja siinä tapauksessa, että se tulee hyväksytyksi ehdottaa sen äänestettäväksi lepäämään yli vaalien.

Koska hallitus ja porvarilehdistö pyrki propagandassaan käyttämään painostuskeinona varsinaista palkkalakia, antoi sos.-dem. eduskuntaryhmä julkisuuteen kannanmäärittelyn, jossa se vaati palkkalain pikaista käsittelyä ja menettelytapalain käsittelyn siirtämistä syksyyn.

Toukokuun 22. päivänä olivat molemmat esitykset vihdoin "kolmannessa käsittelyssä". Varsinainen palkkalaki hyväksyttiin yksimielisesti ja menettelytapalaki porvareiden äänin. Sosialidemokraatit tekivät ehdotuksen menettelytapalain äänestämisestä lepäämään yli vaalien. Lepäämän jättämisestä äänestettiin toukokuun 26. päivänä. Palkkaministeri pyysi neuvotteluja aivan viime hetkessä, mutta neuvotteluissa ei päästy sos.-dem. ryhmää tyydyttävään tulokseen ja niin laki äänestettiin lepäämään äänin 79—105.

Hallitus pyysi uusia neuvotteluja. Näissä neuvotteluissa sos.-dem. eduskuntaryhmä esitti ne vähimmäisvaatimukset, joilla se voi hyväksyä lain. Hallitus antoi eduskunnalle uuden esityksen menettelytapalaksi toukokuun 29. päivänä 1964, jossa oli otettu huomioon sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta esitetyt vähimmäisvaatimukset: 1) Laki on voimassa vain määräajan 3 vuotta. 2) Sidonnaisuuspohjana on yleinen ansiotaso. 3) Perusteluihin saatiin lausuma, joka velvoittaa hallituksen tarkistusten yhteydessä ottamaan huomioon erityisesti pienipalkkaisten virkamiesten ansiotason kohtuullisen kohoamisen, 4) lausuma myös siitä, että hallitus ottaa

perusteellisesti harkittavakseen menettelytapakysymyksen ja suorituttaa tarvittavat tutkimukset siitä, miten nyt säädettävä<sup>^</sup> menettelytapalain voimassaoloajan päätyttyä voitaisiin päästä sellaiseen pysyvään menettelyyn virkämiespalkkausten järjestelyssä, joka, kun myös otetaan huomioon ne kokemukset, mitkä uuden menettelytapalain soveltamisen aikana saadaan, paremmin tulisi vastaamaan tarkoitustaan kuin nyt voimaantuleva väliaikainen palkkausten tarkistusmenettely.

Valiokunta kiinnitti huomiota myös sellaisten ryhmien kuin kansakoulun ja sairaanhoitolaitoksen henkilökunnan saattamiseksi vastaavan menettelyn alaiseksi.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä katsoi, että koska sen vähimmäisvaatimukset oli otettu huomioon ja toisaalta nykyistä tilannetta ei voida pitää tyydyttävänä, että se voi hyväksyä tämän väliaikaisen lain kokeilumielessä.

Lopullisesti laki hyväksyttiin kesäkuun 6. päivänä 1964 äänin 135—i9.

#### Perintölainsäädännön uudistus

Perintö- ja testamenttilainsäädännön uudistaminen on meillä ollut vireillä yli kolmen vuosikymmenen ajan. Perinnöstä ja testamentista voimassa olleet säännökset sisältyvät vuonna 1734 annettuun lakiin, jonka säännökset tältä osin perustuvat suurelta osalta vieläkin aikaisemmilta ajoilta oleviin oikeuslähteisiin. Joulukuun 11. päivänä 1964 eduskunta hyväksyi uuden perintökaaren. Voidaan hyvällä syyllä sanoa, että tämä oli yleisen lain suhteen suurin uudistus sitten uuden avioliittolain säätämisen 1930-luvun lopulla. Lakiehdotus oli valmisteltu huolella ja silmällä pitäen muiden pohjoismaiden perintölainsäädäntöä. Hallituksen ehdotus hyväksyttiinkin eräin pienin muutoksin. Uudistuksen laajuuden vuoksi asetettiin sen käsittelyä varten erityinen perintölakivaliokunta.

On aivan mahdotonta lähteä selostamaan lain sisällössä tapahtuneita muutoksia. Mainittakoon niistä vain kaksi ehkä periaatteelliselta kannalta merkittävintä. Vanhan lain mukaan meillä oli perintöoikeuden suhteen vallalla ns. rajoittamaton perintöoikeus, uuden lain mukaan serkuilla ja näitä kaukaisemmillä sukulaisilla ei ole perintöoikeutta. Tämä luonnollisesti lisää testamentintekooikeuden käyttöä, mikä sinänsä on tervettä, varsinkin silloin kun henkilöllä ei ole läheisiä sukulaisia. Toinen periaatteelliselta kannalta merkittävä uudistus on se, että nyt myös puoliso katsotaan perilliseksi siinä tapauksessa, että rintaperillisiä ei ole, ja hänen kuoltuaan pesä jaetaan kummankin puolison perillisten kesken, kui-

tenkin siten, etteivät ensin kuolleen puolison toissijaisina perillisinä tule kysymykseen tämän sisarusten jälkeläisiä kaukaisemmat sukulaiset. Käytännössä tulee olemaan suuri merkitys sillä, että laissa on yksinkertaistettu pesänselvitystä ja perinnönjakoa koskevia säännöksiä.

Perintöoikeuden rajoittaminen voi luonnollisesti aiheuttaa sen, että perintö tulee nykyistä useammin menemään valtiolle. Lain tarkoitus on kuitenkin se, että omaisuutta ei pysytetä valtion omistuksessa ilman erityistä syytä, vaan se tulee luovutettavaksi kunnalle tai kuolleelle läheiselle henkilölle, kuten kasvattilapselle tai pitkäaikaiselle taloudenhoitajalle.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä hyväksyi yksimielisesti perintökaaren uudistuksen. Sosialidemokraattien mielestä tehdyt uudistukset vastaavat kehittyvän ja uudistuvan yhteiskunnan vaatimuksia.

### **Kirkkolaki**

Kirkolliskokouksen vuoden 1963 syksyllä esittämä kirkkolain uudistus hyväksyttiin eduskunnassa kolmannessa käsittelyssä joulukuun 11. päivänä 1964 äänin 118—10. Uusi hyväksytty laki sisältää pääasiassa vain kielellisiä, muodollisia sekä systemaattisia muutoksia ja lisäyksiä aikaisempaan lakiin nähden. Asiallisista lisäyksistä on ehkä huomattavin naisteologien aseman määrittäminen laissa. Laki- ja talousvaliokunta pitää tätä naisteologien aseman järjestämistä uudistuksena, mutta valiokunnan mielestä olisi aiheellista tutkia, miten naisteologien asemaa voitaisiin edelleen parantaa.

Valiokunnan mietintöön liitettyssä sos.-dem. vastalauseessa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin seikkoihin: Huononnuksena aikaisempaan lakiin nähden pidetään sitä, että seurakuntalaisten mahdollisuuksia saada haluamansa henkilö seurakunnan papiksi on kaennettu huomattavasti, kun uuden lain mukaan vaaditaan 20 % seurakunnan jäsenistä esittämään pyyntö neljännen vaaliehdokkaan asettamiseksi papinvaalissa. Vanhan lain mukaan riitti 10 %. Naisten tasa-arvoisuutta on vastalauseen mukaan loukattu, koska vielääkään naisia ei kelpuuteta papinvirkoihin. Vastalauseen mukaan pidetään arveluttavana lain 10 §:n 3 momentin säännöstä veroina kerättävien kirkkonvarojen käytön laajentamista koskemaan myös lähetystyötä. Sos.-dem. edustajien käsityksen mukaan laki olisi tältä osin verolain luontoisena pitänyt käsitellä VJ:n 67 §:n säätämässä järjestyksessä. Edelleen arvostellaan sitä, että seurakunnallisiin luottamusvirkoihin on asetettu muita vaatimuksia kuin vaalikelpoisuuteen yleensä. Vastalauseessa vaaditaan suhteellista

vaalitapaa seurakunnallisia luottamushenkilöitä valittaessa. Lopuksi vaaditaan kirkkolain käsittelyjärjestyksen muuttamista ainakin niin, että eduskunnalla olisi edes lausunnon muodossa mahdollisuus esittää käsityksensä kirkkolain yksityiskohdista ennen kuin kirkolliskokous hyväksyy lakiehdotuksen. Nykyisen käsittelyjärjestyksen mukaan eduskunta ei voi tehdä lain sisältöön mitään muutoksia, se voi vain joko hyväksyä tai hylätä lakiehdotuksen. Sosialidemokraattien käsityksen mukaan laki ei ole riittävästi kiinnittänyt huomiota seurakuntalaisiin ja heidän mukaan saamiseen kirkon työhön.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenillä oli vapaat kädet suhtautua kirkkolakiin omantuntonsa ja käsityksensä mukaan. Eräät ryhmän jäsenet arvostelivat ankarastikin kirkkolain sisältöä. Vaadituinpa eräässä puheenvuorossa jopa kirkon ja valtion erottamista. Kaikki ryhmän jäsenet eivät yhtyneet tähän ankaraan arvosteluun, vaan katsoivat, että sillä enemmän vahingoitetaan kuin voitetaan. Arvostelua lain vanhoillisuutta vastaan oli esitetty myös eräiden porvareiden taholta. Senpä vuoksi sos.-dem. ryhmän taholta esitettiinkin eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan sisältöinen ponsi: "Hyväksyessään kirkkolain eduskunta edellyttää, että vireillä oleva kirkkolain kokonaisuudistus toteutetaan kiireellisesti yhteiskunnassamme tapahtuneiden muutosten vaatimalla tavalla". Olisi odotanut, että tämän ponnin puolesta olisi voinut äänestää jokainen todella kirkon parasta ajatteleva kansanedustaja, mutta valitettavasti, näin ei käynyt, sillä ponsi hävisi äänin 50—80.

#### UNICY — eli rauhanturvajoukot

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri esitti vuoden 1964 maaliskuussa Suomen hallitukselle pyynnön Suomen osallistumisesta turvallisuusneuvoston päätöksen nojalla lähi-itään Kyprokselle lähetettävien rauhanturvaamisjoukkojen toimintaan. Suonien hallitus antoi myönteisen vastauksen ja ilmoitti asettavansa YK:n käyttöön 710 miestä käsittävän vapaaehtoisista kootun pataljoonan.

Asia lähti liikkeelle sikäli takaperin, että hallitus pyysi eduskunnalta varoja joukkojen kouluttamiseksi ja varustamiseksi ennen kuin oli tiedossa, millainen itse rauhanturvajoukkojen ja niiden asemaa koskeva laki tulisi olemaan. Tätä koskevan lisäbudjetin käsittelyn yhteydessä todettiin sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta, että tuntuu hieman vastahakoiselta hyväksyä määrärahaa, josta ei ole maallemme mitään suoranaista hyötyä aikana, jolloin meillä on taloudellisia vaikeuksia ja työttömyyttä. Ryhmän taholta esitettiin kritiikkiä myös miesvahvuuteen nähden ja siihen tapaan

nähdessä, jolla hallitus on asiaa hoitanut. Suomen tunnustettu halu toimia maailman rauhan puolesta ja se, että YK:n taholta on luovuttu korvata ainakin suurin osa Suomelle aiheutuvista menoista, tekee kuitenkin mahdolliseksi määrärahan hyväksymisen, todettiin edelleen ryhmämme taholta. 5,5 milj. markan suuruinen määräraha hyväksyttiin marraskuun 20. päivänä 1964.

Tämän jälkeen YK:n pääsihteeri esitti uuden pyynnön, jossa toivottiin Suomen voivan lisätä valvontajoukon vahvuutta ja esitettiin toivomus myös erityistä?! poliisijoukkojen asettamisesta. Suomen hallitus ilmoitti lisäävänsä valvontajoukon vahvuutta 280 miehellä, mutta katsoi, että maallamme ei ole mahdollisuutta osallistua muodostettaviin poliisivoimiin. Hallitus antoi uuden lisämäärärahaesityksen eduskunnalle määrältään 1.180.000 mk, joka hyväksyttiin toukokuun 12. päivänä. Näin ollen valvontajoukkojen koulutukseen, varustamiseen ja ylläpitoon myönnetty määräraha on kokonaisuudessaan 6.680.000 mk. Ryhmä äänesti viimeksi mainitun määrärahan puolesta, koska oli saatu ilmoitus siitä, että sekin tulotaisiin maallemme YK:n taholta korvaamaan.

Itse laki suomalaisesta valvontajoukosta hyväksyttiin toukokuun 15. päivänä 1964 äänin 139—45 kommunistien äänestäessä vastaan. Kommunistien Iepäämäänjättämisehdotus hylättiin äänin 142—44.

Laki on laadittu siihen muotoon, että sen säännöksiä voidaan soveltaa muulloinkin Suomen asettaessa Yhdistyneiden Kansakuntien käyttöön valvontajoukon tai tarkkailijoita. Lisäksi laissa on säännös toimintavalmiudessa Suomessa olevasta valvontajoukosta. Laissa on turvattu myös valvontajoukkoon kuuluneiden sosiaaliturvan jatkuvuus.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ei ollut valmis sellaisenaan hyväksymään mainittua lakia, koska se antoi hallitukselle yksinomaisten päätösvallan joukkojen lähettämiseen nähden ilman, että eduskunnalla olisi ollut mitään mahdollisuutta tuoda esiin omaa kantaansa. Lisäksi katsottiin tarpeelliseksi katon asettaminen valvontajoukon vahvuudelle pohjoismaiden esimerkkiä noudattaen. Ryhmämme taholta todettiin nimenomaan, että YK:n rauhanturvaamistehtävän kannalta on tärkeätä, että Suomi voi tarvittaessa kyllin nopeasti asettaa valvontajoukon tai tarkkailijoita YK:n käyttöön rauhanturvaamistehtävään, mutta tämä ei kuitenkaan saa merkitä eduskunnan täydellistä syrjäyttämistä valvontajoukon tai tarkkailijoiden lähettämisestä päätettäessä, koska kansainvälisten ongelmien moninaisuudesta ja maamme puolueettomuudesta johtuen päätöksen teko voi vaatia perusteellista harkintaa.

Lain toisessa käsittelyssä eduskunta hyväksyikin sos.-dem. ryh-

män ehdotuksen siitä, että hallituksen on kussakin tapauksessa ennen päätöksen tekoa kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa. Edelleen eduskunta hyväksyi sos.-dem. ryhmän ehdotuksen siitä, että valvontajoukon vahvuus reserveineen saa olla enintään 2000 miestä.

### **Uusi kaivoslaki**

Vuoden 1964 valtiopäivillä hyväksytty uusi kaivoslaki on merkittävä saavutus. Se pyrkii edistämään kaivostoimintaa ja koko kansantalouden kehitystä.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ei kuitenkaan voinut kaikessa yhtyä hallituksen esitykseen, vaan joutui liittämään vastalauseensa laki- ja talousvaliokunnan mietintöön.

Sos.-dem. ryhmä ei voinut hyväksyä sitä, että hallituksen esityksen mukaan valtiolla ei olisi mahdollisuutta (ellei se ole valtaaja) osallistua tietyllä osuudella merkittävien raaka-ainepohjamme kanalta perustavaa laatua olevien mineraalien valtausoikeuteen ja kaivosoikeuteen.

Ryhmä ei voinut hyväksyä myöskään sitä hallituksen esitykseen sisältyvää säännöstä, jonka mukaan kaivosoikeuden haltijan tulee suorittaa maanomistajalle louhintamaksuna 1 % kaivoskivennaisista niiden lasketusta arvosta, koska maanomistaja saa jo korvauksen kaikesta vahingosta ja vielä lisäksi vuotuisen kaivospiirimaksun.

Vastalauseessa ehdotettiin vielä eräitä valtausoikeuteen ja kaivostoiminnan aloittamiseen liittyviä aikamääriä lyhennettäväksi, jotta maan tarjoamat rikkaudet saataisiin mahdollisimman pian käyttöön.

Vastalauseessa esitetyt muutokset kaatuivat kuitenkin porvareiden ääniylivoiman edessä.

### **Uusi ilmailulaki**

Suomi on saanut muiden pohjoismaiden tapaan ajanmukaisen ilmailulain. Lakiehdotus, joka valmistettiin yhteistyössä muiden pohjoismaiden kanssa, annettiin eduskunnalle jo maaliskuussa 1963. Se noudatteli yhteispohjoismaisia linjoja, paitsi eräässä olennaisessa kohdassa: yksityiskohtaiset määräykset annetaan ilmailuasetuksessa eikä itse laissa, kuten muissa pohjoismaissa.

Eduskuntakäsittelyn aikana lakiehdotus kuitenkin tässäkin suhteessa vietiin lähemmäksi yhteispohjoismaista linjaa mm. siten, että yksityisten henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet olennaisilta osiltaan säännellään itse laissa, eivätkä niin suuressa määrin kuin hallituksen esityksessä oli ehdotettu tule riippuvaisiksi hallinnolli-

:sista määräyksistä. Lakiin sisältyy myös tiukennetut määräykset alkoholin väärinkäytöstä. Henkilö, joka hoitaa lentoturvallisuuteen Vaikuttavaa tehtävää ja on juopunut tai muuten alkoholin tai muun Tiuumausaineen vaikutuksen alainen, voidaan tuomita vankeuteen tai enintään kolmeksi vuodeksi kuritushuoneeseen.

Ainoa kohta laissa, joka yksityiskohtaisessa käsittelyssä aiheutti kiivasta keskustelua ja mielipiteiden vaihtoa ja äänestyksiä, koski säännöstä lentokentän ja erityisten lentoturvallisuuden kannalta merkittävien hätälaskupaikkojen pakkolunastusta. Hallitus oli ehdottanut, että pakkolunastuksissa noudatettaisiin normaalia pakkolunastussäännösten vaatimaa menettelyä. Valiokunta oli kuitenkin toista mieltä. Se katsoi aiheelliseksi yksinkertaistaa pakkolunastusmenettelyä siten, että samalla kun valtioneuvosto antaa luvan lentokentän tai hätälaskupaikan raivaamiseen, lupa käsittää myös oikeuden niiden alueiden pakkolunastamiseen. Tämä muutos sai pyhän yksityisomistuksen puolustajat, maalaisliiton ja kokoomuksen, täyteen pyhää vihaa ja pitämään kauniita puheita yksilön oikeusturvasta. Vasemmisto sai kuitenkin riittävästi tukea eräiden porvareiden taholta ja niin säännös onneksi hyväksyttiin valiokunnan esittämässä muodossa. Vasemmiston taholta todettiin, että lentoturvallisuus ja liikenteen sekä muun kehityksen vaatimukset on asetettava edelle maanomistajien kehitystä jarruttavia menettelytapavaatimuksia.

#### Valtion hankintakeskus

Kysymys valtion hankintojen keskittämisestä herätettiin jo vuonna 1919, mutta vasta vuonna 1941 johtivat poikkeukselliset olosuhteet tässä suhteessa toimenpiteisiin ja valtion hankintakeskuksen perustamiseen. Hankintakeskuksen toimintaratat ovat kuitenkin jo pitemmän aikaa olleet horjuvat ja epäselvät, mikä on aiheuttanut sen tehokkaalle toiminnalle vaikeuksia. Valtiontalouden voimakas laajentuminen jo yksistään vaatii, että valtion tavarahankinnat olisi suoritettava entistä keskitetymin. Näin ollen valtion hankintakeskuksesta olisi muodostettava sellainen elin, jolla on edellytykset käytännössä hoitaa tämä tehtävä.

Niin paljon kuin virkamieshallituksen aikaansaannoksia voidaan arvostella, niin kiitokset sille on annettava siitä, että se antoi eduskunnalle ehdotuksen laiksi valtion hankintakeskuksesta, jossa esitetään hankintakeskusta koskevan lainsäädännön uudistamista.

Esityksen mukaan annettaisiin valtion hankintakeskuksen tehtäväksi, eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, koko valtion hankintatoiminnan hoitaminen ja valvonta. Hankintakeskuksen

toiminnan piiriin olisivat tulleet myös kunnat ja monet muut yleishyödylliset laitokset tai yhtymät. Eräät kaupalliset järjestöt oikeistolehdistön tukemana lähtivät ankaraan hyökkäykseen edellä esitettyä uudistusta vastaan. Näiden järjestöjen ainoana motiivina oli pelko siitä, että valtion hankintojen osalta välikäsille ei heru enää mitään. Kokoomus otti asian esille neuvoteltaessa Virolaisen hallituksen ohjelmasta ja tämä lienee niitä harvoja asioita, jonka kokoomus on saanut omista toiveistaan läpi. Silloin jo nimittäin sovittiin, että virkamieshallituksen antama esitys peruutetaan. Ja kun kauppa- ja teollisuusministeriksi tuli edellä mainittujen kaupallisten järjestöjen edustaja T. A. Wiherheimo, oli itsestään selvää, että mainitut järjestöt saivat tahtonsa lävitse. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä jätti asiasta hallitukselle kyselyn, jossa se erittäin ankarasti arvosteli hallituksen toimenpidettä ja kohdisti erikoisesti kritiikin kauppa- ja teollisuusministeriin, joka häikäilemättömästi ja valtion etujen vastaisesti toimi edustamiensa kaupallisten järjestöjen vaatimusten mukaan.

Rakennuslain muutos, koskien maalaiskuntien taaja-asutusalueiden kaavoittamista

Monivaiheiseksi ja eräin osin suorastaan dramaattiseksi muodostui rakennuslain muuttamista tarkoittavan hallituksen esityksen käsittely. Muutosesitys koski maalaiskuntien taaja-asutusalueiden kaavoitusta. Muutosesitys oli erittäin tarpeellinen ja sisälsi parannuksia, jotka ovat merkittäviä maalaiskuntien kehittämiseksi. Esityksen mukaan mm. rakennuskaava voitaisiin laatia paitsi taaja-asutusta varten niin myös sellaiselle alueelle, jonne on syntymässä taaja-asutusta tai jonne muutoin on odotettavissa huomattavaa rakennustoimintaa.

Hallituksen esitys sisälsi kuitenkin lisätyn 96 a §:n, joka vasemmiston käsityksen mukaan toteutettuna tulisi puolestaan muodostumaan kehityksen jarruksi ja antamaan liian paljon mahdollisuuksia maaomaisuudella keinotteluun. Mainitun pykälän mukaan vain erityisestä syystä voidaan osoittaa alueita myös maanviljelys- tai metsätalousalueiksi, mutta mikä ihmeellisintä, näillä maatalousalueilla saataisiin rakentaa niin kuin alueilla, joissa ei ole rakennuskaavaa ts. kuten haja-asutusalueilla.

Laki- ja talousvaliokunta hyväksyi hallituksen esityksen, mutta kuitenkin vasemmiston esittämään vastalauseeseen yhtyivät myös eräät porvarit, joten todellisuudessa valiokunnan enemmistö oli vastalauseeseen takana. Vastalauseessa ehdotetaan poistettavaksi mainittu 96 a § ja lisättäväksi 95 §:n loppuun lause: "Rakennuskaava voi

käsittää muutakin aluetta (kuin taaja-asutus tai syntymässä olevaa taaja-asutusaluetta), milloin se on tarpeen yhtenäisen kaava-alueen aikaansaamiseksi tai sitä on kokonaisuuden kannalta muutoin pidettävä tarpeellisena."

Suuri valiokunta hyväksyi valiokunnan mietinnön sijasta vastalauseen mukaisen kannan. Toisessa käsittelyssä porvarit hyväksyivät kuitenkin valiokunnan mietinnön. Asia palasi takaisin suureen valiokuntaan, mutta suuri valiokunta pysyi entisellä kändeillään. Jatketussa toisessa käsittelyssä eduskunnan porvarit jälleen vastoin suuren valiokunnan kantaa hyväksyivät laki- ja talousvaliokunnan mietinnön. Kun näin oli käynyt, tehtiin sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta ehdotus lain äänestämisestä lepäämään yli vaalien. Lepäämäänjättämisehdotus voitti äänin 81—96.

Hallitus antoi eduskunnalle uuden esityksen marraskuun 13. päivänä 1964. Tässä esityksessä hallitus on melko pitkälle ottanut huomioon vasemmiston kannan. Ja on oletettavissa, että ryhmä voi eräin varauksin tämän esityksen hyväksyä. Olisikin erittäin tärkeätä saada lainmuutos aikaan järkevässä kehitystä edistävässä muodossa, jotta rakennuskaavaruuhtaa 'päästäisiin nopeasti selvittämään lääninhallituksissa.

#### **Rakennuslain muutos viemärointi- ja kadunrakennuskustannusten osalta**

Rakennuslain muutoksella vähennettiin tontin pinta-alan vaikutusta niihin perusteisiin, joiden mukaan kiinteistön viemärointi ja kadunrakennuskorvaus määrätään. Erikoisesti mainittu muutos kevensi omakotitalojen omistajien rasituksia mainittujen korvausten osalta.

Eduskunnan samassa yhteydessä hyväksymän toivomuksen mukaan odotetaan hallitukselta uutta esitystä, jossa nykyistä oikeudenmukaisemmin olisi otettu huomioon tontin pinta-alan ohella tontin rakennusoikeus.

Hallitus on luvannut asettaa komitean asiaa tutkimaan ja luvannut selvityksen saatuaan antaa eduskunnalle uuden esityksen.

#### **Laki hammasteknikon toimen harjoittamisesta**

Hammasteknikoiden tehtävät eivät ole olleet aikaisemmin vahvistettu missään laissa, eikä heidän koulutuksestaan ole ollut lakiin perustuvia säännöksiä.

Eduskunta hyväksyi 18. 2. 1964 lain hammasteknikon toimen harjoittamisesta, jossa määritellään hammasteknikoiden koulutus ja tehtävät. Erikoisesti siitä kysymyksestä, millaisia töitä hammas-

tekniikat saavat itsenäisesti suorittaa, käytiin kuumia keskusteluja valiokunnissa ja istunnoissa. Hallitus oli esityksessään lähtenyt siitä, että hammasteknikko saa suorittaa ainoastaan sellaisia korjauksia, jotka eivät edellytä tutkimuksia ja sovituksia asiakkaan suuontelossa. Valiokunta oli tästä asiasta eri mieltä ja tulokseksi eduskuntakäsittelyssä tuli, että hammasteknikko, joka on toiminut viisi vuotta hammasteknikkona ja suorittanut lääkintöhallituksen tätä varten järjestämät erikoiskurssit, on oikeutettu suorittamaan sitä ennen valtioneuvoston hyväksymässä oppilaitoksessa hammasteknikon tutkinnon, irtohampaiden korjauksen lisäksi valmistamaan ja sovittamaan irrallisia kokoproteeseja suoraan niiden käyttäjille.

Erityisesti äärioikeisto asettui vastustamaan valiokunnan omaksumaa kantaa. Sos.-dem. eduskuntaryhmä oli sen sijaan valiokunnan kannan takana.

### **Moottorijoneuvon luvaton tai omavaltainen käyttöönotto Ankarampi rangaistus moottorijoneuvon luvattomasta käyttöönottamisesta**

Aiheena lainsäädännöksille moottorijoneuvon luvattomasta käyttöönottamisesta, kuten tämä uusi rikosnimitys kuuluu, on näiden rikosten voimakas kasvu. Yli viisi autoa tuhatta autoa kohti on viime aikoina joutunut mainitun rikoksen kohteeksi.

Moottorijoneuvon luvattomasta käyttöönottamisesta voidaan tästä edes tuomita vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi ja siinä tapauksessa, että rikosta voidaan pitää törkeänä, kuritushuoneeseen tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Aikaisemmasta lainsäädännöstä poiketen voidaan lain muutosten jälkeen nyt myös nuori henkilö, jota syytetään tai epäillään moottorijoneuvon luvattomasta käyttöönottamisesta julistaa vangituksi ja näin estää jatkamasta rikollista toimintaansa vielä senkin jälkeen, kun syyte on nostettu ja ennen kuin rangaistusta on ehditty panna täytäntöön, mikä on osoittautunut hyvin tavalliseksi. Lain muutoksen johdosta edellä mainittuja rikoksia ei myöskään enää voida katsoa asianomistajarikoksiksi ts. syytteen nostamiseksi ei tarvita rikoksen kohteeksi joutuneen asianomistajan suostumusta.

Valtiopäiväjärjestyksen 57 §:n muutos **eli repliikkipuheenvuorojen käyttöönotto**

Suomea lukuunottamatta on pohjoismaissa parlamentin istunnoissa sallittu ns. repliikkipuheenvuorojen käyttö ts. edustajalle on annettu mahdollisuus vastata esim. toisen puheenvuoroon välittömästi ohi jo pyydettyjen puheenvuorojen.

Myös Suomessa on sekä eduskuntapiireissä että lehdistön taholta vaadittu meilläkin vastaavanlaisen käytännön mahdollistamista muuttamalla valtiopäiväjärjestystä tältä osin. Repliikkipuheenvuoron käyttöönottoa on puolustettu lähinnä kahdesta syystä: ensinnäkin sen odotetaan vilkastuttavan ja elävöittävän istunnoissa käytäviä keskusteluja ja toisaalta on katsottu, että radioitavissa ja televisioitavissa lähetyksissä ei ole ollut mahdollisuutta tehokkaasti oikaista vastapuolen väitteitä, koska vastauspuheenvuoroon ei ole ollut tilaisuutta lähetyksen aikana.

Edellä mainittu valtiopäiväjärjestyksen muutos tuli eduskunnan käsiteltäväksi vuonna 1962 tehdyn eduskunta-aloitteen pohjalta.

Edotettu muutos vietiinkin läpi täydellisen yksimielisyyden vallitessa. Yksityiskohtaisemmat ohjeet puheenvuoron käyttämisestä annettiin eduskunnan työjärjestyksessä. Sen mukaan edustajan, joka tahtoo vastata puheenvuoroon, voi puhemies tuon puheenvuoron aikana tai heti sen päätyttyä tehdystä pyynnöstä harkintansa mukaan oikeuttaa käyttämään enintään kaksi minuuttia kestävän puheenvuoron ennen aikaisemmin pyydettyjä puheenvuoroja. Vastauspuheenvuorossa saa esittää vain selvityksiä ja oikaisuja toisen puheenvuoron johdosta tai vastineen siinä esitettyyn väitteeseen. Repliikkipuheenvuorot otetaan käyttöön vuoden 1965 valtiopäivien alusta lukien.

>

#### Tulo- ja menoarvio vuodelle 1965

Ei koskaan valtiopäivien historian aikana tulo- ja menoarvion käsittely ole ollut niin pahasti myöhässä kuin tällä kertaa. Budjetti on puhtaasti porvareiden käsialaa, sillä suuren valiokunnan ehdotus hyväksyttiin muuttamattomana. Ainuttakaan opposition esittämää muutosta ei hyväksytty. Budjetin loppusumma on 5952,9 milj. mk.

Ottaen huomioon sen kovapintaisen poliittisen pelin, mitä sekä eduskunnan porvarillinen enemmistö että porvarilliset hallitukset ovat harjoittaneet ei tunnu niinkään yllättävältä, että suurivaliokunta joutui mietinnössään toteamaan budjetin hallitusmuodon vastaiseksi. Hallitusmuotomme mukaan budjettiin on otettava kaikki tiedossa olevat tulot ja menot. Porvarit jättivät kuitenkin tietoisesti budjetista pois 300 milj. mk, jotka vuoden 1965 aikana tarvitaan maatalouden tukiaisiin ja vientimaksuihin.

Täysistuntokäsittelyssä porvarit kuitenkin yrittivät poistaa tämän tahrان ja muuttivat perusteluja niin, että siinä ei suoranaisesti mainita sitä, että olisi menetelty lainvastaisesti.

Yleisperustelujen kohdalla saatiin hyväksytyksi sos.-dem. ryhmän

• ehdottama Savon Sellu Oy:tä koskeva ponsi. Ponnessa todetaan mm., että valtio merkitsee osake-enemmistön Savon Sellu Oy -nimisessä osakeyhtiössä, edellyttäen, että yritys osoittautuu liiketaloudellisesti ja kansantalouden vaatimukset huomioonottaen kannattavaksi, ja että yhtiöjärjestys muutetaan sellaiseksi, ettei se rajoita äänivallan käyttöä yhtiökokouksessa ja jättää yhtiökokouksen vapaasti valittavaksi hallintoneuvoston ilman rajoittavia määräyksiä.

### **RYHMÄN SISÄINEN JÄRJESTÄYTYMINEN**

Sos.-dem. ryhmän puheenjohtajana toimi kertomusvuoden ajan Rafael Paasio, I varapuheenjohtajana Veikko Helle ja II varapuheenjohtajana Eino Rautnio sekä rahastonhoitajana Meeri Kalavainen. Heidän lisäksi kuuluivat ryhmän työvaliokuntaan Anni Flinek, Gunnar Henriksson, Kalervo Haapasalo, Artturi Koskinen, Valto Käkelä ja Kaarlo Pitsinki. Ryhmän tiedotussihteerinä toimi oik.tiet. kand. I. J. Kolamo.

### **SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN HALLITUKSEIHE TEKEMÄT KYSELYT VUODEN 1964 VALTIOPÄIVILLE**

1. "Sokerin hinnankorotuksesta (N:o 5)
2. Korvauksien suorittamisesta kunnille eräiden valtionapujen maksamatta jättämisestä (N:o 8)
3. Päivä- ja tuntipalkalla työskentelevien työntekijäin vuosilomapalkan laskemisperusteista (N:o 17)
4. Elintarvikkeissa käytettyjen suoja-aineiden sisältämistä myrkyistä (N:o 26)
5. Metsätyöläisten palkkojen korottamisesta (N:o 27)
6. Kansaneläkelaitoksen organisaation sivuuttamisesta sairausvakuutuslain hallintoa ja toimeenpanoa järjestettäessä (N:o 29)
7. Veljekset Karhumäki Oy:n Kuoreveden tehtaan palveluksessa olleiden työntekijäin asemasta (N:o 31)
8. Valtion keskusvirastojen urakalla teettämässä maansiirtotöissä esiintyvistä epäkohdista (N:o 36)
9. Kuurojen ammattioppilaitoshankkeen viivästymisestä (N:o 37)
10. Taivalkosken virastotalon rakennustyön aloittamisesta (N:o 40)

11. Erään rakennusmestarin pakottamisesta eroamaan virastaan TVH:n Vaasan piirissä (N:o 42)
12. Työajasta valtion virastoissa ja laitoksissa vapunaattona (Nro 44)
13. Yksityisistä teistä annetussa laissa tarkoitettujen valtionavustusanomusten käsittelystä lääninhallituksissa (N:o 45)
14. Valtionrautateiden autokuljetustoiminnassa esiintyvistä epäkohdista (N:o 46)
15. Rautatietariffien korottamisesta (Nro 49)
16. Vuoksenlaakson — Lappeenrannan talousalueen ja pääkaupungin välisten yhteyksien parantamisesta (N:o 54)
17. Valtionrautateiden henkilökuntalehden julkaisemisesta (Nro 66)
18. Yhdenmukaisen menettelyn aikaansaamisesta lahjoitusten verovapausanomusten käsittelyssä (Nro 72)
19. Esityksen antamisesta maatalouden työaikalain (N:o 73)
20. Kansaneläkkeen tukiosan tarkistamisesta vastaamaan maan eri osien kalleuseroja (N:o 74)
21. Otanmäki Oy:n toimeenpanemista työntekijäin irtisanomisista (N:o 76)
22. Eräistä liikevaihtoverotoimistojen antamista liikevaihtoveron perimisoheista (N:o 80)
23. Vakinaisten veturimiesten työmahdollisuuksien supistamisesta Joensuussa (N:o 97)
24. Tupakkamainonnan rajoittamisesta (Nro 102)
25. Kansa- ja oppikoulujen loma-aikojen yhtenäistämisestä (Nro 105)
26. Virkamiesten ja työntekijäin lukumäärän välisestä suhteesta Keski-Suomen maanviljelysinsinööripiirissä (Nro 109)
27. Verotuslain 45 §:n 6)-kohdan tulkinnasta (Nro 115)
28. Veikkausvoittovaroista urheilujärjestöille tarkoitettujen varojen jaosta (Nro 116)
29. Sillan rakentamisesta Pyhtään kunnan Keihässalmeen (Nro 119)
30. Kaupungeissa ja kauppaloissa sijaitsevien sotilastorppien lunastamisesta itsenäisiksi (Nro 120)
31. Sairausvakuutuslain 9 §:n soveltamisesta (Nro 124)
32. Aravakiinteistöjen verotusperusteiden epäoikeudenmukaisuudesta tulo- ja omaisuusverotuksessa (Nro 127)

33. Asuntokiinteistöjen korko- ja indeksikulujen saattamisesta kokonaisuudessaan vähennyskelpoisiksi kunnallisverotuksessa (N:o 128) «
34. Asuntoedun ja aravaosakkeiden luovuttajien satunnaisen myyntivoiton verotuksessa esiintyvien epäkohtien korjaamisesta (N:o 129)
35. Kansaneläkkeen tukiosaa saavien vanhusten vaikeasta asemasta (N:o 132)
36. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeitä koskevien valitusasioiden käsittelyn nopeuttamisesta tarkastuslautakunnassa (N:o 133)
37. Uudenmaan Prikaatin komentajan rankaisutoimenpiteiden lailisuudesta (N: o 140)
38. Virallisen elintasotutkimuksen toimittamisesta perustan saamiseksi seuraavan maatalouden hintalain valmistelua varten (N:o 141)
39. Postinkuljetussopimusten nojalla toimivien maaseudun postinkuljettajien asemasta (N:o 146)
40. Varttuneemman väen ammattikoulutuksen järjestämisestä (N:o 147)
41. Suomen Ammattijärjestön sivuuttamisesta työllisyysasioissa lausuntoja pyydettyä (N:o 148)
42. Äitiysavustuspakkauksissa käytettyjen vauvan alusten myynnistä Suomen Kätilöliitolle koituvasta taloudellisesta hyödystä (N:o 149)
43. Liikenneturvallisuuden tehostamisesta eräissä tapauksissa (N:o 154)
44. Asuntotuotannon lisäämisestä (N:o 156)
45. Työvoimaviranomaisten toiminnasta (N:o 157)
46. Työllisyysrasituksen siirtymisestä valtiolta kunnille (N:o 159)
47. Porin teknillisen oppilaitoksen oppilaiden lomauttamisesta opettajapulan vuoksi (Nro 165)
48. Asunnontarvitsijain vaikeasta asemasta Helsingin kaupungissa (N:o 166)
49. Ilmailuhallinnon uudistamisesta (N:o **168**)
50. Taivalkosken virastotalon rakennustyön aloittamisesta. (N:o 172)
51. Metsähallinnon metsätekniikkojen palkkauksessa olevien epäkohtien poistamisesta (N:o 173)
52. Lääkkeiden hintojen ja laboratoriomaksujen alentamisesta (N:o 175)
53. Kunnallista luottamustointia hoitavien tapaturmavakuutuksesta (N:o 176)

54. Valtion hankintatoiminnan keskittämisestä (N:o 181)
55. Metsähallinnon palveluksessa olevien työnjohtajien työsuhteen vakinaistamisesta (Nro 183)
56. Maanhankintalain ulkopuolelle jääneiden entisten rintamamiesten epäoikeudenmukaisesta asemasta (N:o 185)
57. Inhottu- ym. järvien säännöstelyhankkeen yhteydessä paikallisille asukkaille aiheutettujen vahinkojen korvaamisesta (Nro 188)
58. Oulun konepajan toiminnan lopettamisesta (Nro 194)
59. Uuden asuntotuotantokomitean kokoonpanosta (Nro 196)

# KERTOMUS

## Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän toiminnasta vuodelta 1965

### YLEISTÄ

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä jätti marraskuun 12. päivänä 1965 hallituksen vastattavaksi välikysymyksen, jonka perusteluissa todetaan mm.:

Vuodesta 1962 lähtien ovat hallitukset ilmoittaneet toimivansa valtion talouden tasapainottamiseksi tiukkaa säästäväisysohjelmaa noudattamalla. Kerta toisensa jälkeen ne ovat luvanneet kansalaisille, että valtion talouden tasapainottaminen ei tule aiheuttamaan verojen ja maksujen korotuksia. Todellisuudessa kuluneiden neljän vuoden aikana palkansaajat ja vähävaraiset kuluttajat ovat joutuneet raskaamman verotuksen kohteeksi kuin koskaan aikaisemmin rauhan aikana.

Talouspolitiikkaa harjoittaessaan hallitus ei ole ottanut lainkaan huomioon niitä merkittäviä ja koko kansakunnan kannalta välttämättömiä tehtäviä, jotka maallamme on suoritettavana lähivuosina. Lähimmän 10 vuoden aikana meidän on pystyttävä rakentamaan 500.000 uutta asuntoa, suoritettava peruskoulun uudistus, toteutettava laaja tiede- ja kulttuuripoliittinen ohjelma, luotava tuhansia uusia teollisia työpaikkoja sekä poistettava sosiaalisessa turvassamme ilmenneet pahimmat epäkohdat. Lisäksi hallituksen harjoittama talouspolitiikka johtaa jatkuvasti kunnallisen verorasituksen kasvuun.

Siitä huolimatta, että hallituksen on täytynyt tietää sen harjoitta-

man talous- ja veropolitiikan tulevaisuuden ja kansalaisten kannalta turmiolliset seuraukset, se ei ole pyrkinyt supistamaan taloudellisen kasvun ja sosiaalisen turvan kehittämisen kannalta toisarvoisia menoja vaan on ahkeroinut osittaisten verovapauksien alentamisessa sellaisille yhteiskuntapiireille, jotka eivät ole olleet sellaisen tarpeessa. Esimerkkinä vastuuttomasta tulevien vuosien verojen käyttämisestä on vuodelta 1964 peritty ja huomattavalta osaltaan nyt maksuun pantu lisävero.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esitti Hallituksen vastattavaksi seuraavan ponnen:

Tietääkö Hallitus, että siitä huolimatta, vaikka erittäinkin palkansaajien verokuorma on jatkuvasti kasvanut, hallitus ei ole kyennyt kestäväällä tavalla tasapainottamaan valtion taloutta, vaan on käyttänyt tulevien vuosien verotuloja sekä siirtänyt taloudellisia rasituksia tuleville vuosille vaarantaen täten kansakunnan kannalta välttämättömien tehtävien toteuttamisen ja ratkaisevasti heikentänyt tehokkaan kasvupolitiikan harjoittamisen lähitulevina vuosina, ja että valtion rahantarve tulee olemaan vuoden 1966 loppupuolella huomattavasti suurempi kuin tällä hetkellä, ja jos tietää,

aikooko Hallitus muuttaa talouspolitiikkaansa sillä tavalla, että lähitulevien vuosien aikana on mahdollisuus tasapainottaa valtiontalous siten, että työllisyyden, taloudellisen kasvun ja sosiaalisen turvan kannalta keskeiset tehtävät voidaan hoitaa ilman, että valtion harjoittama voimakas luotonotto rahamarkkinoilta vaarantaa teollisten työpaikkojen luomisen ja asuntorakennustoiminnan harjoittamisen, ja aikooko Hallitus siirtää jo maksuun pannun jälkiveron kannon tapahtuvaksi kokonaisuudessaan ensi vuoden puolella?

Hallitus antoi vastauksensa em. välikysymykseen joulukuun 1. päivänä. Kuultuaan Hallituksen vastauksen Sos.-dem. eduskuntaryhmän puheenjohtaja joutui puheessaan toteamaan: "Hallituksen vastauksessa ilmoitettiin äidinkielemme lyhimmällä ja jyrkimmällä sanalla, ettei Hallitus aio muuttaa talouspolitiikkaansa. Tämä merkinnee sitä, ettei ennen vaaleja ole mitään toiveita saada muutosta nykyiseen menoon."

Sosialidemokraattien tekemän välikysymyksen tarkoituksena oli paitsi osoittaa valtion taloutemme surkea tila, kaataa Hallitus ja sitä tietä saada ennenaikaiset vaalit. Näin tapahtuikin, sillä vaikka Hallitus sai luottamuslauseen, niin vaalit ovat maaliskuussa. Säilyttääkseen edes hivenen horjuvan hallituksen arvovallasta hajoiitti eduskunta itse itsensä hallituksen pyynnöstä.

Vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon on varattu maan elinkeinotoiminnan edistämiseen ja tukemiseen 2.430 mmk. Tästä summasta lii-

kenteen osuus on 1.138 mmk, maa- ja metsätalouden osuus 984 mmk ja muun elinkeinotoiminnan osuus 308 mmk. Maa- ja metsätalouden osuudesta menee 706 mmk maatalouden tukemiseen ja 88 mmk asutustoimintaan. Se, miten kansalaisilta veroina kerätyt varat si-joitetaan, oli olennainen asia ryhmämme tekemässä välikysymyk- sessä. Tähän vaadimme muutosta. Hallituspuolueiden edustajat vas- tasivat: Ei. Tämä merkitsee sitä, että vuonna 1966 tullaan maata- louden, kansantaloudellisesti tuottamattomimman ja kasantalous- rasittavan elinkeinon rahoitukseen käyttämään jokaisesta veromar- kasta 13 penniä, mutta teollisuuden rahoitukseen vain 1,5 penniä. Maamme teollistamista ja taloudellista kasvua ajatellen suhde on kohtuuton. Rahoitussuhteen muuttaminen teollisuudelle edullisem- maksi tulisi varmasti koitumaan myös maatilatalouksilla elävien eduksi.

Opposition mahdollisuudet vaikuttaa lainsäädäntöön ovat olleet rajoitetut, koska Hallitus on toistuvasti torjunut ryhmämme taholta kaikkien kansalaisten parhaaksi tarkoitetut ehdotukset. Sosialide- mokraattinen eduskuntaryhmä on kuitenkin pyrkinyt aina silloin, kun se on ollut mahdollista, osoittamaan, miten se haluaisi asioita hoidettavan. Ryhmä on kuluneena vuonna pyrkinyt erikoisesti vai- kuttamaan ratkaisuihin, jotka ovat koskeneet asuntotuotantoa, ta- loudellista kasvua ja sosiaaliturvaa.

## **ASUNTO- JA TONTTIPOLITIikka**

### **Asuntotuotanto**

Merkittävimpiä ja odotetuimpia maamme asuntopolitiikan- alalla esitettyjä uudistusohjelmia oli vuoden 1965 helmikuussa Valtioneu- vostolle jätetty aravajärjestelmän uudistamiskomitean mietintö sii- hen liittyvine laki- ja asetusehdotuksineen. Sos.-dem. eduskuntaryh- mä tutustui huolellisesti tähän mietintöön ja jätti 27. 4. -65 valtio- neuvostolle kirjelmän. Kirjelmässä mainitaan mm., että mainittua komitean mietintöä voidaan pitää perusteellisesti tutkittuna ja ta- sapainoisena kokonaisuutena ja sellaisena vähimmäisohjelmana, jota pohjana käyttäen voidaan vihdoinkin siirtyä pitkään jatkuneen asuntopoliittisen keskustelun ja väittelyn jälkeen sanoista tekoihin asunto-olojemme ja asumistasomme pitkäjännitteiseen sekä kokonais- valtaiseen uudistamiseen ja kohottanliseen kohtuullisia vaatimuksia vastaavaksi samoin perustein väestö- ja teollisuuskeskuksissa sekä maaseudulla. Samalla ryhmä esitti, missä kohdin sen käsitykset poikkeavat komitean ehdotuksista, sekä vaatimuksen, että valtioneu- voston olisi viivyttelämästä ryhdyttävä toimenpiteisiin asiaankuulu- viden lakiesitysten antamiseksi Eduskunnalle siinä tarkoituksessa,

että hyvissä ajoin voidaan ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin niin, että lait saadaan vaikuttamaan täydellä tehollaan jo vuoden 1966 alusta lukien.

Edellä mainitussa kirjelmässä Sos.-dem. ryhmä ehdotti myös muita asuntopoliitiikkaan vaikuttavia tarpeellisia toimenpiteitä:

Asuntoihin kohdistuva verotus olisi uudistettava. Nykyisissä verolaeissa olevina virheellisyyksinä mainittakoon mm. kiinnelainojen korkojen vain osittainen vähennyskelpoisuus kunnallisverotuksessa, oman asunnon epätasainen ja epäoikeudenmukainen verottaminen sekä se, että vuokratulon kohtuutonta osaa ei ole saatu verotuksessa vähennyskelpoiseksi.

(Kun vuoden 1964 joulukuussa oli eduskunnassa käsiteltävänä laki eräistä väliaikaisista poikkeussäänöksistä verolakeihin, ehdotti vasemmisto, että verovelvollisella olisi oikeus tuloistaan vähentää verovelvollisen ja hänen perheensä asuntona käytetystä huoneistosta maksetut vuokrat siltä osin kuin ne ylittävät 10 % verovelvollisen tai yhteisverotettavien aviopuolisoiden yhteisestä veronalaisesta tulosta, ei kuitenkaan enempää kuin tuhatviisisataa markkaa vuodessa. Eduskunnan porvarillinen enemmistö äänesti kokonaisuudessaan tätä ehdotusta vastaan ja ehdotus tuli hylätyksi äänin 92—75).

Hallitusta kehoitettiin kiireellisesti antamaan eduskunnalle sellainen vanhusten asumistukea koskeva lakiesitys, josta sosiaaliministeriön asettama vuokratasotoimikunta oli lokakuussa 1962 jättänyt osamietintönsä.

Hallituksen olisi ryhmän mielestä vihdoinkin ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, joita lainojen indeksiehtoja tutkinut komitea on v. 1958 valmistuneessa mietinnössä ehdottanut, koska mm. ensisijaislainojen indeksiehdot ovat käytännössä muodostuneet niin raskaiksi, että ne asumiskustannuksiin vaikuttavina tekijöinä osaltaan lisäävät inflaatiopainetta.

Ehdotusten tarkoituksena oli keventää nimenomaan heikommassa taloudellisessa asemassa olevien omakotirakentajien ja vuokrahuo-neissa asuvien rasituksia.

Hallitus ei kuitenkaan eri tahoilta esitetyistä toivomuksista huolimatta antanut Arava-järjestelmän uudistamiskomitean mietinnön pohjalta eduskunnalle esitystä, vaan asetti uuden komitean, jonka tarkoituksena oli laatia asuntopoliittinen kymmenvuotishjelma. Tällöin jo esitettiin epäilyksiä, että hallituksen tarkoituksena oli vesi-tää koko asia tai ainakin pitkittää sitä niin, että mahdollisia la-keja ei saataisi voimaan vuoden 1966 alusta lukien. Pääministeri Vi-rolainen vakuutteli, että näin ei ole asianlaita, vaan tarkoituksena on lisäselvitysten hankkiminen ja että lakiesitykset tultaisiin anta-

maan eduskunnalle ajoissa. Viimeksi mainittu komitea jätti valtioneuvostolle mietintönsä 31. päivänä elokuuta 1965, mutta Hallitus antoi eduskunnalle esityksensä asuntotuotantolaiksi vasta 19. päivänä marraskuuta 1965. Silloin oli jo selvää, että esitystä ei ehdittäisi käsitellä vuoden 1965 puolella ja hallitus esittikin lain tulevaksi voimaan vasta vuoden 1967 alusta lukien.

Tämä oli jo melkoinen pettymys kaikille niille, jotka kantoivat huolta vaikeasta asuntotilanteestamme. Koska hallituksella oli käytettävissään esitystä laadittaessa kuuden eri asuntopolitiikkaamme käsitelleen komitean mietinnöt sekä vertailupohjana lähimpien naapureittemme erinomaisen opettavat ja kansainvälisesti katsoen korkeatasoiset asuntopoliittiset järjestelmät, odotettiin hallituksen esitystä määrätyllä toivorikaudella. Nimenomaan tästä syystä joutui Sos.-dem. eduskuntaryhmä toteamaan, että pettymys oli suuri. Hallitus ei ollut halunnut asuntotuotantolakiesitystä laatiessaan käyttää hyväkseen sen paremmin komiteain kuin muidenkaan asiantuntemusta.

Hallitus on asuntotuotantolakiesityksensä perusteluissa hyväksynyt komiteoiden esittämän asuntopoliittisen kymmenvuotisohjelman ts. lähimmän kymmenen vuoden aikana maahamme olisi rakennettava 500.000 uutta kohtuulliset mitat täyttävää asuntoa. Hallitus ei ole kuitenkaan käytännössä halunnut päästävän näihin tuotantotavoitteisiin, koska sen antamassa esityksessä ehdotetaan käytettäväksi määrärahoja vain viiden vuoden ajan vuoden 1967 alusta lukien ja ehdotetut määrärahat ovat liian vähäisiä edes hallituksen kaavaileman asuntotuotannon vähimmäistavoitteen saavuttamiseksi. Vuoden 1971 jälkeen ei budjettiin hallituksen esityksen mukaan otettaisi varsinaisia määrärahoja lainkaan. Puolivälissä komeaksi rakennettua kymmenvuotisohjelmaa koko asuntopolitiikkamme siis alennettaisiin vielä nykyistäkin kurjemmalle tasolle. Hallituksen esityksessä ei myöskään anneta minkäänlaisia takeita siitä, että sosiaalinen asuntotuotanto edustaisi vähintään puolta koko asuntorakennustuotannosta, mikä olisi niin komiteoiden kuin kansainvälisten suositustenkin mukaan vähimmäisvaatimus asumiskustannusten korkean tason kurissapitämiseksi ja työllisyyden hoitamiseksi valtion ja kuntien kannalta nykyistä edullisemmin.

Koska hallituksen esitys ei keskeisimpienkään kysymysten kohdalla lainkaan vastaa Sos.-dem. eduskuntaryhmän käsityksiä asuntopolitiikkamme välttämättömästi vaatimista uudistuksista, jätti ryhmämme oman lakiehdotuksensa asuntotuotantolaiksi.

On näin ollen paikallaan vertailla, missä kohden hallituksen esitys tärkeimmissä kohdissa poikkeaa Sos.-dem. ryhmän jättämästä lakialoitteesta.

Lain voimaantulo vuosi:

Hallituksen esitys 1967.

Sos.-dem. ryhmän ehdotus 1966 (näin myös komiteat).

Rahoitusohjelma vahvistetussa laissa:

Hallituksen esityksessä 5 vuodeksi

Sos.-dem. ryhmän aloitteessa 10 vuodeksi (näin myös komiteat).

Vuosittain tulo- ja menoarvioon varattavat määrärahat:

Hallituksen esitys:

|      |         |      |         |
|------|---------|------|---------|
| 1966 | 150 mmk | 1969 | 150 mmk |
| 1967 | „ „     | 1970 | „ „     |
| 1968 | „ „     | 1971 | „ „     |

v. 1971 jälkeen ei varsinaista määrärahaa.

Asuntorahastoa ei perusteta.

Kaikkiin edellä esitettyihin hallituksen ehdottamiin määrärahoihin sisältyy 2500 opiskelija-asunnon rakentaminen ja nykyisin asutushallitukselle myönnettävä 25 mmk. Näin ollen varsinaiseen asuntotuotantoon jäisi vain 115 mmk kunakin vuonna, ts. määrärahat vähenisivät nykyisestään.

Sos.-dem.. ryhmän lakiehdotus:

|      |         |      |         |
|------|---------|------|---------|
| 1966 | 239 mmk | 1971 | 385 mmk |
| 1967 | 273 „   | 1972 | 401 „   |
| 1968 | 319 „   | 1973 | 414 „   |
| 1969 | 365 „   | 1974 | 425 „   |
| 1970 | 377 „   | 1975 | 437 „   |

Myönnettyt varat siirretään perustettavaan asuntorahastoon.

Vuoden 1976 jälkeen lasketaan perustetun asuntorahaston sinne kertyvien varojen turvin pystyvän turvaamaan asuntotuotannon (näin myös komiteat).

Varsinaisten asuntotuotantomäärärahojen lisäksi olisi varattava tulo- ja menoarvioon määrärahat vuosittain 2500 opiskelija-asunnon rakentamiseen.

Lainoitus:

Hallituksen esityksen mukaan kaikki lainat ovat henkilökohtaisia, vaikka hallituksen tietoon oli saatettu jo ennen esityksen antamista ne vaarat, joita tällaiseen lainoitusmuotoon sisältyy. Jo nyt on ilmeistä, että tämä lainoitusmuoto tulisi johtamaan keinotteluun. Eräänä tekijänä henkilökohtaisiin lainoihin pyrittäessä voisi tietenkin olla se, että tämän järjestelmän mukaan lainan saaja voi verotuksessa

vähentää tuloistaan asuntolainastaan maksamat korot. Tämä olisi sinänsä oikein, mutta olisi huolehdittava myös siitä, että vuokratulojen ja omakotitalojen asukkaat eivät joutuisi kantamaan nykyisen verotusjärjestelmän täyttä kuormaa.

Sos.-dem. lakiehdotuksessa ehdotetaan myönnettäväksi talokohtaisten lainojen muodossa yhteistukea eli asuntolainaa, ja erityisesti vuokrataloille vielä asuntolisälainaa, joka turvaisi asuntotuotannon, sekä tämän lisäksi henkilökohtaisina lainoina ns. erityistukea vähävaraisille asunnontarvitsijoille ja niin että henkilökohtaisten lainojen ja lisälainojen saanti olisi mahdollista myös yksiläpösisille perheille.

#### Laina-aika:

Hallitus esittää omistusasuntojen/=: (As oyt + omakotitalot) laina-ajaksi 25 vuotta.

Sos.dem. ryhmän aloitteessa ehdotetaan laina-aika 35 v., koska lyhyempi laina-aika nostaisi kohtuuttomasti asumiskustannuksia. Tämä oli myös komitean ehdottama aikamäärä.

#### Sosiaalisen asuntotuotannon osuus:

Hallituksen esitykseen ei sisälly minkäänlaista velvoitetta siitä, kuinka suuren tulisi sosiaalisen asuntotuotannon osuuden olla koko asuntotuotannosta.

Sos.-dem. ryhmän lakiehdotukseen sisältyy velvoittava määräys siitä, että sosiaalisen asuntotuotannon osuuden tulee olla vähintään puolet koko asuntotuotannosta ja niin että valtion luottojen turvin voidaan rakentaa sama määrä vuokra- ja asunto-osuuskunta-asuntoja kuin omistusasuntoja. Tämä merkitsee sitä, elleivät laissa ehdotetut määrärahat riitä em. osuuden täyttämiseen, niin niitä on vastaavasti korotettava.

Edellä esitetty tarkastelu jo osoittaa, että hallituksen esitys asuntotuotantolaiksi on tarkoitettu vain vaalisyötiksi. Hallitus ei ole edes pyrkinyt saamaan lakia sellaiseksi, että sillä voitaisiin päästä asiantuntijoiden esittämiin asuntotuotantotavoitteisiin.

Hallituspuolueiden halua tehdä jotakin asuntopulamme poistamiseksi ja työllisyystilanteemme korjaamiseksi paljastui budjetin käsittelyn yhteydessä. Sos.-dem. ryhmä ehdotti vuodelle 1966 tarkoitettua asuntotuotantomäärärahaa korotettavaksi 20 mmk. Äänestyksessä ryhmän ehdotus hävisi äänin 105—83. Vain yksi hallituspuolueiden kansanedustaja äänesti määrärahan puolesta. Näin siitä huolimatta, vaikka vuoden vaihteessa oli maassamme yli 18.000 rakennusalan työtöntä.

### **Tonttipolitiikka**

Hallitus on antanut 5 päivänä marraskuuta 1965 Eduskunnalle esityksen rakennuslain 52 ja 53 §:ien muuttamisesta siten, että kuntien lunastusoikeutta laajennettaisiin ja se ulotettaisiin koskemaan myös maalaiskuntia. Lunastusoikeuden laajentamisen tarkoituksena on turvata kunnille maansaanti yleistä asuntotuotantoa ja kunnan muuta suunnitelmallista rakentamista varten. Näitä lakiin sisältyviä muutosehdotuksia Sos.-dem eduskuntaryhmä pitää oikeaan osuneina.

Nämä hallituksen ehdottamat muutokset ovat samat, mitkä sisältyvät Sos.-dem. eduskuntaryhmän vuoden 1965 valtiopäiville 19 päivänä helmikuuta jättämään lakialoitteeseen.

Lisäksi mainittuun ryhmän lakialoitteeseen sisältyy säännös, jonka mukaan alueella, jolla on voimassa yleiskaava, asemakaava, rakennuskaava tai rakennuskielto, älköön kiinteistöä tai sen osaa ilman kunnanhallituksen suostumusta luovutettako, jollei luovutuksesta vähintään kolmea kuukautta aikaisemmin ole ilmoitettu kunnanhallitukselle. Tämä ns. tontin myyjän ilmoitusvelvollisuus puuttuu hallituksen esityksestä.

Edellä mainitussa esityksessään hallitus esittää muutettavaksi lain 60 § siten, että omaisuudesta, joka kunnassa lunastetaan, on omistajalle suoritettava kohtuullisen käyvän hinnan mukainen korvaus.

Koska hallituksen ehdotus, että käyvän hinnan sijasta omistajalle suoritettaisiin kohtuullinen käypä hinta, ei Sos.-dem. ryhmän mielestä aseta tonttien hintojen nousulle riittävän tehokasta sulkua, jätti ryhmä oman rinnakkaisaloitteensa. Rinnakkaisaloitteessa ehdotetaan rakennuslain 60 § muutettavaksi niin, että omistajalle suoritetaan korvaus, jota määrättäessä älköön otettako huomioon rakennuslaissa tarkoitettua kaavan tai muiden rakentamista koskevien määräysten muuttamiseen taikka ilman omistajan myötävaikutusta viranomaisen toimesta toteutettaviin toimenpiteisiin tai järjestelyihin perustuvaa arvon lisääntymistä. Ts. Sos.-dem. ryhmän ehdotuksen mukaan lunastushintaa määrättäessä ei olisi otettava huomioon ns. ansiotonta arvonnousua.

Esityksensä perusteluissa Sos.-dem. ryhmä toteaa mm., että köyhyyden kasvaminen on varsinkin nopeasti kasvavissa väestökeskuksissa on osoittautunut yhdeksi vaikeimmista esteistä pyrittäessä asuntojen tarvetta vastaavaan tuotantoon. Tonttien hintataso on väestökeskuksissa kautta maan kohonnut monin kerroin nopeammin kuin yleinen hintataso. Kunnallinen tonttipolitiikka on siten niin suunniteltava, että se mahdollisimman tehokkaasti palvelee taroituksenmukaiselle asuntopolitiikalle asetettavia tavoitteita sekä

ottaa huomioon väestön lisääntyvän vapaa-ajan aiheuttaman loma-asutukseen tarvittavien maa-alueiden entisestään jyrkästi lisääntyvän tarpeen.

### **TEOLLISTAMINEN JA KEHITYSALUEPOLITIikka**

Teollistaminen liittyy olennaisesti ns. kehitysaluepolitiikkaan ja sijaintipolitiikkaan. Tämä käy selvästi ilmi mm. Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimenpiteistä ja kannanotoista esim. v. 1965 valtiopäivien aikana.

#### **Suunnittelu ja tutkimus**

Sos.-dem. eduskuntaryhmä jätti hallitukselle kyselyn 26. 10. -65 seutukaavamääräysten aikaansaamisesta. Kyselyn perusteluissa todetaan mm., että maan teollistaminen ja kaikinpuolinen kehittäminen edellyttää suunnitelmallista asioiden hoitoa. Meidän maassamme haittaa tutkimustoimintaa tuoreitten ja tarkkojen perustietojen puute sekä hajanaisuus tutkimustoiminnan organisaatiossa. Hallitus ja eduskunta tarvitsevat ohjeekseen koko maan kehittämistä koskevan ohjelman, joka olisi myös poliittisesti toteuttamiskelpoinen ja näin ollen ei missään tapauksessa saisi enää viivytellä vaikutus-alueittain tapahtuvan alueellisen tutkimus- ja suunnittelutyön suorittamisessa koko valtakunnassa.

Koko valtakuntaa koskevana puutteena on pidettävä sitä, että meiltä puuttuu koko maata käsittävä valtakunnan- eli runkokaava, ts. ohjelmoidut tie-, rautatie-, vesien järjestely- yms. suunnitelmat. Seutukaavamääräysten kiirehtimistä tukevat myös ne monet vireillä olevat lainsäädännölliset uudistukset, jotka kaipaavat asiallisesti toteutuakseen yli kuntarajojen tapahtuvia alueellisia selvityksiä. Maan laitaosissa (Pohjois- ja Itä-Suomessa) on koko seutusuunnittelu vaatimattomien tutkimusten ja olemattomien taloudellisten resurssien varassa, joten ns. kehitysalueet jäävät täysin vaille alueellista suunnittelua ja valtion siihen tarkoittamaa tukea ja kuitenkin, koskivatpa kehitysalue-esitykset sitten teollisuuden, kulttuuri- ja oppilaitosten tai jopa valtion virastojen hajasijoittelua, tarvitaan sekä alueellista että vertailevaa tutkimusta, jota eri alueiden hyvät ja huonot puolet ko. tapauksessa saadaan selvitettyksi.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä kysyi hallitukselta suoraan, että mitä se aikoo tehdä sen johdosta, että monet voimakkaasti kehittyvät talouskeskukset ja tehokasta alueellista tutkimusta kaipaavat ns. kehitysalueet eivät ole vielä saaneet näiden alueiden kehittämisen kannalta välttämättömiä ja kiireellisiä lain edellyttämiä seutukaavamääräyksiä.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti, että vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon otettaisiin 500.000 markan määräraha käytettäväksi sellaiseen tutkimukseen, jolla nopeasti ja käytännöllisiä toimenpiteitä silmälläpitäen luodaan ohjelma rakenteellisesta työttömyydestä kärsivien maakunnallisten alueiden tuotantoelämän kehittämiseksi ja väestölijäämän auttamiseksi tuottavaan työhön siten, että tämä toiminta liittyy koko kansantaloudelle asetettavaan tavoitteeseen, yleisen elintason mahdollisimman nopeaan kohottamiseen.

Ehdotuksen perusteluissa todetaan mm., että kehitysalueohjelman on lähdettävä köyhien ja epävarmuudessa elävien ihmisten tarpeista. Tällöin on ajateltava myös sitä väestöä, joka tavoitteena olevasta tehokkaasta kehitysaluepolitiikasta huolimatta näyttää jäävän työttömäksi. Sille väestön osalle on taattava ammattikoulutus sekä asunto ja työpaikka muualla Suomessa, sillä ainoa toinen vaihtoehto on paisuva siirtolaisuus ulkomaille.

Hallituspuolueiden edustajat hylkäsivät tämän ehdotuksen, siitä huolimatta, vaikka ne pääministeri etunenässä ovat olleet innokkaasti puhumassa kehitysaluepolitiikasta.

### **Si jäin tipoli tukka**

Hallituksen esitys eräiden virastojen ja laitosten siirtämisestä pois Helsingistä romuttui viime keväänä eduskunnassa täydelleen ja hallitus joutui peruuttamaan esityksensä.

Syyskuun 14 päivänä, kun eduskunta käsitteli erästä edellä mainittuun hallituksen esitykseen liittyvää aloitetta, esitti Sos.-dem. eduskuntaryhmä eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, että hallitus jatkaessaan ns. kehityspolitiikan alaan kuuluvien toimenpiteiden suunnittelua, ottaisi tavoitteekseen uuden teollisuuden luomisen kehitysalueille ja tässä kiinnittäisi erityistä huomiota kysymykseen, millä valtion taholta tulevilla toimenpiteillä voitaisiin edesauttaa eräille paikkakunnille, kuten pääkaupunkiin, liiaksi keskittyntä teollisuutta siirtymään kehityksestä jälkeen jääneille alueille ja suuntaamaan investoinnit kokonaistuottoa edistäviin kohteisiin.

Eduskunta hyväksyi tämän lausuman äänin 86—81. Puolesta äänestäneiden joukossa oli vasemmiston lisäksi 8 maalaisliittolaista ja 1 kokoomuslainen.

### **Teollisuusmäärärahat**

Hallitus oli vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon ehdottanut 250.000 mk määrärahaa kehitysalueiden teollisuuden investointien tukemiseen, siten että rahamarkkinoilta otettavien lainojen ehtoja helpotettaisiin mainitulla määrällä. Lainaehtoien huojentamista voitaisiin

tämän mukaan v. 1966 soveltaa yhteensä enintään 25 milj. mk investointilainoihin (sikäli kuin yleensä on mahdollista saada tätä määrää yleisiltä rahamarkkinoilta).

Koska kehitysaluekomitea oli katsonut, että lainoituksen tarve kehitysalue toimintaa aloitettaessa olisi 50 milj. mk, ehdotti Sos.-dem. eduskuntaryhmä, että eduskunta ottaisi v. 1966 tulo- ja menoarvioon lisäyksenä 23 milj. mk määrärahan kehitysalueilla toimivien tai niille perustettavien teollisuusyritysten investointilainoihin. Tämä ehdotus ei saanut vasemmiston lisäksi edes maalaisliitto/keskustapuolueen kannatusta.

Valtion teollisuuslainojen alueellisesta jakaantumisesta tehty selvitys osoittaa, että pienteollisuuslainoilla on ollut suuri merkitys varsinkin vähän teollistuneilla alityöllisyysalueilla. Hallitus ehdotti vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon 8 milj. mk määrärahaa lainoiksi pien- ja keskisuurelle teollisuudelle. Kun pienteollisuuslainoja voidaan nykyisinkin myöntää vain n. 20 % haetusta määrästä ja toisaalta hallitus on laajentanut hakijoiden piiriä ulottamalla lainat myös keskisuureen teollisuuteen, mikä sinänsä on hyvä, ehdotti Sos.-dem. ryhmä, että määräraha korotettaisiin 15 milj. mk käytettäväksi elinkeinoja harjoittaville yrityksille erityisesti kehitysalueilla. Valtion talouden raskasta pienteollisuuslainat eivät nykyisin enää lisää, koska aikaisempien lainojen kuoletukset ja korot ovat jo suuremmat kuin käytettävissä olevat määrärahat.

Tämäkään ehdotus ei herättänyt hallituspuolueiden myötätuntoa.

Maamme vientisatamat eivät ole kyenneet seuraamaan ulkomaan liikenteemme viimeaikaista vilkastumista, joten niiden heikko teho on johtanut tavarankuohkautumisen, mikä puolestaan on aiheuttanut sekä maa-, että merikuljetusten vaikeutumista ja kustannusten lisääntymistä. Teollisuus on toisaalta pyrkinyt laajentamaan vientiä huomattavasti. Satamarakennustöiden avulla sekä valtio että kunnat pystyisivät halvimmalla tavalla turvaamaan satamakaupunkien talvikauden työllisyyden.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon lisäyksenä 3 milj. mk määrärahaa käytettäväksi lainoina vientisatamia ylläpitäville kunnille.

Huolimatta siitä, että hallituskin on puheissaan korostanut vientin lisäämisen tarvetta maksutasekrillisimpe selvittämiseksi, äänestivät hallituspuolueet tätä määrärahaehdotusta vastaan.

Äänin 106—85 hylkäsi eduskunnan porvarillinen enemmistö Sos.-dem. ryhmän ehdotuksen 6,7 milj. mk määrärahan ottamisesta v. 1966 tulo- ja menoarvioon Savon Sellu Oy:n osakepääoman vuoden 1966 merkintää varten, vaikka eduskunta oli vastauksessaan

v. 1965 tulo- ja menoarvioesitykseen edellyttänyt, että valtio merkitsee osake-enemmistön em. yhtiössä, silmällä pitäen nimenomaan työllisyyden turvaamista Pohjois-Savossa.

## **KOULUTUS**

### **Peruskoulu**

Tiede, tekniikka ja kehittyvä talous muuttavat yhteiskuntaa nopeasti ja jatkuvasti. Ero aineellisen ja ei-aineellisen työn välillä on häviämässä. Koulutetun työvoiman tarve kasvaa kaikilla inhimillisen toiminnan aloilla. Samoin muuttuvat ne vaatimukset, joita on asetettu koulutoimelle. Koulutuksen on pystyttävä edistämään tuotannon kasvua, kilpailukykyisyyttä ja työllisyyttä sekä sopeutumaan kasvuhakuisen yhteiskunnan vaatimuksiin. Sen on pystyttävä kasvattamaan jo peruskoulusta lähtien nyky-yhteiskunnassa tärkeään yhteistyöhön ja taitoon hoitaa oivallisesti ihmissuhteita sekä luoda nuorisosta toimivia ja hyviä demokraattisen valtion kansalaisia. Sen on täytettävä yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vaatimus, että kaikilla lapsilla tulee olla asuinpaikasta ja vanhempien varallisuudesta riippumatta mahdollisuus edellytystensä mukaisen peruskasvatuksen saamiseen, luonnonlahjojensa ja luontumustensa ja persoonallisuutensa kehittämiseen sekä opintojensa jatkamiseen. Sen tulee ohjata oppilaita luonnon, kulttuurin ja tekniikan maailman ymmärtämiseen. Sen tulee oikealla tavalla ohjata oppilaitaan käyttämään lisääntynyttä vapaa-aikaansa. Sen tulee lisäksi kokonaisuudessaan rakentua nykyaikaisten psykologisten ja pedagogisten oivallusten varaan.

Näin mm. todetaan Sos.-dem. eduskuntaryhmän lokakuun 19 päivänä 1965 hallitukselle jättämässä peruskoulun uudistusta koskevassa kyselyssä. Me allekirjoittaneet Sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenet katsomme, todetaan perusteluissa edelleen, että kaikki edellä mainitut tavoitteet, eikä vain jotakin niistä voidaan parhaiten saavuttaa yhtenäiskouluperiaatteelle rakentuvassa peruskoulussa, kuten peruskoulukomitea on ehdotanut, sekä kehittämällä peruskoulun jälkeistä lukioasteista opetusta, jolloin siihen sisältyvä ammatillinen koulutus saatetaan tasaveroiseen asemaan yleisen teoreettisen koulutuksen kanssa. Lopuksi ryhmä tiedustele hallitukselta, mihin toimenpiteisiin se aikoo ryhtyä peruskoulukomitean mietinnössä ehdotettujen kiireellisten toimenpiteiden suorittamiseksi ja aikooko hallitus vielä vuoden 1965 valtiopäivien aikana antaa eduskunnalle esityksen laiksi yhtenäiskouluperiaatteelle rakentuvan koulujärjestelmän perusteista.

Hallitus ilmoittaa vastauksessaan, että se tulee "harkitsemaan" esityksen antamista Eduskunnalle laiksi koulujärjestelmän perusteista.

### **Ammattikoulutus**

Miettusen kehitysaluekomitea ehdotti, että ammattikoulutusta pitäisi kiirehtiä ja voimaperäistää kehitysalueilla. Hallitus ei ole kuitenkaan antaessaan kehitysaluelakiesityksensä tarttunut tähän ehdotukseen. Kuitenkin on vaikea kuvitella, että yhdyskunnan panos olisi näin elintärkeällä alalla liian suuri. Ei tule varmasti kestämaan kauan, kun maallemme tulee liian kiire lisätä ammattikoulutusta ja sen tasoa.

Parempi ammattikoulutus kehitysalueilla antaisi toisaalta yritteliäisyydelle paremmat lähtökohdat, mutta toisaalta tekisi niille nuorille, jotka kehittämistoimenpiteistä huolimatta eivät voi saada työtä kotimaakunnassaan, siirtymisen muualle, huomattavasti helpommaksi.

Laki ammattioppilaitoksista velvoittaa kunnat ja kuntainliitot rakentamaan ammattikouluja ja määrää valtion suoritettavan osuuden näistä kustannuksista. Tästä huolimatta monet kuntainliitot eivät ole saaneet valtion osuutta.

Jotta vaikeimmat tapaukset ja suurimmat puutteellisuudet voitaisiin hoitaa, ehdotti Sos.-dem. eduskuntaryhmä vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon 3 milj. mk lisäystä asianomaiselle momentille käytettäväksi valtionavustuksiksi ammattioppilaitoksille omien huoneistojen hankkimista varten.

Ehdotus hävisi äänin 95—77. Ainoastaan vasemmisto äänesti ehdotuksen puolesta.

Ammattikurssien järjestäminen ammattitaidottomille nuorille sekä yhä laajenevassa määrin myös uudelleen ammattiin kouluttaminen erikoisesti keski-ikään ehtineille naisille on osoittautunut parhaaksi työllistämistoimenpiteeksi. Tästä huolimatta oli hallituksen ehdotuksessa v. 1966 tulo- ja menoarvioksi työllisyyskurssien uudelleen järjestämisen yhteydessä tätä määrärahaa supistettu, vaikka työttömyys näyttää kasvavan suuremmaksi kuin moniin vuosiin. Teollisuuden taholla on korostettu uudelleen- ja täydennyskoulutuksen tarpeellisuutta erikoisalojen jatkuvan peruskoulutuksen ohella.

Edellä mainitusta syystä Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti asianomaiselle momentille lisäystä 2 milj. mk ammattikurssien järjestä-

mistä varten. Äänin 111—82 hylkäsi eduskunta tämän ehdotuksen. Ainutkaan hallituspuolueen jäsen ei äänestänyt määrärahan korottamisen puolesta.

Vähävaraisten ammattiopintoavustukset ovat vuodesta toiseen pysyneet muuttumattomina, vaikka hakijain luku on jatkuvasti kasvanut. Nykyisin jaettavat ammattiopintoavustukset eivät riitä edes yhden kuukauden toimeentuloon. Tämä on ristiriidassa yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vaatimuksen ja ammattikoulutuksen tarpeen kanssa.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti, että v. 1966 tulo- ja menoarvioon otettaisiin mainitulle momentille lisäyksenä 1 milj. mk käytettäväksi vähävaraisten ammattiopintoavustuksiin. Vähävaraisten ammattikoulutus ei saanut osakseen vastakaikua hallituspuolueiden taholla, vaan ehdotus kaadettiin äänin 111—84.

### SOSIAALITURVA

Sos.-dem. eduskuntaryhmän mielestä sosiaalipolitiikka on olennainen osa taloudellisen kasvun politiikkaa positiivisessa mielessä. Sos.-dem. ryhmän suhtautuminen sosiaalipolitiikkaan ei lähe aja-  
tuksesta "almuja köyhille", vaan yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja tarkoituksenmukaisen tulonjakopolitiikan vaatimuksesta. Tältä pohjalta lähtevä sosiaalipolitiikka ei ole kansantaloutta rasittavaa, vaan taloudellista kasvua tukevaa. Taloudellisesti heikommassa asemassa olevien kansalaisten sosiaalisen turvan lisääntyminen ja elinmahdollisuuksien paraneminen tekee mahdolliseksi sen, että yhä laajemmat ihmisryhmät voivat käyttää hyödykseen nykyaikaisen yhteiskunnan tarjoamia hyödykkeitä ja näin lisätä kulu-  
tusta ja pitää elinkeinoelämän pyörät pyörimässä.

Lapsilisämenoihin on hallitus v. 1966 tulo- ja menoarviossa varannut vain 286.300.000 mk, vaikka työnantajien suorittamia lapsilisämaksuja kertyy 425.000.000 markkaa valtion kassaan. Tämä uusi "lapsilisävero" tuottaa siis valtiolle 138,7 milj. markkaa. Sos.-dem. eduskuntaryhmän mielestä olisi näin ollen vähintään kohtuullista, että lapsilisät korotettaisiin indeksin nousua vastaavaksi eli 12 %:lla. Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti, että vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon otettaisiin asianomaiselle momentille lisäyksenä 35.000.000 mk lapsilisien korottamiseksi. Lapsilisien korotusesitys hävisi äänin 111—84. Ainutakaan puoltoääntä ei tullut porvarillisista ryhmistä.

Perhelisää on maassamme jaettu vuodesta 1943 alkaen. Sitä ei ole kuitenkaan vuosien kuluessa korotettu hintojen nousua ja rahanarvon alenemista vastaavasti. Perhelisän määrä on noussut vain

5-kertaiseksi paikkakunnan kalleudesta riippuen samanaikaisesti, kun elinkustannusindeksi on noussut 10-kertaiseksi. On näin ollen selvää, että ne mahdollisuudet vähävaraisten lapsirikkaiden kotien elinehtojen parantamiseksi, joita perhelisäjärjestelmä tarjoaa, ovat jatkuvasti supistuneet. Jotta perhelisän ostoarvo palautettaisiin edes osittain, olisi sen määrä v:n 1966 alusta lukien korotettava nykyisestä 55—66 markasta 80—100 markaksi lasta kohden vuodessa.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti, että vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon otettaisiin asianomaiselle momentille lisäyksenä 4 milj. mk perhelisien indeksinmukaiseen korottamiseen.

Ehdotus hylättiin 110 porvarien äänellä 84 vasemmiston ääntä vastaan.

**Vanhusten asumistuki.** Kansaneläkkeen ja sen tukiosan varassa elävät vanhukset, samoin kuin heihin verrattavat vammaiset sekä työkyvyttömät joutuvat kaikkien ankarimmin kokemaan asutuspulamme ja korkeiden vuokrien aiheuttaman kurjuuden. Kansaneläkkeet eivät riitä uusissa korkeavuokraisissa asunnoissa vuokrien maksamiseen, vaan vanhukset ovat varsinkin väestökeskuksissa joutuneet aivan kestävättömään tilanteeseen. Tällä hetkellä taroituksenmukaisin keino vanhusten asumiskysymyksen suotuisaksi ratkaisemiseksi olisi asumistuen maksaminen samaan tapaan kuin sitä maksetaan lapsiperheille.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti, että vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon otettaisiin 5 mmk määräraha käytettäväksi kansaneläkkeen tukiosaa saavien vanhusten ja työkyvyttömien asumiskustannusten alentamiseen. Äänestyksessä porvarit hylkäsivät tämän ehdotuksen 109 äänellä vasemmiston 84 ääntä vastaan.

Vuoden 1966 tulo- ja menoarviosta on hallitus edeltäjänsä tapaan jättänyt pois nuorille pareille myönnettävät kodinperustamislainat. Kun avioliittojen solmimisikäraja on alentunut ja tämän johdosta monet nuoret avioparit ovat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa kotia perustaessaan, piti Sos.-dem. eduskuntaryhmä määrärahan myöntämistä välttämättömänä ja ehdotti, että vuoden 1966 tulo- ja menoarvioon otettaisiin 3 mmk määräraha käytettäväksi kodinperustamislainalain mukaisiin lainoihin nuorille pareille.

Äänestyksessä porvarit hylkäsivät ehdotuksen äänin 107—81.

**Sairausvakuutuslaki.** Koska ja kun varoja on kertynyt sairausvakuutusrahastoon huomattavasti enemmän kuin mitä niitä on käytetty vakuutetuille maksettuihin korvauksiin ja tämän lisäksi sairausvakuutusmaksua on kunnallisveronmaksajien osalta vuosina 1965 ja 1966 korotettu, vasemmiston vastustuksesta huolimatta, 0,25 pennillä veroäyriä työntantajien osuuden pysyessä ennallaan ja vai-

tion osuuden laskiessa 55 milj. markalla ja kun lisäksi elinkustannukset ovat kohonneet vuodesta 1963, Sos.-dem. eduskuntaryhmä on ehdottanut sairausvakuutuslakiin seuraavia parannuksia:

1. Sairauspäivärahan alimmaismäärää tulisi korottaa elinkustannusten nousua vastaavaksi.

2. Äitiysrahan hakemisaikaa olisi pidennettävä.

3. Lääkkeet tulisi saada suoraan apteekista alennettuun hintaan.

4. Matkakorvauksen tulisi olla ensimmäiseltä matkalta yhtä suuri kuin seuraaviltakin matkoilta ja että vaikeasti sairaan ja lapsen saattajan matkat korvattaisiin.

5. Ilmaislääkkeiden luetteloa olisi tarkistettava.

6. Kaikista lääkärin määräämistä lääkkeistä olisi korvattava vähintään 75 sadalta.

7. Lääkärin perimistä palkkioista olisi jo v. 1966 alusta lähtien korvattava 75 sadalta.

8. Lääkärin määräämästä ja lääkintöhallituksen hyväksymässä laboratoriossa ja röntgenlaitoksessa suoritetusta tutkimuksesta tai annetusta hoidosta olisi korvattava 75 sadalta.

Eduskunnan porvarillinen enemmistö hylkäsi äänestyksissä kaikki nämä parannusehdotukset.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä on ehdottanut seuraavia muutoksia kansaneläkelakiin v:n 1965 valtiopäivillä:

1. Kansaneläkelaitoksen tasoitusrahasto olisi kokonaisuudessaan käytettävä eläkeläisten hyväksi eläkkeitä korottamalla.

2. Tukiosia ehdotettiin v. 1966 alusta lukien korotettavaksi 20 prosentilla.

3. Hautausavustuksen määräksi ehdotettiin nykyistä voimassa olevan lain mukaista perusosan vuotuista määrää. Tässä kohden porvarit hyväksyivät hallituksen esityksestä suoranaisen lain huononuksen. Hautausavustus määrättiin kiinteäksi, mikä merkitsee vähintään 122 markan edun menetystä avustustapausta kohden.

4. Hautausavustusta ehdotettiin suoritettavaksi myös niiden vakuutettujen jälkeen, jotka ovat saaneet vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä.

5. Vuokra-asunnoissa asuville eläkeläisille ehdotettiin suoritettavaksi muusta eläkkeestä riippumatonta asumistukea.

6. Ehdotettiin, että vuosituloksi ei lueta työntekijäin tapaturmavakuutuslain mukaisia korvauksia, eikä tötuloa, jos sen määrä ei ylitä rajatulon kaksinkertaista määrää.

Kaikki nämä sos.-dem. ehdotukset hylättiin porvareiden äänillä.

7. Sen sijaan eduskunta hyväksyi Sos.-dem. ryhmän ehdotuksen,, jonka mukaan vuoden 1966 maksettavaa tukilisää tulevat saamaani

täysimääräisen tukiosan saajien lisäksi täysimääräisen vanhuuden tuen saajat ts. 60—65-vuotiaat yksinäiset naiset.

8. Eduskunta hyväksyi myös Sos.-dem. ryhmän ehdottaman pöytäkirjan, jossa hallitusta kehoitetaan kehittämään kansaneläkkeiden tukijärjestelmää niin, että huonoimmassa asemassa olevat kansaneläkkeen saajat saavat riittävän eläketurvan.

Työaikalait. Neljäkymmenen tunnin työaika on toteutuksessa. Eduskunta hyväksyi tätä koskevat työaikalakien muutokset 28. 12. 65. Ainoastaan Maalaisliitto-Keskustapuolueen ryhmän enemmistö asettui vastustamaan lain hyväksymistä. Tämän lain syntymistä ei ole luettava hallituksen ansioksi, sillä laki saatiin aikaan työmarkkinajärjestöjen välisillä neuvotteluilla ja sopimuksilla. Hallituksen tehtäväksi jäi vain esityksen antaminen ja painattaminen. SKDL yritti lain käsittelyn yhteydessä "vetää välistä" esittämällä lakiin sellaisia muutoksia, jotka olivat vähällä vaarantaa koko lain syntymisen. On totta, että lakiin jäi puutteellisuuksia, mutta ne on mahdollisuus korjata vasta uudessa eduskunnassa.

Vuonna 1961 sosiaalidemokraattien aloitteesta säädetyt työeläkelait ovat yhä laajemmalla sektorilla ohittamassa kansaeläkelain tarjoaman turvan. Laki on ollut voimassa vasta muutaman vuoden, mutta siitä huolimatta sen tarjoamaa eläketurvaa on laajennettu huomattavasti siitä, mikä oli alunperin tarkoitus. Muutoksiin on ryhdytty aina heti, kun siihen on vain vähänkin ollut mahdollisuuksia. Tänä syksynä lakia muutettiin jälleen huomattavasti. Esimerkkinä muutoksista mainittakoon, että nyt tulivat TEL:n piiriin myös ns. sivutyöt siinä tapauksessa, että työansio kuukaudessa on keskimäärin vähintään 180:—, kuitenkin siten, että työsuhde, jossa säännöllinen työaika on vähintään 20 tuntia viikossa, on ansion määrästä riippumatta TEL-lain alainen. Huomattavia parannuksia tuli myös työkyvyttömyyseläkettä koskeviin säännöksiin. Nyt aikaansaadut muutokset ovat samoja kuin mitä Sos.-dem. ryhmä on esittänyt lakialoitteissaan. Työntekijäin eläkelakimuutoksista ei kunnia lankea hallitukselle, vaan työmarkkinajärjestöille ja Eläketurvakeskukselle, joiden kesken muutokset oli etukäteen yksimielisesti sovittu, sekä tietenkin myös vasemmistoryhmille, joiden tukeen Eläketurvakeskus voi etukäteen luottaa.

Invalidivähennys. Eduskunta hyväksyi marraskuun 9. päivänä 1965 Sos.-dem. eduskuntaryhmän lakialoitteen invaliditeetin perusteella tehtävän vähennyksen korottamisesta 1.000 markasta 2.000 markkaan. Tätä muutosta sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1965 toimitettavassa verotuksessa.

Vanhuusvähennys. Eduskunnan hyväksyttyä marraskuun

9. päivänä 1965 Sos.-dem. ryhmän ehdottaman ponnen vanhuusvähennyksen korottamisesta, joutui hallitus antamaan sen mukaisen esityksen eduskunnalle, jolla yänhuusvähenitys korotettiin 750 markasta 1.000 markkaan. Sos.-dem. ryhmän ponsi hyväksyttiin äänin 102—84. Ponnen puolesta äänesti vasemmiston lisäksi 10 ruotsalaisen kansanpuolueen edustajaa, 5 kansanpuolueen edustajaa, 3 koomuslaista ja 1 vapaamielinen.

## VEBOASIAT

### Tulo- ja omaisuusvero

Tulo- ja omaisuusverotuksessa noudatettavat veroasteikot ja muut verokantaa koskevat tai sen suuruuteen vaikuttavat säännökset on säädetty vuosittain annetuilla väliaikaisilla laeilla. Eduskunta hyväksyi 12. 11. 65 lain tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta sovellettavaksi vuodelta 1966 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa. Eduskunnan porvarillinen enemmistö hyväksyi verotaulukot samoiksi kuin ne olivat 20. päivänä marraskuuta 1964 annetussa laissa. Vasemmiston ehdotus, että tuloveroasteikkoa lievennettäisiin I:ssä veroluokassa 30.000 markan tuloihin asti ja II:ssä sekä III veroluokassa 15.000 markan tuloihin asti sekä että I:ssä ja II:ssä veroluokassa tulovero kannettaisiin 10.000 markan verotettu vaan tuloon saakka saman suuruisena, mikä merkitsisi yksinäisten henkilöiden erikoisverotuksen poistamista näiden tulojen osalta, tuli hylätyksi äänin 100—86. Huolimatta siitä, että fyysisten verovelvollisten verorasitus on jatkuvasti kasvanut sen vuoksi, että kun palkkoja markkamääräisesti on inflaation seurauksena nostettu, ei ole vastaavasti korotettu vähennysten arvoa, kiristivät porvarit entisestään verorasitusta, muuttamalla em. lain 28 §:n 3 momentin niin, että puoliso vähennystä ja prosenttivähennystä ei saa tehdä kuten tähän asti bruttotulosta vaan ainoastaan verotettavan tulon osalta.

Mainitun lain käsittelyn yhteydessä sos.-dem. ryhmä ehdotti lisäksi, että aviopuolisovähennys korotettaisiin 2.000 markkaan ja 3.500 markkaan (nyt 1.500 ja 2.200) ja että verotettavasta tulosta tehtävä lapsivähennys korotettaisiin 60 markasta 80 markkaan lasta kohti. Nämä ehdotukset, kuten myös vasemmiston ehdotus pienyrittäjien ja vapaan ammatin harjoittajien prosenttivähennyksen korottamiseksi työtulojen osalta samaksi kuin se on palkkatulojen osalta, tulivat hylätyiksi porvareiden äänin.

Eduskunta hyväksyi marraskuun 9. päivänä 1965 Sos.-dem. Eduskuntaryhmän lakialoitteen invaliditeetin perusteella kunnallisverotuksessa tehtävän vähennyksen korottamisesta 1.000 markasta **2.000**

markkaan. Tätä muutosta sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1965 toimitettavassa verotuksessa.

Eduskunnan hyväksyttyä marraskuun 9. päivänä 1965 Sos.-dem. ryhmän ehdottaman ponnien vanhuusvähennyksen korottamisesta, joutui hallitus antamaan sen mukaisen esityksen eduskunnalle. Joulukuun 20. päivänä hyväksytyllä lain muutoksella tehtävä vanhuusvähennys korotettiin 750 markasta 1.000 markkaan.

Tätä muutosta sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1965 toimitettavassa verotuksessa.

Äänin 104—73 hylkäsivät porvarit (9.11.65) Sos.-dem.ryhmän ehdotuksen, jonka mukaan kunnallisverotuksen yhteydessä pantu sairausvakuutusmaksu saataisiin vähentää verotuksessa samoin kuin kansaneläkevakuutusmaksukin.

Maaliskuun 30. päivänä 1965 eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain eli ns. metsätyömiesten verohelpotuslain jatkamisesta muuttamattomana.

Sos.-dem. ryhmän ehdotus, että kuorimaksustakin, kuten moottorisahan käytöstä, hyväksyttäisiin verotuksessa todelliset kustannukset vähennyskelpoisiksi sellaisten luonnollisten henkilöiden osalta, jotka itse suorittavat työn omistaen joko yksin tai 2—3 henkilön työryhmänä kuorimakoneen, tuli porvariäänin hylätyksi.

#### Liikevaihtovero

Eduskunnan porvarillinen enemmistö hyväksyi joulukuun 28. päivänä 1965 hallituksen esityksen liikevaihtoverolain voimassaolon jatkamisesta aineellisten säännösten osalta saman sisältöisenä kuin se on ollut tähänkin asti.

Sos.-dem. ryhmän ehdotus, että peruselintarvikkeet, asusteet, tekstiilit ja jalkineet ylellisyystarvikkeita lukuunottamatta, lääkkeet ja varsinaiseen kirjallisuuteen kuuluvat kirjat vapautettaisiin liikevaihtoverosta tai vaihtoehtoisesti liikevaihtoveron määrä alennettaisiin kautta linjan 9 prosenttiin, hylättiin äänin 108—83 ja 106—83.

Sen sijaan eduskunta hyväksyi Sos.-dem. ryhmän esittämän ponnien, jossa hallitus velvoitetaan ryhtymään toimenpiteisiin valtion, kuntain ja kuntainliittojen laitosten vaatteiden pesua suorittavien yhteisöpuhelin vapauttamiseksi liikevaihtoverosta.

#### Moottoriajoneuvoverotus

Eduskunta hyväksyi kesäkuun 4. päivänä 1965 kokoomuksen ehdotuksen laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muutta-

misesta, mikä merkitsee sitä, että autovero kohdistuu yhtä raskas-  
na kuin tähänkin asti halpoihin ja keskihintaisiin autoihin.

Sos.-dem. ryhmän ehdotus, joka piisi merkinnyt 15—25 % keven-  
nystä halpojen ja keskihintaisten pitojen verotuksen kohdalla, tuli  
hylätyksi äänin 104—86.

Käsiteltäessä eduskunnassa 30. lii. 65 hallituksen esitystä laiksi  
nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain väliaikai-  
sesta muuttamisesta ja 16. 12. 65 hallituksen esitystä laiksi mootto-  
riajoneuvoverosta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä  
Sos.-dem. ryhmä ehdotti, että nestemäisten polttoaineiden valmiste-  
veroa ja moottoriajoneuvoveroa alennettaisiin ammattimaisen auto-  
liikenteen osalta, koska vuoden 1965: alusta porvarien säätämät mai-  
nittujen verojen korotukset olivat liisänneet ammattimaisen autoliik-  
enteen kustannuksia 8—20 prosenttia ja näin aiheutettu lisärasit-  
uksia kuluttajille kuljetusmaksujen J kohoamisen vuoksi, sekä myös  
vaikeutettu ammattiautoilijoiden aseita, koska hallitus ei ollut sal-  
linut korottaa kuljetusmaksuja kustainnusten nousua vastaavasti.

#### MAA JA METSÄTALOUS

Hallitus antoi helmikuun 9. päivänä 1965 eduskunnalle esityksen  
laiksi maatalouden hintatasosta eli uudeksi maataloustulolaiksi. Laki  
ehdotettiin olemaan voimassa 2 vuotta ja maataloustulo sidottavaksi  
kahdeksankymmentäprosenttisesti palkansaajien yleiseen ansiota-  
soon. Pinta-alalisien määrä olisi ollut vain 10 % maataloudelle mak-  
settavasta tulonlisäyksestä ja se olisi ollut koskemaan aina 20  
peltohehtaarin viljelmää.

Sos.-dem. ryhmä jätti oman rinnakkaislakialoitteen. Sen mukaan  
laki olisi voimassa vain yhden satovuoden, koska pitempiaikainen  
laki ei olisi mahdollinen ennen kuin maatalouden verotus olisi uudis-  
tettu ja virallinen ansiotasotutkimus Isuoritettu. Maataloustulo eh-  
dotettiin sidottavaksi elinkustannusindeksiin, pinta-alalisien määrä  
olisi vähintään 30 % maataloudelle Maksettavasta tulonlisäyksestä  
ja jotta pinta-alalisät tulisivat todella: vain pienten viljelmien hy-  
väksi, ylimmäksi peltohehtaarirajaksi ehdotettiin 15 peltohehtaaria.  
Lakiin ehdotettiin myös säännöstä, jolla estettäisiin viljan hinnan  
kohoaminen lain voimassaoloaikana.

Eduskunnan porvarillinen enemmistö! hyväksyi hallituksen esityk-  
sen lopullisesti helmikuun 23. päivänä 1965. Samana päivänä vasem-  
misto äänesti lain lepäämään yli vaalien.

Maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain ja virvoitusjuo-  
mien valmisteverolain käsittelyn yhteydessä Sos.-dem. ryhmän ta-  
holta tehty ehdotukset olisivat hyväksyttynä merkinneet kulutta-

jahintojen alenemista vihannesten, hedelmien, leipomotuotteiden ja mehujen kohdalla ja samalla olisivat tulleet korjatuiksi eräät maittuihin lakeihin sisältyvät eri tuoteryhmien väliset epäoikeudenmukaisuudet.

Manttaalikuntalaitoksen lakkauttaminen on ollut vireillä vuosikymmeniä. Tänä aikana on saatu todeta, että manttaalikunnat eivät tarjoa pienintäkään apua pienviljelijöille, vaan ainoastaan pakollisilla manttaalimaksuilla rasittavat vähävaraista pienviljelijäväestöä. Kun näytti siltä, että manttaalikuntalaitos tulisi kuolemaan itseksensä (lakannut jo yli 200 kunnassa), pyrki Maalaisliitto uudella lailla herättämään manttaalikuntalaitoksen jälleen henkiin koko laajuudessaan. Koska laki ei olisi tullut olennaisesti parantamaan pienviljelijöiden asemaa, äänesti vasemmisto lain yli vaalien 23. päivänä syyskuuta 1965 äänin 82—95.

Hallituksen esityksen laiksi metsähallinnosta äänesti vasemmisto 29. 12. 65 yli vaalien, koska porvarit Keskusmetsäseura Tapion painostuksesta suuressa valiokunnassa muuttivat maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotusta olennaisimmalta osaltaan. Maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaan metsähallitukselle olisi kuulunut myös muiden kuin valtion metsissä suoritettavien metsänparannustöiden johto ja valvonta. Suuren valiokunnan porvariedustajat katsoivat, että metsähallitus ei saisi johtaa metsänparannustöitä muualla kuin valtion metsissä.

### ERINÄISIÄ ASIOITA

Hallitus oli antanut jo vuoden 1963 valtiopäiville esityksen laiksi •eräiden virastojen ja laitosten siirtämisestä Helsingin kaupungista (mm. Kansaneläkelaitoksen siirtämiseksi Kuopioon). Esitys makasi tämän jälkeen valtiovarainvaliokunnassa aina 7. päivään toukokuuta 1965, jolloin se antoi mietintönsä. Valiokunta oli hylännyt kaikki muut hallituksen esittämät siirrot paitsi valtion siementarkastuslaitoksen ja valtion maatalous-kemiallisen laboratorion siirtämisen Jorkioisiin, mutta sen sijaan valiokunta ehdotti, että asutushallitus siirrettäisiin Haapamäelle. Tämä oli hallitukselle liikaa ja se peruutti koko esityksen 1. päivänä kesäkuuta 1965.

Eduskunta hyväksyi 20. päivänä joulukuuta 1965 hallituksen esityksen poliisilaksi. Laki ei merkitse mitään jyrkkiä muutoksia poliisitoimintaan, vaan pysyy suurin piirtein nykyisen järjestelmän puitteissa. Poliisilain säätäminen oli kuitenkin merkittävä ja oikeaan osunut toimenpide lähinnä siitä syystä, että siihen on nyt koottu kaikki tähän asti asetusteilse annetut poliisia ja sen toimintaa koskevat yleiset säännökset. Lailla pyritään myös saatujen kokemusten

perusteella kehittämään järjestelmää ja poistamaan poliisitoiminnassa havaittuja kankeuksia ja puutteita.

Sos.-dem. ryhmä oli valmis hyväksymään lain valiokunnan esittämässä muodossa, lukuun ottamatta 20 §:n 4 mom., jonka mukaan yksityishenkilölle annetaan sen mielestä arveluttavan suuret valtuudet päihtyneiden henkilöiden käsittelyyn ja kiinniottamiseen nähden.

Valiokunnan ehdotus tuli hyväksytyksi myös tältä osin äänin 101—76.

Eduskunta hyväksyi yksimielisesti 15. 10. 65 valtion tilintarkastajain kertomuksen vuodelta 1963, jossa mm. todetaan Rautatiehallituksen pääjohtajan osalta, että uuden Hr 13-veturityypin käyttöön otolle ei ole voitu esittää sellaisia perusteita, että eduskunta niiden nojalla olisi tullut vakuuttuneeksi näiden veturihankintojen asianmukaisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Edelleen todetaan, että rautatielaitosta ei johdeta eikä hoideta oikealla muun valtiokoneistomme toimintaan sopeutuvalla tavalla ja että asioiden hoito on kärsinyt vallitsevasta luottamuspulasta virkamieskunnan keskuudessa ja että piittaamattomuus Eduskunnan aiheellisiin huomautuksiin nähden on ollut sitä luokkaa, että voidaan puhua jo Eduskunnan arvovallan horjuttamisesta. Syynä nykyiseen tilaan Rautatiehallinnon piirissä Eduskunta pitää laitoksen ylimmän johdon epätarkoituksenmukaista menettelyä ja hallintokoneistossamme varsin poikkeuksellista epäluotettavuutta.

Vasemmisto äänesti yli vaalien hallituksen esitykset laiksi sosiaalihallituksesta (21.12. 65) sekä valtion ministeriöiden lukumäärästä, ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta (1.12. 65), jolla oli tarkoitus siirtää sairaan- ja terveydenhoitoasiat sisäasiainministeriöstä sosiaaliministeriöön. Vasemmiston kannanottoon vaikutti lähinnä 3 seikkaa:

1. Asia oli huonosti valmisteltu, eikä siinä ollut otettu huomioon ollenkaan mm. sairaalaliiton kantaa.

2. Sairaan- ja terveydenhoitoasiat olisivat jääneet lapsipuolen asemaan sosiaaliministeriössä.

3. Yleisesti oli tiedossa, että sosiaalihallituksen perustamisella kiirehdyttiin pääjohtajan paikkaa ministeri Tenhiälälle palkkiona Maa-laisliitto-Keskustapuolueelle tehdyistä palveluksista.

Suorastaan surkean ja naurettavan lopun saivat lähinnä pääministeri Virolaisen yritykset saada Eduskunta siirtämään 7 vuotta sitten perustettu Oulun Yliopisto Haukiputaalle. Sen jälkeen kun Eduskunnan aikaa oli tuhlatu useampi kuukausi, joutui hallitus, joulukuun 10. päivänä peruuttamaan asiaa koskevan esityksen, kos-

ka oli käynyt selväksi, että esityksen takana tulisivat olemaan ainoastaan osa Keskustapuolueesta ja ministeri Tenhiälä.

Sos.-dem. eduskuntaryhmä asettui yksimielisesti kielteiselle kannalle hallituksen esitykseen nähden, jolla oli tarkoitus vapauttaa ns. Kelan asuntojutun yhteydessä tuomitut Kansaneläkelaitoksen johtajat heille määrätystä vahingonkorvauksista. Sen sijaan eduskunta hyväksyi yksimielisesti lain, jolla turvattiin asuntoyhtiöille, joiden asukkaat oli johdettu harhaan, 15 vuoden maksuaika eläkelaitoksen saamisiin nähden, Kuitenkin niin, että eläkeläiset eivät joudu siitä kärsimään, koska lainaehdot ovat samat kuin muisakin eläkelaitoksen myöntämissä lainoissa.

Eduskunta hyväksyi 23.4.65 sosialidemokraattien aloitteesta perustuvan toivomuksen siitä, että Hallitus kiireellisesti ryhtyisi toimenpiteisiin ammattiopintoavustusten korottamiseksi.

Eduskunta hyväksyi 25. päivänä toukokuuta Sos.-dem. eduskuntaryhmän toivomusaloitteen terveydenhoitoministeriön perustamisesta.

Eduskunta hyväksyi *i.* päivänä kesäkuuta 1965 hallituksen esityksen laiksi tullilain muuttamisesta yksimielisesti, lukuunottamatta lain 156 §, jonka vasemmisto ehdotti poistettavaksi, koska sen mielestä ei voida pitää parlamentarismin kannalta oikeana sitä kehitystä, jota eduskunnan enemmistö on viime vuosina johtanut ja jonka tarkoituksena on siirtää yhä enemmän valtaa maan hallitukselle. Lakiehdotuksen 156 § antaa valtioneuvostolle oikeuden, kun eduskunnalle on tehty esitys tullitariffin muuttamisesta, ryhtyä heti kantamaan tavarasta esityksen mukaista tullia, vaikka eduskunta ei ole vielä asiaa käsitellytkään. Eräissä tapauksissa hallituksella on siten mahdollisuus menetellä vastoin eduskunnan tahtoa, mitä ei voida pitää oikeana menettelynä. Tällaisena esimerkkinä voidaan mainita hallituksen menettely viime vuoden syksyllä, kun hallitus pani voimaan uudet tuontimaksut välittömästi sen jälkeen, kun esitykset oli annettu eduskunnalle. Talloinhan nimenomaan korotettiin margariinin kuluttajahintaa huomattavasti, vaikka se jo muutenkin oli tavattoman korkea. Lisäksi 156 §:n mukainen menettely, jos eduskunta ei hyväksyäkään hallituksen esitystä, aiheuttaa tarpeettomasti hankaluuksia ja tuottaa sekaannusta ja monenlaista jälkiselvitystä.

## **RYHMÄN SISÄINEN JÄRJESTÄYTYMINEN**

Sos.-dem. ryhmän puheenjohtajana on toiminut vuoden 1965 valtiopäivien alusta lukien Veikko Kokkola, I varapuheenjohtajana Veikko Helle ja II varapuheenjohtajana Eino Raunio sekä rahas-

tonhoitajana Meeri Kalavainen. Heidän lisäksi ovat kuuluneet ryhmän työvaliokuntaan Anni Flinck, Gunnar Henriksson, Kalervo Haapasalo, Lars Lindeman, Valto Käkälä ja Rafael Paasio.

Ryhmän sihteerinä on toiminut oik.tiet. kand. I. J. Kolamo.

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän Hallitukselle tekemät kyselyt vuonna 1965

1. Kuntien ja kuntainliittojen luotonsaannin varmistamisesta. (Nro 4, Siren)
2. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen vähimmäisansion rajan alentamisesta. (N:o 5, Väyrynen)
3. Kaikkien yrittäjien saattamisesta tasavertaiseen asemaan liikevaihtoveron suoritukseen nähden. (Nro 8, Manninen)
4. Tulo- ja omaisuusverolain 14 §:n tulkinnasta. (N:o 9, Roden)
5. Asumistuen sekä rakentamisavustusten ja -palkkioiden saamisen edellytyksenä olevien tulorajojen korottamisesta. (N:o 11, Virtanen)
6. Valtionrautateiden Oulun konepajan täystyöllisyyden turvaamisesta. (N:o 12, Väyrynen)
7. Oppisopimuslain uudistamisesta. (N:o 18, Mäkelä)
8. Jalkineteollisuuden työllisyyden turvaamisesta. (Nro 20, Sandelin)
9. Nuorisotyön tukemisesta. (N:o 24, Voutilainen)
10. Veikkausvoittovarojen käytöstä. (Nro 25, Helle)
11. Peruskoulujen metallityöpajoissa annettavan alkeiskoulutuksen tehostamisesta. (N:o 31, Hellsten)
12. Uusien asuntojen ääneneristämisestä. (N:o 34, Aalto)
13. Kuurojenkoulujen toiminnassa ilmenevistä epäkohdista. (N:o 38, Siltanen)
14. Liikennelupajärjestelmästä luopumisesta ammattimaisen kuorma-autoliikenteen osalta. (N:o 40, Sandelin)
15. Avoimien kunnanlääkärin virkojen täyttämisestä. (N:o 42, Terästö)
16. Raha- ja vakuutuslaitosten luotonannossa sovellettavista indeksiehdoista. (Nro 44, Virtanen)
17. Hammasteknikkojen erikois- ja jatkokurssien järjestämisestä. (N:o 48, Helle)
18. Moottoriajoneuvon kuljettajien ajo- ja liikenneopetuksen tehostamisesta. (Nro 52, Lindblom)
19. Kehitysalueiden puhelinolojen parantamisesta. (Nro 54, Voutilainen)

20. Konekirjoituksen työteholisää koskevien määräysten soveltamisesta. (N:o 56, Mäkelä)
21. Puolustuslaitoksen työläisten työllisyyden turvaamisesta. (N:o 57, Raunio)
22. Imatran Voima Oy:n suorittamasta sähkön hinnan korottamisesta. (N:o 60, Linna)
23. Pientonniston hankkimisesta Saimaan kanavan liikennettä varten. (N:o 61, Lindeman)
24. Valtionrautateiden viran- ja toimenhaltijain aseman heikentämisestä. (N:o 63, Väyrynen)
25. Valtion tukeman kuntien investointitoiminnan ohjaamisesta. (N:o 64, Siren)
26. Kuorma-autojen akselipainorajamääräysten uudistamisesta. (N:o 65, Koskinen)
27. Suomen konsulien toiminnasta Etelä-Af rikan Liittotasavallassa. (N:o 67, Lindeman)
28. Valtion hoitoon kuuluvan Bembölen tieosuuden kuntoonsaattamisesta Kauniaisten kauppalassa. (N:o 69, Linna)
29. Huoneenvuokratilanteesta Helsingin kaupungissa. (N:o 70, Henriksson)
30. Eläkesäätiöiden toiminnassa esiintyvien epäkohtien poistamisesta. (N:o 72, Hostila)
31. Sotilasvammakorvauslainsäädännön muuttamisesta. (N:o 74, Hellsten)
32. Kelirikkoaluksen hankkimisesta itäiselle Suomenlahdelle. (N:o 75, Hostila)
33. Invalidien tulovähennyksen korottamisesta valtion- ja kunnallisverotuksessa. (N:o 77, Linna)
34. Valtion eläketurvan täydentämisestä. (N:o 78, Matilainen)
35. Keski-Pohjanmaan ja Kainuun keskussairaalani rakennustöiden keskeyttämisestä. (N:o 84, Kokkola)
36. Lääkäripulan poistamisesta. (N:o 87, Haapasalo)
37. Arkkitehti Eliel Saarisen Vitträskin huvilan ostamisesta valtiolle. (N:o 90, Lindblom)
38. Valtion viran ja toimenhaltijoita koskevan eläkelainsäädännön uudistamisesta. (N:o 98, Kokkola)
39. Kotimaisen ammoniakkituotannon lisääntymisestä. (N:o 100, Kokkola)
40. Eräiden rästiin jääneiden valtionapujen suorittamisesta kunnille. (N:o 107, Koskinen)
41. Avioliittolain siviilivihkimistä koskevien säännösten uudistamisesta. (N:o 109, Aalto)

42. Invalidivähennyksen suorittamisesta aviopuolison osalta kunnallisverotuksessa. (N: o 111, Sandelin)
43. Porin maalaiskunnan Ulasoorin kansakoulun opettajatilojen laajentamisesta. (N:o 112, Vilponiemi)
44. Erityislapsilisien korottamisesta. (Nro 113, Aalto)
45. Perhelisien korottamisesta. (N:o 114, Aalto)
46. Yksityisoppikoulujen opettajien perhe-eläkkeen järjestämisestä. (N:o 116, Ahonen)
47. Metsätutkimus- ja kokeilutoiminnasta Kolilla. (N: o 121, Voutilainen)
48. Viime sodassa puolustuslaitoksen tehtävissä olleiden valtion työntekijäin eläkeikärajan alentamisesta. (N:o 122, Väyrynen)\_\_\_
49. Valtion virastotalon rakentamisesta Kangasalle. (N:o 123, Sandelin)
50. Koulujärjestelmän uudistamisesta yhtenäiskouluperiaatteen mukaisesti. (N:o 125, Kokkola)
51. Työntekijöille eri eläkelakien mukaan suoritettavien eläkkeiden verottamisesta. (Nro 128, Matilainen)
52. Kotivoin hinnanalennuskorvauksista. (N:o 130, Koskinen)
53. Kaupunkien erityisrasitusten poistamisesta ja tuulaakimaksun kantamisoikeuden lakkauttamisesta. (Nro 132, Sandelin)
54. Seutukaavamääräysten aikaansaamisesta. (Nro 133, Aalto)
55. Pinta-alalisäsuoritusten lykkäämisestä. (Nro 135, Koskinen)
56. Autokatsastustoiminnassa esiintyvien epäkohtien poistamisesta (Nro 136, Hellsten)
57. Matkakuluvähennyksen ylärajan korottamisesta verotuksessa. (Nro 140, Mäkelä)
58. Työvälistyötoiminnan tehostamisesta. (Nro 141, Voutilainen)
59. Lisäveron maksuaikojen pidentämisestä. (Nro 142, Lindeman)
60. Varsinais-Suomen Nuoret Kotkat Piirijärjestö r.y:n suunnittele-  
mien kilpailujen kieltämisestä Porin prikaatin leirialueella Raasissa. (Nro 149, Hellsten)
61. Siviilisoikeiden toimeentulon turvaamisesta. (Nro 150, Paasivuori)
62. Valtion työntekijäin terveyden- ja sairaanhoidon ohjesäännön tulkinnasta. (Nro 151, Väyrynen)
63. Pohjois-Pohjanmaalla suoritettujen kuivatustöiden kustannuk-  
sista. (Nro 152, Väyrynen)
64. Raittiuslautakuntien edustajakokouksen koollekutsumisesta. (Nro  
154, Voutilainen)
65. Lapsilisien korottamisesta. (Nro 156, Siltanen)

66. Sodan aikana kauppamerenkulun palveluksessa olleiden oikeuttamisesta sotilasvammalain mukaisiin korvauksiin. (N:o 161, Mäkelä)
67. Taivalkosken virastotalon rakennustöiden aloittamisesta. (N: o» 162, Väyrynen)
68. Metsäteollisuuden vaikeasta asemasta. (N:o 163, Pitsinki)
69. Invalidirahalain muuttamisesta. (N:o 170, Siltanen)
70. Helsingin—Porin rataosuudella tapahtuneesta junaonnettomuudesta. (N:o 174, Lindblom)
71. Päijänteen vesien saastumisesta. (N:o 176, Pesonen)
72. Työllisyyden turvaamisesta Lahden työvoima-alueella. (N": o 181, Kajala)
73. Sairaanhoidajaopetuksen oppilasmaksujen korottamista koskevan päätöksen peruuttamisesta. (N:o 182, Vilponiemi)
74. Lääkintäturvallisuudesta Oulun lääninsairaalassa. (N:o 185, Käkelä)